

Osnivač:
MINISTARSTVO
PROSVJETE I KULTURE
NR CRNE GORE

Prvi broj publikovan:
15. JANUARA 1949.

DOBITNIK
„OKTOIHA“ 1998.

Prosvjetni rad

List crnogorskih prosvjetnih, kulturnih i naučnih radnika

„GRLICA“, prva crnogorska periodična publikacija (Cetinje, 1835–1839)

„PROSVJETA“, prvo crnogorsko pedagoško glasilo (Cetinje, 1889–1901)

Broj 51

FEBRUAR 2019.

ISSN 0033-1686

ПРОСВЈЕТНИ РАД

VEPRIMTARIA ARSIMORE

EDUCATION REPORTER

U Podgorici održano Državno takmičenje znanja

NADMETALO SE OKO HILJADU STO TRIDESET PET UČENIKA

Državno takmičenje znanja za školsku 2018/2019. godinu za oko 1.135 učenika (711 iz osnovnih i 424 iz srednjih škola) održano je 23. i 24. februara na Ekonomskom fakultetu u Podgorici. Osnovci su se takmičili u poznavanju matematike, fizike, hemije, biologije i stranih jezika, a srednjoškolski iz matematike, fizike, hemije, biologije, istorije, geografije i iz stranih jezika u IV razredu.

Škole su za takmičenje mogle prijaviti učenike nižih razreda ukoliko su dodatnim

radom savladali predviđeni program i osvojili nagradu na školskom takmičenju.

Konačni rezultati iz matematike, fizike, biologije, hemije, istorije i geografije biće objavljeni u petak, 1. marta. Istog dana biće poznati i konačni rezultati pismenog dijela iz stranih jezika i objavljen spisak učenika koji su pozvani na usmeni dio.

Takmičenje iz programiranja i usmenog dijela takmičenja iz stranih jezika biće održano 2. marta, a konačni rezultati biće objavljeni 6. marta.

Uručena Državna nagrada „Oktoih“

NASTAVNIK TREBA DA BUDE POKRETAČ, MOTIVATOR I IZVOR ŽELJE ZA ZNANJEM

Str. 8–10

Veljko Tomić, generalni direktor Direktorata za opšte srednje, srednje stručno i obrazovanje odraslih

CJELOVITE PROMJENE UTEMELJENE NA RAZVOJNOJ VIZIJI CRNE GORE

Promocije stručnog obrazovanja i stipendiranje povećali zainteresovanost učenika za zanimanja III stepena, a uvođenje dualnog obrazovanja rezultira kvalitetnijim sticanjem praktičnih znanja

Str. 6

Sastanak Opšteg odbora za društveni razvoj, obrazovanje, istraživanje i nauku PS SEECP ZA INFORMATIČKU OPREMU U ŠKOLAMA TRI MILIONA EURA

Ministarstvo prosvjete prepoznaje značaj digitalizacije za rješavanje problema i inovacije u nastavi, te je pored sve veće podrške projektima koji se tiču digitalizacije, planirano i ulaganje u računarsku opremu vrijedno tri miliona eura, kazao je ministar prosvjete dr Damir Šehović na sastanku Opšteg odbora za društveni razvoj, obrazovanje, istraživanje i nauku Parlamentarne skupštine Procesu saradnje u Jugoslovenskoj Evropi, održanom u Skupštini Crne Gore.

Sastanak je bio posvećen temi: „Nauka i nove tehnologije u službi obrazovanja za XXI vijek“, a okupio je parlamentarce iz 13 država članica SEECP-a, kao i predstavnike Regionalnog sekretarijata za saradnju – RCC. Pored ministra Šehovića, na sastanku su govorili predsjednik Skupštine Ivan Brajović i ministarka nauke Sanja Damjanović.

Ministar Šehović je istakao da je, prepoznajući značaj digitalizacije za rješavanje problema i inovacije u nastavi bilo kog predmeta, Ministarstvo ove i prošle godine davalo sve snažniju podršku projektima koji se tiču korišćenja internet tehnologija u edukaciji, ali i projektima koji prave most između kulture i obrazovanja.

„Stoga u sklopu projekta sa Evropskom investicionom bankom planiramo obnavljanje računarske opreme i serverske infrastrukture, kao i unapređenje informacionog sistema obrazovanja Crne Gore. Ova investicija je vrijedna oko tri miliona eura. Na ovaj način obezbijediće se bolji uslovi za izvođenje nastave iz informatičkih predmeta, kao i bolji i stabilniji rad informacionog sistema obrazovanja, imajući u vidu da će se zastarjele aplikacije

zamijeniti novim i uspostaviti se dodatni sistemi bezbjednosti“, poručio je ministar.

On je rekao da je ova podrška proizvod planskog djelovanja ka stvaranju sistema obrazovanja koji je praktičan i koji oplemenjuje, umjesto onog koji zahtijeva puku reprodukciju.

„Tablu i kedu svakako u ovom momentu ništa ne treba da zamijeni, niti može, ali to ne znači da djeci ne treba da pružimo najbolje iz današnjeg svijeta. Jer ih ne možemo izolovati. Oni su svakodnevno uključeni u taj svijet kroz društvene mreže i medije. I ne samo uključeni, već ga i oni svojim ponašanjem kreiraju. Zato bismo, cijenim, bili nedogovorni da okrećemo glavu od te činjenice. Današnja djeca traže putokaz i zaštitu, a ne potpunu zabranu. Traže da ih naučimo kako da izvuku najbolje iz virtuelnog okruženja i da ih naučimo kako u njemu da se snađu. I što je još važnije, kako da u njemu zaštite sebe od sajber nasilja, istakao Šehović.“

On se osvrnuo i na projekte koje Ministarstvo realizuje, a koji se tiču korišćenja internet tehnologija u edukaciji, poput obuke Oracle Akademije koja je obuhvatila 300 nastavnika crnogorskih škola i pruža podršku za obuku 3000 učenika kao pripremu za uspješne IT karijere. Upoznao je parlamentarce i sa projektom „Škole za 21. vijek“ koji se realizuje u saradnji sa Britanskim savjetom, a koji ima za cilj da obučeni i podrži nastavnike u oblasti kritičkog razmišljanja i rješavanja problema, digitalnih vještina i korišćenja microbit računara, te najavio da će u naredne tri godine sve škole u Crnoj Gori dobiti microbit računare, koji će učenicima služiti kao sjajna osnova za ulazak u svijet programiranja.

Sastanak je nastavljen kroz radne sesije sa kojih je poručeno da su pred nama veliki izazovi, koji će pokazati našu sposobnost da tradicionalno obrazovanje ne isključimo iz modernog svijeta, već da učinimo da ono postane njegov dio.

Lazo Leković, odgovorni urednik u Zavodu za udžbenike i nastavna sredstva

ZA OVU ŠKOLSKU GODINU PRIPREMLJENO OKO 90 NOVIH UDŽBENIKA, RADNIH SVESAKA I ZBIRKI ZADATAKA

Sve ovo urađeno u rekordnom vremenu. Uspjeli smo da za nešto više od pola godine prilagodimo 90 naslova i objavimo ih, ističe Leković

Str. 3

Prof. dr Danilo Nikolić, rektor Univerziteta Crne Gore

BEZ ZNANJA I NAUKE NEMA IDEJA I INOVACIJA

Potpisali smo Berlinsku deklaraciju o otvorenom pristupu nauci, sa ciljem da se naučni i kulturni doprinosi naših naučnika učine dostupnim široj javnosti, kroz otvorene baze elektronskih radova, magistarskih i doktorskih teza i drugog bibliotečkog materijala. Uložili smo sopstvena sredstva za modernizaciju i digitalizaciju nastave i istraživačke opreme, intenzivirali smo mobilnost nastavnog i naučnog osoblja, odnosno transfer znanja i stručne prakse kroz bilateralne ugovore. Radimo na uspostavljanju prvog naučno-tehnološkog parka u cilju produktivne integracije naučnih, inovativnih, preduzetničkih i privrednih kapaciteta, kaže rektor Nikolić

Str. 23

Nastavljena realizacija projekta „Dan umjetničkog obrazovanja“

PREKO PET HILJADA UČENIKA POSJETIĆE ZETSKI DOM I NARODNI MUZEJ

Ministarstvo prosvjete insistira na kreiranju jedne potpuno nove atmosfere u obrazovnim ustanovama, kojom se gradi ne samo znalac, već osoba sa stavom u vezi sa time šta je lijepo, dobro i kvalitetno, bilo da je riječ o muzici, filmu, pozorištu ili bilo kom drugom vidu kulturnog stvaralaštva. Najkonkretniji način na koji možemo takav cilj realizovati, jeste organizacija ovakvih projekata, kazao ministar prosvjete dr Damir Šehović

Do kraja ovog polugodišta preko 5.000 djece obići će besplatno Kraljevsko pozorište Zetski dom, u kome će se za njih igrati predstave, ali i Narodni muzej na Cetinju. Tokom tih posjeta njima će biti omogućeno i da razgovaraju sa glumcima Zetskog doma i na taj način se upoznaju sa kreiranjem predstava, saopštili su

ministar prosvjete dr Damir Šehović i umjetnička direktorica Kraljevskog pozorišta Zetski dom Lidija Dedović.

Ovaj projekat pod nazivom „Dan umjetničkog obrazovanja“, koji organizuju Ministarstvo prosvjete i Zetski dom, uz podršku Narodnog muzeja, počeo je prošle godine kao probni. Tom prilikom nekoliko hiljada djece

besplatno je obišlo Zetski dom. Ova aktivnost pokazala je izuzetne rezultate, pa su organizatori odlučili da je nastave i razmatra se mogućnost da ona postane stalna, kako bi se podstaklo kritičko promišljanje djece, te interesovanje za umjetnost.

Ministar Šehović je ukazao na ciljeve ovog ali i najavio i nove projekte koji će

Profilisanje ukusa kod mladih

insistirati na profilisanju ukusa kod mladih: „Ministarstvo prosvjete insistira na kreiranju jedne potpuno nove atmosfere u obrazovnim ustanovama, kojom se gradi ne samo znalac, već osoba sa stavom u vezi sa time šta je lijepo, dobro i kvalitetno, bilo da je riječ o muzici, filmu, pozorištu ili bilo kom drugom vidu kulturnog stvaralaštva. Najkonkretniji način na koji možemo takav cilj realizovati, jeste organizacija ovakvih projekata. Đaci koji učestvuju u Projektu dolaze iz osmi i devetih razreda osnovnih škola i prvih razreda srednjih škola, odnosno u periodu su života kada cijenimo da im moramo ponuditi mnogo više od ex katedra predavanja.

Upoznavanje djece sa Prijestonicom Cetinje, ulazak u pozorište, uvid u rad glumaca iza scene, razumijevanje ono što umjetnik pokušava da poruči, učenje da gledaju ispod površine, profilisanje ukusa, sve je to samo dio onoga što ovakvim projektima pokušavamo postići. U pripremi je i projekat sličnog cilja sa danilovgradskom gimnazijom o kome će javnost biti ubrzo obaviještena, čime

opet pokazujemo potpuno usmjerenje na to da naši đaci izađu iz škole kao kvalitetne ličnosti sa konstruktivnim stavom prema okruženju i kapacitetom da preispituju stvari prije usvajanja“, zaključio je Šehović.

Direktorica OŠ „Milorad Musa Burzan“ Andreja Sokić ukazala je da je riječ o spajanju kulture i obrazovanja u jednu novu, praktičnu misiju. „Velika nam je čast i zadovoljstvo da učestvujemo u projektu koji se pokazao izuzetno uspješnim. Djeca moraju imati kritički stav prema društvu, a cijenili smo da upravo sa ovim uzrastom: kraj osnovne i početak srednje škole, možemo da pokrenemo jedan novi proces. Zetski dom je bio i biblioteka i arhiv te mu na ovaj način vraćamo istorijsku, praktičnu misiju. Učenici su oduševljeni, razgovaraju sa respektabilnim umjetnicima, a igraju se predstave za koje mislimo da su djeca spremna u smislu da kroz njih razvijaju stavove prema životu i novi emotivni svijet“, rekla je ona.

Naglasivši da je za modernu školu ključno povezivanje prosvjete i kulture, Sokić je istakla da ono što uče

u okviru redovne nastave iz umjetnosti djeca sada mogu da dožive, te da ovakvi projekti imaju ključni uticaj na razvoj umjetničkog ukusa kod njih u osjetljivom periodu odrastanja, kao i da će iz škole na čijem je čelu učestvovati oko 300 đaka.

„Više puta učestvovala sam na literarnim konkursima. Zainterosovana sam za oblast umjetnosti i ovo će mi pomoći da negujem svoj talenat“, rekla je Milica Ašanin, učenica ove škole.

Isto smatra i Staša Bječanović, učenica koja je član recitatorske i dramske sekcije. „Očekujem da ću ova-ko najbolje moći da se upoznam sa umjetnošću, koja me veoma interesuje, i sa svime onime što o procesu umjetničkog stvaralaštva i njegovoj vrijednosti učimo u školi“, kazala je ona.

Za djecu će biti odigrane predstave „Dokle pogled seže“ Arpada Šilinga i „Kapital – djeca“ Petra Pejakovića.

Tokom ovih posjeta, Ministarstvo prosvjete obezbijedilo je za učenike besplatan prevoz i lunch-pakete u saradnji sa kuhinjom Studentskog doma.

Lj. V.

Spajanje kulture i obrazovanja

Ministar Šehović primio pobjednike kviza „Eumetrija“

CRNA GORA IMA NA KOGA DA RAČUNA NA PUTU EU INTEGRACIJA

Učenici i mentori razgovarali s ministrom i predstavnicima CGO-a o utiscima iz Kviza, a pobjednički tim Gimnazije „30. septembar“ u Rožajama podijelio iskustva iz studijske posjete Briselu, što je bila njihova nagrada

Ministar prosvjete dr Damir Šehović primio je pobjednike kviza „Eumetrija“, zajedno sa predstavnicima Centra za građansko obrazovanje Milošem Kneževićem i Milicom Zindović.

„Ostvarenim rezultatima pokazali ste da Crna Gora ima na koga da računa na putu evropskih integracija“, poručio je ministar tim povodom.

Kviz je realizovao CGO u saradnji sa Ministarstvom prosvjete i televizijom Vijesti, a kroz 10 emisija emitovan je od kraja novembra 2018. do 27. januara 2019. godine. Cilj kviza je pružanje doprinosa prihvaćenosti i legitimnosti procesa evropskih integracija u Crnoj Gori, kao i podizanje nivoa znanja, informisanosti i zainteresovanosti srednjoškolača za Evropsku uniju, način njegov funkcionisanja i javne politike.

Promovisanje vrijednosti kojima Crna Gora teži

Čestitajući pobjednicima, ministar je istakao da su pokazanim znanjem promovirali vrijednosti kojima Crna Gora teži, te izrazio uvjerenje da upravo oni pripadaju

Podsticanje zdravog takmičarskog duha kod srednjoškolača

generaciji koja bi trebalo da nametne novi način razmišljanja i bude spremna na izazove koje nam donose naredne godine.

Šehović je izrazio zadovoljstvo zbog mogućnosti da se njihov entuzijazam i znanje nagrade, te podsjetio na nastojanja Ministarstva prosvjete da kroz Fond

za kvalitet i talente, iz kojeg je ove godine dodijeljeno oko 500 nagrada, podstakne trud i razvijanje talenata kod učenika i pokaže da cijeni zalaganje nastavnika.

On je istakao i da, pored usmjerenja pažnje srednjoškolača i javnosti na važne teme, kviz koji CGO uz podršku Ministarstva prosvjete

zadovoljstvo zbog nastavka projekta i u ovoj godini.

Značaj uključivanja mladih u proces evropskih integracija

Koordinator projekta Miloš Knežević iz CGO rekao je da ova organizacija prepoznaje značaj uključivanja

zadovoljstvo zbog nastavka projekta i u ovoj godini.

Značaj uključivanja mladih u proces evropskih integracija

Koordinator projekta Miloš Knežević iz CGO rekao je da ova organizacija prepoznaje značaj uključivanja

mladih u proces evropskih integracija, te da već tradicionalno organizuje kviz za srednjoškolače posvećen ovoj temi. On je najavio da će se uz podršku Ministarstva prosvjete projekat nastaviti i u 2019. godini.

Učenici i mentori razgovarali su s ministrom i predstavnicima CGO o utiscima iz kviza, a pobjednički tim Gimnazije „30. septembar“ u Rožajama podijelio je iskustva iz studijske posjete Briselu, što je bila njihova nagrada.

Ministar je ovom prilikom drugoplasiranoj ekipi uručio računare, dok su svi učenici i mentori dobili prigodne poklone.

Sastanku su prisustvovali članice prvoplasirane ekipe iz Rožaja: Almasa Husović, Semina Kalač i Aiša Kalač sa mentorkom Mirsadom Šabotić, drugoplasirana ekipa gimnazije na Cetinju u sastavu: David Vuković, Jovan Cebalović i Đorđije Proroković sa mentorkom Svetlanom Ivanović i trećeplasirana ekipa Gimnazije „Miloje Dobrašinović“ u Bijelom Polju u sastavu: Iva Kljajević, Elma Mušović i Luka Bulatović, sa mentorom Safetom Alibašić.

N. N.

Intervju: Lazo Leković, odgovorni urednik u Zavodu za udžbenike i nastavna sredstva

ZA OVU ŠKOLSKU GODINU PRIPREMLJENO OKO 90 NOVIH UDŽBENIKA, RADNIH SVESAKA I ZBIRKI ZADATAKA

Sve ovo urađeno u rekordnom vremenu. Uspjeli smo da za nešto više od pola godine prilagodimo 90 naslova i objavimo ih, ističe Leković

Zavod za udžbenike i nastavna sredstva Podgorica pripremio je za ovu školsku godinu oko 90 novih udžbenika, radnih svesaka i zbirki zadataka koji su u potpunosti usklađeni sa novim predmetnim programima. Ovako običan zadatak nametnulo je usvajanje novog nastavnog plana za osnovnu školu (u martu 2017. godine) i novih predmetnih programa koje je odobrio Nacionalni savjet za obrazovanje. O tome smo razgovarali sa **Lazom Lekovićem**, odgovornim urednikom u Zavodu.

U školskoj 2017/2018. godini počela je primjena novih nastavnih planova i predmetnih programa za osnovnu školu. Zavod za udžbenike dobio je veoma odgovoran zadatak – da uskladi udžbenike sa tim programima. To je uspješno odrađeno. U kojoj mjeri?

– Prošla školska godina za učeničke osnovne škole morala je da prođe bez novih udžbenika. Nijesmo mogli da u tako kratkom roku odgovorimo na pravi način, jer postoji procedura koju je neophodno ispoštovati. Uložili smo maksimalne napore i u velikoj mjeri postigli da za nastavu na crnogorskom jeziku, sa izuzetkom udžbeničkih kompleta za Biologiju VII, Biologiju VIII i Biologiju IX, kao i Geografiju VIII, pripremimo nove ili prilagođene udžbeničke komplete, potpuno usklađene sa usvojenim programima. Za predmet Informatika sa tehnikom pripremljena su četiri udžbenička kompleta od dva dijela – informatike i tehnike. Treba napomenuti da udžbenici za nastavu na albanskom jeziku moraju kasniti godinu dana, zato što je potrebno vrijeme za njihovo prevođenje i prilagođavanje. Većina

ovih udžbenika prilagođenih novim predmetnim programima biće pripremljena za narednu 2019/2020. školsku godinu.

Pripremanje tolikog broja udžbenika je veoma zahtjevan i izazovan posao. Kako ste u tome uspjeli?

– Snalazili smo se na različite načine. Prema odluci rukovodstva Zavoda, potpisani su aneksi ugovora sa autorskim timovima već postojećih udžbeničkih kompleta. To nam je omogućilo da uštedimo značajne novčane iznose, ali i da skratimo vrijeme za prilagođavanje udžbenika. Dakle, udžbenici su u velikoj mjeri prerađeni, a jedan dio je potpuno nov. Sve ovo je urađeno u rekordnom vremenu, za manje od godinu dana. Mi smo uspjeli da za nešto više od pola godine prilagodimo 90 naslova i objavimo ih.

Više naslova za srednje škole

To nije bio jedini zadatak. Urađeni su i udžbenici za opšteobrazovne predmete u srednjim školama?

– Za opšteobrazovne predmete za srednje škole na crnogorskom jeziku pripremljena su dva naslova: Latinski jezik za treći i udžbenik i zbirka zadataka iz Fizike za drugi razred gimnazije. Na albanskom jeziku ih je mnogo više zato što su prilagođavani udžbenici koji su prošle godine objavljeni na crnogorskom jeziku. Sada su prevedene sve matematike (od I do IV razreda) i udžbenik i radna sveska iz Biologija za II razred. Takođe, objavili smo i udžbenički komplet za Crnogorski jezik kao nematerijni za treći razred gimnazije.

Tu su i novi naslovi za srednje stručne škole?

– Za udžbenike za stručne srednje škole objavljen je konkurs na koji se prijavilo šest autorskih timova. Odabrano je šest naslova: Računovodstvo za prvi i Računovodstvo za drugi razred srednje ekonomske škole. Hrana i vino, Proizvodnja električne energije i Finansijsko poslovanje, kao i Marketing. Ovi udžbenici nisu štampani, već stavljeni na sajt Zavoda i učenici ih mogu koristiti. Razlog je što su zbog

malog tiraža skupi, a prodaja je veoma mala.

I ove godine bogata izdavačka produkcija

Sudeći prema Izdavačkom planu, i ove godine biće puno posla. Recite nam nešto o tome.

– Izdavačkim planom za ovu godinu planirano je objavljivanje udžbeničkih kompleta za osnovnu školu na crnogorskom jeziku iz Biologije VII, Biologije VIII, Biologije IX i Geografije VIII. Takođe, pripremamo i radnu svesku iz Istorije za sedmi razred. Na taj način bi omogućili da školska 2019/2020. godina počne sa udžbeničkim kompletima koji su za sve predmete i razrede prilagođeni izmijenjenim predmetnim programima.

Kako je i ranije istaknuto, za narednu školsku godinu planirali smo da većinu udžbeničkih kompleta za osnovnu školu, pa i one koje stvaramo ove godine na crnogorskom jeziku, prevedemo i objavimo na albanskom jeziku.

Za gimnaziju se pripremaju: udžbenički komplet iz Fizike za prvi razred, te udžbenici iz Geografije za drugi razred i iz Opšte lingvistike za četvrti razred Filološke gimnazije, kao i za one učenike opšte gimnazije koji ovaj predmet žele izučavati kao izborni. Za srednje stručne škole biće pripremljeni udžbenici za predmete Visokonaponska razvodna postrojenja, Računovodstvo III i Računovodstvo IV.

Prošle godine objavili smo i dva kompleta Crnogorski jezik za strance, nivoa A 1 i A 2. Ove godine je u planu da ih uradimo za nivo B 1. Takođe, ove godine objavićemo i Crnogorski jezik kao nematerijni za četvrti razred gimnazije. Na taj način ćemo završiti izradu ovih kompleta – biće objedinjeno sve od prvog razreda osnovne škole do četvrtog razreda gimnazije.

Veoma je bitno naglasiti da pregovaramo sa kancelarijom UNICEF-a u Crnoj Gori oko nastavljanja projekta izrade udžbenika u Daisy formatu. Kao što je poznato do sada smo uradili naše čitanke i udžbenike Istorije za osnovnu školu, a sada nam je u planu da radimo udžbenike za Muzičku kulturu za starije razrede osnovne škole.

Važno je naglasiti i to da je Zavod ove godine po prvi put raspisao konkurs za pribavljanje vanudžbeničke literature i to u četiri kategorije: knjigu poezije, kratke proze ili romana – za djecu i omladinu; knjigu poezije, kratke proze ili romana za odrasle; naučno-istraživački rad iz oblasti humanističkih nauka (filologija, nauka o književnosti, filozofija, istorija, umjetnost, komunikologija...) i najbolji prevod s engleskog, francuskog, njemačkog, italijanskog ili španskog jezika na crnogorski jezik knjige poezije, kratke proze ili romana.

NOVI VIZUELNI IDENTITET

Novi udžbenici imaju i nove korice na kojima dominiraju dva simbola – pero i broj. Koji su motivi za tu izmjenu?

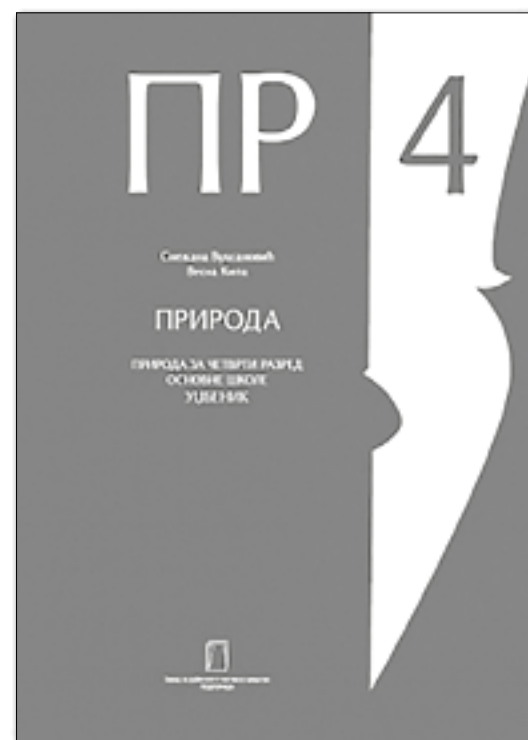
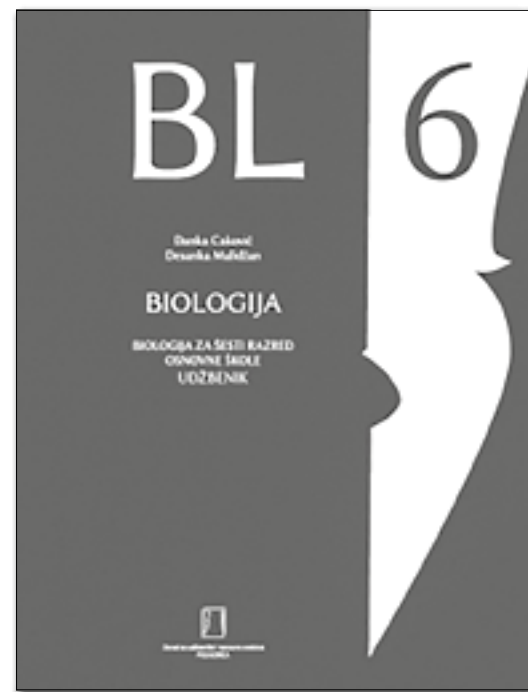
– Novi udžbenici imaju i novi vizuelni identitet. Dva su razloga za nove korice. Jedan je da se izdvoje udžbenički kompleti koji su od ove godine novi. Drugi cilj je da korice udžbenika Zavoda za udžbenike budu prepoznatljivije i interesantne. Naime, dešavalo se da se u šarenolikosti korica u prethodnom periodu logo Zavoda i ne primjećuje, a korice su bile interesantne, ali ne na svim udžbenicima. Novim koricama dominiraju dva simbola – pero i broj. Sadejstvo dva označitelja, dakle pera i slova na jednoj strani, kod recepcijenta bi trebalo nužno da proizvedu osjećaj vizuelne cjeline i punoće izraza, a sljedstveno i sigurnosti i autoriteta označenog, odnosno same knjige – udžbenika.

Pero je arhetipski simbol znanja i obrazovanja, pamćenja i kreativnosti, ali i element oficijelnog logotipa Zavoda za udžbenike i nastavna sredstva iz Podgorice. Korišćenjem siluete uzduž-polovljenog metalnog pera, koje dominira koričnom stranom udžbenika, postignut je efekat svedenosti izraza u kojem se ne gubi nedvosmislenost označitelja. Brojevi koji su ispisani unutar siluete pera (od jedan do devet), u njegovom gornjem dijelu, označavaju, ne samo konkretan razred kojem je udžbenik namijenjen, već i

imaginarnu, simboličku stepenu u procesu akumulacije znanja, prema principu gradacije brojeva u dekadnom sistemu.

Početna slova predmeta i skraćenice, kao drugi noseći vizuelni element korične strane, uspostavljaju koliko vizuelnu ravnotežu između dvije zamišljene strane korice, toliko i neraskidivu semantičku vezu između individualnih simbola pera i slova. Važno je napomenuti da je latentni zadatak ovih inicijala i da vremenom preuzmu ulogu autentičnog znaka samih školskih predmeta (MT: matematika, LK: likovna kultura itd.), a što bi u konačnom moglo da doprinese i jačanju osjećaja osobitosti obrazovnog procesa i same obrazovne zajednice, a dalje i same pripadnosti toj zajednici.

Korišćenjem jedne boje za jedan nastavni predmet gradi se vizuelna prepoznatljivost određene naučne discipline, a koloritna bliskost koričnih strana određenih nastavnih predmeta (npr. onih u kojima se izučavaju jezik i književnost, matematika i fizika, priroda i društvo i priroda...) označava povezanost tih nauka u domenu oblasti koje proučavaju. Na taj način gradi se utisak o koheziji nastavnog programa i obrazovnog sistema, ali i o homogenosti znanja koje se stiče u procesu školovanja.

Pokazivanje da je kredibilitet učitelja i učenja važan

Ogroman iskorak u prepoznavanju najboljih

Učenici i nastavnici – temelj društva

Uručene nagrade dobitnicima iz Fonda za kvalitet i talente

PODRSKA I PODSJETNIK

Osnivanjem Fonda za kvalitet i talente još jednom smo pokazali da radimo u vašem interesu. Ali nam u godinama koje dolaze, vi покажите sa svojim znanjem, otresitošću i hrabrošću, koje ćete sticati marljivo i postepeno, da nikad nećete dozvoliti da bude drugačije, kazao ministar prosvjete dr Damir Šehović

Prošla godina u obrazovnom sistemu Crne Gore posebno je karakteristična po tome što je profunkcionisao Fond za kvalitet i talente.

Predsjednik Skupštine Crne Gore **Ivan Brajović**, predsjednik komisije koja je ocijenila prijave za dodjelu nagrada **prof. dr Ljubiša Stanković** i ministar prosvjete **dr Damir Šehović** uručili su u sportskoj sali Gimnazije „Slobodan Škerović“ nagrade za oko 500 nastavnika i učenika iz Fonda za kvalitet i talente. Uručenju su, pored ostalih, prisustvovali premijer **Duško Marković**, te ministri, poslanici, predstavnici diplomatskog kora, sudske vlasti i obrazovnog sistema. „Hiljadugodišnja kulturno-prosvjetna djelatnost u Crnoj Gori dokazuje da je sve što smo postigli na ovom polju građeno na temeljima koji se više ne daju pomjeriti. Ta činjenica ne sugerira odsustvo potrebe za promjenama, već obavezu da poštujemo i odajemo počast velikim djelima ovih prostora“, kazao je ministar prosvjete Šehović, i naglasio da samo čuveni Barski

ljetopis potvrđuje da prosvjetni put Crne Gore nije stihija bez korijena, već plod velikih djela, te da nas kolektivna svijest upućuje na to da naša djela moraju biti na tragu velikih strmljena koja su dobila obličje u „Oktoihu“.

„Navedeno mi ne dozvoljava da osnivanje Fonda za kvalitet i talente, niti bilo koji drugi uspjeh u prethodne dvije godine, pretendujem predstaviti kao bilo šta, da kao, usudiću se reći, dostojan doprinos svemu onome što sam imao čast da kao ministar prosvjete dobijem u nasljeđe. Zato me čini ponosnim što ćemo i mi imati šta da ostavimo budućim neimarima prosvjete. Fond kroz koji će svake godine na stotine najboljih u obrazovanju biti prepoznati i nagrađeni. Besplatne osnovne i magistarske studije kao osnov imaju u uvjerenju Vlade da obrazuje sve koji hoće i znaju, a ne samo one koji mogu jer imaju. Uspostavljanje čvrstih veza između obrazovanja i privrede uvođenjem dualnog obrazovanja, 1.500 novih mjesta u vrtićima za svega dvije godine, 30 miliona eura završenih ili započetih infrastrukturnih projekata samo u ovoj, te preko 50 miliona eura za nove projekte od naredne godine“, istakao je Šehović, dodajući da to ne bi značilo previše bez volje i motivacije učenika i nastavnika koji su srce obrazovnog sistema i temelj našeg društva.

Država cijeni i vrednuje vaše napore

„Ove nagrade su naša skromna pomoć na tom, katkad memljivom putu pronalaženja volje da

postanete najbolja verzija sebe. Nije dakle riječ o novcu, niti o najmanje pola miliona eura koliko ćemo svake godine izdvajati za ovu namjenu, iako to nije zanemarljiv dio ovih nagrada. Riječ je o tome da vam danas govorimo da nije tačno da nijeste dovoljno dobri. Naprotiv! Odavde šaljem poruku svima da vaš trud ova država cijeni, da vaše napore vrednuje. I što je najvažnije da se vašim rezultatima dičite“, rekao je Šehović.

On je naglasio: „Osnivanjem Fonda za kvalitet i talente još jednom smo pokazali da radimo u vašem interesu. Ali nam u godinama koje dolaze, vi покажите sa svojim znanjem, otresitošću i hrabrošću, koje ćete sticati marljivo i postepeno, da nikad nećete dozvoliti da bude drugačije“.

U ime nagrađenih zahvalila se nastavnica **Milica Usančević**. Ona je pri tom ukazala da je uvijek bilo zahtjevno biti učitelj, nositi odgovornost za održavanje najveće nade svake zemlje da će primjerenim školovanjem izgraditi najbolje nastajanje.

„I uvijek je bilo teško podsjećati da je obrazovanje skupo, prije svega košta, vremena i truda, ali da je neznanje još skuplje. No, nekako mi se čini da je, možda, zato što se to sada meni dešava, u ovom vremenu brze komunikacije, a samim tim i življenja, još teže održati dosljednu pažnju, kontinuiran rad i trud, stalno podsticanje i podsjećanje da je znanje moć“, istakla je ona.

Pokazivanje da je kredibilitet učitelja i učenja važan

Usančević je naglasila da se posebno zahvaljuje zbog toga što se društvu pokazuje da je kredibilitet učitelja i učenja važan, da država podržava i podstiče nastavnike i učenike, da nagrađuje trud i znanje.

„Ovu nagradu doživljavam kao podršku i kao podsjetnik, posebno podsjetnik na vaspitni aspekt našeg rada. Vjerujem da je ta vaspitna uloga važna, važnija od obrazovanja i da je naš posao odgajati ni suca, ni vojnika nego čovjeka. Zato je ova nagrada podsjetnik i garancija da imamo kontinuiranu podršku da iz materijala ljudskog duha stvaramo nešto novo. Ne smijemo djecu limitirati samo na ono što smo mi naučili, jer su ona rođena u drugom vremenu. Nadam se da ćemo uspjeti da im kvalitetnijim vaspitanjem i obrazovanjem pomognemo da grade bolju budućnost“, kazala je ona.

Fond za kvalitet i talente osnovan je prošlogodišnjom obrazovnom reformom. Prosječna nagrada iznosi 1.000 eura, što znači će se za dobitnike nagrada iz Fonda izdvojiti oko pola miliona eura. Na konkurs za nagrade je pristiglo 1.200 prijava.

Lj. V.

MOTIVACIJA ZA BUDUĆI RAD

Dobitnici nagrada iz Fonda za kvalitet i talente veoma su zadovoljni, što se, kako kažu, rad i i talenat posebno nagrađuju.

„Nagrade iz Fonda za kvalitet i talente su veliki podstrek za nas i pokazatelj da naše napore sistem ipak prepoznaje“, smatra **Radovan Sredanović**, nastavnik fizike u OŠ „Maksim Gorki“ iz Podgorice, inače prvi po broju osvojenih bodova u kategoriji nastavnika osnovnih škola.

„Obožavam svoj posao. Autor sam i koautor velikog broja udžbenika i publikacija. Moji učenici godinama ostvaruju uspjehe na takmičenjima iz fizike na državnom i regionalnom nivou. Kada je riječ o Fondu, svaka nagrada je svakako svjedočanstvo da sistem vrednuje ono što radite, te tako doživljavam i ovu nagradu“, ističe on.

Bojana Brajović, profesorica gitare u školi „Vasa Pavić“ u Podgorici, naglasila je da je posebno raduje što su nagradu iz Fonda dobili mnogi ljudi koje lično zna, i za koje cijeni da su zalaganjem i predanim radom zaslužili da se nađu na spisku:

„Mi smo kroz bavljenje muzikom navikli da se takmičimo i na taj način dobijamo eventualne potvrde truda i rada, ali tek sada imamo mogućnost da tu vrstu potvrde dobijemo za cjelokupan svoj rad, odnosno kao predavači i pedagozi. Uvijek se trudimo da pratimo dešavanja na svjetskoj muzičkoj sceni i pratimo međunarodne festivale, na kojima se susriječemo sa kolegama iz čitavog svijeta, želeći tako da omogućimo učenicima da vide gdje se nalaze u odnosu na standarde na svjetskom nivou u ovoj oblasti“, rekla je ona.

Brajović je takođe bila u vrhu po broju osvojenih bodova među nastavnicima umjetničkih škola.

Veliki podstrek

„To je nagrada za rezultate postignute u pethodnoj školskoj godini, ali i motivacija za budući rad. Ipak, za dobro obavljanje posla je potrebno prije svega da taj posao volite i da imate dobru komunikaciju sa učenicima, ali i da se stalno i neumorno usavršavate na profesionalnom planu“, ističe **Vesna Kastratović**, nastavnica u Gimnaziji „Tanasije Pejatović“ u Pljevljima, nosilac zvanja nastavnik viši savjetnik i prosvjetni radnik sa 25 godina radnog iskustva,

Gala Dulović, učenica sedmog razreda OŠ „Risto Manojlović“ iz Kolašina koja je osvojila najveći broj bodova u kategoriji učenika osnovnih škola, i **Ivana Dendić**, učenica trećeg razreda srednje muzičke škole „Dara Čokorilo“ iz Nikšića, koja je bila u vrhu osvojenih bodova u kategoriji učenika umjetničkih škola, smatraju da je osnivanje Fonda za talente prava stvar.

„Imam sve petice, sviram klavir i iza sebe i imam 20 međunarodnih takmičenja, na kojima sam osvojila 16 prvih, jednu drugu i tri treće nagrade. Najdraže su mi one iz Pariza, Milana i Ohrida. Samo prošle godine sam bila učesnica pet takmičenja, na kojima je konkurencija bila izuzetno jaka, jer su takmičari dolazili iz Regiona, ali i šire. Takođe, bavim se i karateom, gdje sam ostvarila rezultate, a bavim se i odbojkom i ffolklorom“, kaže Dulović.

„U srednjoj školi sam takođe skroz odličan đak i član sam đakčkog parlamenta. Odmalena se takmičim. Nastupala sam solistički na violini, te učestvovala u takmičenjima iz solfeđa. Istakla bih prvu nagradu iz violine na državnom nivou i prvu nagradu iz solfeđa na takmičenju u Srbiji, a imam veliki broj drugih nagrada“, istakla je Ivana Dendić.

Ministar Šehović predstavio rezultate rada resora prosvjete u prethodne dvije godine

SLIJEDI NAJVEĆI INVESTICIONI CIKLUS U OBRAZOVANJU

Samo kroz dva aranžmana: sa Bankom za razvoj Savjeta Evrope (CEB), i Evropskom investicionom bankom (EIB), za ovu godinu planiran 21 projekat vrijednosti 42 miliona eura. Neki od planiranih su: izgradnja gimnazije u Podgorici, vrtića u Bijelom Polju, Beranama, Tuškom putu, Starom aerodromu, Zlatici, škole na Zabjelu, rekonstrukcija i dogradnja podgoričkog „Poletarca“ i „Pčelice“ (Zabjelo i Momišići), rekonstrukcija i dogradnja kotorskog vrtića

Ciljevi se uspješno ostvaruju

Budžet Ministarstva prosvjete za ovu godinu za obnavljanje školske infrastrukture veći je u odnosu na budžet za 2018. za 30 odsto. To je kazao ministar prosvjete **dr Damir Šehović**, predstavljajući rezultate rada resora prosvjete u prethodne dvije godine.

On je najavio najveći investicioni ciklus u obrazovanju do sada. Samo kroz dva aranžmana: sa Bankom za razvoj Savjeta Evrope (CEB), i Evropskom investicionom bankom (EIB), za ovu godinu planiran je 21 projekat vrijednosti 42 miliona eura.

Govoreći o investicijama, Šehović je rekao da su samo neki od tih planiranih projekata: izgradnja gimnazije u Podgorici, vrtića u Bijelom Polju, Beranama, Tuškom putu, Starom aerodromu, Zlatici, škole na Zabjelu, rekonstrukcija i dogradnja podgoričkog „Poletarca“ i „Pčelice“ (Zabjelo i Momišići), rekonstrukcija i dogradnja kotorskog vrtića i mnogi drugi.

Biće nastavljeni radovi na izgradnji kapitalnih objekata – novi vrtići u Bloku šest, Pljevljima, Baru, Ulcinju, City kvartu, Rožajama, škola u Golubovcima, Tološima, na Karabuškom polju, Siti kvartu, OŠ „Dušan Korac“ u Bijelom Polju, te škola u Igalu, Rožajama i Plavu.

Planirano je opremanje osnovnih škola novom računarskom opremom za šta će biti izdvojeno oko tri miliona eura, zatim zamjena školskog namještaja u vrijednosti 2,5 miliona eura, a biće nastavljeno opremanje stručnih škola u vrijednosti oko dva miliona eura.

Naime, Šehović je objasnio da će kapitalni projekti iz obrazovanja za narednu godinu biti rađeni iz više izvora: nacionalnog budžeta, projektima sa Njemačkom razvojnom bankom KfW,

te pomenutim kreditnim aranžmanima sa EIB-om i CEB-om, i da to znači da su planirane aktivnosti na ukupno 38 kapitalnih projekata iz svih navedenih izvora finansiranja.

On je podsjetio da je ukupna vrijednost projekata koji su završeni samo tokom 2018. bila preko 30 miliona eura.

Šehović je ocijenio da je veoma zadovoljan rezultatima rada resornog Ministarstva u prethodne dvije godine, ukazavši da su u Ministarstvu prosvjete odmah po formiranju 41. Vlade Crne Gore postavili izuzetno zahtjevne i ambiciozne četvorogodišnje ciljeve: kreiranje kvalitetnijeg i pravednijeg obrazovnog sistema, koji je besplatan i jednako dostupan svima, povezivanje obrazovanja sa tržištem rada, kreiranje mehanizma za prepoznavanje i nagrađivanje najboljih u prosvjeti, kao i veća ulaganja u obrazovanje i bolji status prosvjetnih radnika.

U tom cilju su već tokom prve godine izmijenili sve sistemske zakone u oblasti obrazovanja i time stvorili pretpostavke za implemenciju prethodno pomenutih visokih očekivanja.

Unaprijeđeno i modernizovano predškolsko obrazovanje

„Danas, u polovini mandata Vlade, nakon samo dvije godine, mogu da kažem da smo veliki broj tih ciljeva ostvarili. Predškolsko vaspitanje i obrazovanje smo značajno unaprijedili, modernizovali i prilagodili novim zahtjevima vremena. Ozbiljnim radom i zalaganjem, kao i sveobuhvatnom kampanjom uspjeli smo da za samo dvije godine podignemo stopu upisa u predškolske ustanove sa nešto preko 50 na preko 70 odsto. Dakle, dvije i po hiljade djece smo upisali više u vrtiće 2019. u odnosu na 2016. godinu. To je ogroman iskorak, ukoliko znamo da rano vaspitanje i obrazovanje ima ogroman značaj za budući razvoj djece i za formiranje njihove ličnosti. Istovremeno smo povećali kapacitet vrtića za 1.500 novih mjesta tako što su za samo za dvije godine otvorene četiri vaspitne jedinice u Podgorici i po jedna u Baru, Nikšiću, Pljevljima i Budvi, uz pomoć opština i drugih donatora. Uspostavili smo nove interaktivne

službe u Podgorici, Baru, Ulcinju i Cetinju. Izdvojio bih hrabar, možda i regionalni iskorak koji smo u ove dvije godine takođe napravili. Naši mališani koji pohađaju vrtić, a stariji su od tri godine, imaju privilegiju da dva puta nedjeljno besplatno uče engleski jezik na način koji je njima prilagođen. Nastavnici koji izvode nastavu prošli su posebne obuke koje je organizovao Britanski savjet. Iako je bilo nedoumica na početku primjene, rezultati su sjajni, zadovoljstvo i roditelja i djece je ogromno“, ocijenio Šehović.

Stvoreni preduslovi za kvalitetnije osnovno obrazovanje

On je naglasio da su stvoreni preduslovi za kvalitetnije osnovno obrazovanje, iako na tom putu ima još dosta posla.

„Da bismo istakli vaspitnu ulogu škole kako bi se nastavnici mogli više posvetiti komunikaciji sa djecom i akcenat staviti na individualni pristup učenicima, ali i samim đacima omogućili da se rastele nefunkcionalnih i nepotrebnih znanja i fokusiraju se na suštinu, a ne na formu, izmijenili

REFORMA VISOKOG OBRAZOVANJA

„Reformisali smo model studiranja i prešli na model tri plus dva plus tri. Uveli smo i obaveznu praktičnu nastavu od minimum 25 odsto tokom studiranja. Reforma visokog obrazovanja praćena je i najvećim budžetskim izdvajanjima do sada. Ove godine budžet Univerziteta Crne Gore iznosi 19,3 miliona eura što je najviše od njegovog osnivanja. Prošle godine je osnovana, a ove godine obezbijedena funkcionalnost Agencije za praćenje kvaliteta visokog obrazovanja. Vlada je utvrdila Predlog zakona o akademskom integritetu. Po prvi put je sprovedena Studija praćenja ili Tracer Study, koja je pokazala da tri od četiri studenta završi studije u roku predviđenom pravilima studija, dok je preko 85 odsto zadovoljno studijama“, istakao Šehović, i dodao da je izrađena i analiza Programa stručnog osposobljavanja lica sa stečenim visokim obrazovanjem i ona je pokazala da je oko 50% korisnika Programa nastavilo radni anagažman. Obezbjeđujemo oko 300 stipendija najboljim studentima i 86 stipendija za magistarske studije u inostranstvu.

smo predmetne programe, modernizovali ih, smanjili obim gradiva, smanjili normu nastavnika, kao i broj učenika u odjeljenju. Već drugu godinu za redom uspješno sprovodimo dvojezičnu nastavu u formi pilot projekta u osam škola. Rezultati su više nego dobri. I za ovaj vid nastave nastavni su prošli rigorozne obuke koje je takođe organizovao Britanski savjet. Uveli smo zakonsku obavezu izučavanja engleskog jezika od prvog razreda osnovne škole. U ove dvije godine otkrili smo vrata digitalizaciji u obrazovanju, jer smo znali da obrazovanje ne treba da poklekne pred digitalizacijom nego da joj se prilagodi. Zato smo, ponovo zahvaljujući Britanskom savjetu, dodijelili 600 mikrobit ili džepnih računara desetina škola u Crnoj Gori i obavezali se da ih najkasnije u nekoliko godina svaka škola u Crnoj Gori dobije. U cilju podsticanja digitalne pismenosti potpisali smo ugovor sa Oracle kompanijom, zahvaljujući čemu ćemo obučiti čak 300 nastavnika i 3.000 djece kako bi unaprijedili znanje iz oblasti IT tehnologije“, rekao je ministar.

On je takođe ukazao da su, u cilju podsticanja vannastavnih aktivnosti, te slanja poruke djeci, da su jednako kao formalno obrazovanje važni i umjetnost i sport, organizovane besplatne posjete učenicima iz 20 škola Zetskom domu i Muzeju na Cetinju. Takođe je u funkciji promocije umjetničkog obrazovanja otvoreno pet područnih odjeljenja muzičkih škola – u Golubovcima, Tivtu, Rožajama, Mojkovcu i Plavu, koja su opremljena potrebnim instrumentima. U saradnji sa Ministarstvom sporta značajno je obnovljena školska sportska infrastruktura.

„Ogroman napredak napravljen je i u inkluzivnom obrazovanju. Pripremili smo Strategiju inkluzivnog obrazovanja za narednih šest godina, a djeci sa posebnim

obrazovnim potrebama omogućili dostupno, pristupačno i kvalitetno obrazovanje. U obrazovni sistem uveli smo oko 280 asistenata u nastavi. U cilju povećanja broja pripadnika RE populacije u školama, prošle i ove godine dio našeg sistema postalo je i 30 medijatora koje će ubuduće umjesto nevladinog sektora finansirati Ministarstvo prosvjete“, naglasio je ministar.

Sistemski riješeno pitanje nagrađivanja najboljih

On se posebno osvrnuo na osnivanje Fonda za kvalitet i talente, čime je, kako je kazao, na sistemski način riješeno pitanje nagrađivanja najboljih učenika i nastavnika.

„Nagrade najboljih u prosvjeti ne zavise više od bilo čije dobre volje ili subjektivnog osjećaja, već od jasnih i javnih kriterijuma jednakih za sve. Zahvaljujući tome nagrađeno je 507 najboljih učenika i nastavnika za šta je izdvojeno 500.000 eura“, najavio je Šehović.

Značajan iskorak napravljen je i u visokom obrazovanju. Uvedene su besplatne osnovne i master studije, pa je prošle i ove studijske godine oko 7.000 studenata koristilo tu benefit.

„U kontinuitetu radimo na poboljšanju položaja prosvjetnih radnika. Za rješavanje njihovih stambenih potreba u ove dvije godine izdvojene je milion i osamsto hiljada eura gotovo pola miliona više nego do sada. Po prvi put ove godine izdvajamo po 70.000 eura za stambene potrebe zaposlenih u domovima učenika i studenata. Sa Sindikatom prosvjete smo u redovnoj komunikaciji o usklađivanju koeficijenata iz Granskog kolektivnog ugovora za oblast prosvjete sa Zakonom o zaradama u javnom sektoru. O tome za kakav smo se model opredijelili, javnost će biti vrlo brzo informisana“, zaključio je Šehović.

Lj. Vukoslavović

UKLONJENE PREDRASUDE O SREDNJIJIM STRUČNIM ŠKOLAMA

Šehović je ukazao da je vraćen značaj srednjem stručnom obrazovanju. Za samo dvije godine skoro u potpunosti uklonjene su predrasude koje su se neopravdano vezivale za srednje stručne škole, pa ih konačno upisuju i najbolji učenici. Tri puta je povećan broj učenika na trećem stepenu. Uvedeno je dualno obrazovanje koje se danas relaizuje u 18 opština i u taj sistem, za samo dvije godine, uključeno je preko 280 poslodavaca i 600 učenika.

„Usvojeno je 26 modularizovanih obrazovnih programa, zahvaljujući čemu se kvalifikacija može steći i prije završetka školovanja. Svi učenici koji su prošle godine završili školu u dualnom sistemu, zasnovali su radni odnos kod istih poslodavaca kod kojih su obavljali praktičnu nastavu. Dodijeljeno je i 400 stipendija za deficitarne kvalifikacije za šta je za dvije godine izdvojeno oko 500.000 eura. Opremili smo osam srednjih stručnih škola savremenom opremom u šta je uloženo 380.000 eura. Otvorili smo zakonsku mogućnost za formiranje specijalističkih odjeljenja u gimnazijama, što je važan iskorak zakonodavne reforme iz 2017. godine“, kazao je ministar, i dodao da su u cilju pune objektivnosti uvedeni eksterni maturski i stručni ispit od 2020 godine, a uspjeli su da licenciraju 105 organizatora obrazovanja odraslih.

Intervju: Veljko Tomić, generalni direktor Direktorata za opšte srednje, srednje stručno i obrazovanje odraslih

CJELOVITE PROMJENE UTEMELJENE NA RAZVOJNOJ VIZIJI CRNE GORE

Uvedene specijalističke gimnazije, nastava na engleskom jeziku, promijenjeni kriterijumi za upis, usvojen novi koncept maturalnog i stručnog ispita Promocije stručnog obrazovanja i stipendiranje povećali zainteresovanost učenika za zanimanja III stepena, a uvođenje dualnog obrazovanja rezultira kvalitetnijim sticanjem praktičnih znanja.

Modularizacija programa omogućava da se kvalifikacija stiče postupno, vrednuje se ono što je pojedinac uspješno završio

Jedan od ciljeva aktuelnih promjena obrazovnog sistema je poboljšanje kvaliteta svih nivoa obrazovanja, pa je njima obuhvaćeno i srednje obrazovanje. Na čemu su te promjene utemeljene i na koji način se realizuju?

– Kada govorimo o srednjoškolskom obrazovanju i dokle se stiglo možemo reći da su reforme odnosno promjene koje su sprovedene u prethodnom periodu cjelovite, utemeljene na razvojnoj viziji Crne Gore u kojoj je znanje i ljudski kapital neprocjenjiva vrijednost i koja želi da se uvrsti među razvijene zemlje Evrope, imajući u vidu dostignuti nivo i uočene probleme u obrazovanju i tendencije u obrazovanju razvijених zemalja.

Pored unapređenja zakonskih pretpostavki, razvoj obrazovanja usmjeren je kroz strateške dokumente za sve nivoe obrazovanja i odgovarajuće akcione planove, kako bi se stvorili uslovi da obrazovanje odgovori zahtjevima vremena i kako bi se omogućilo kvalitetno obrazovanje različitim ciljnim grupama. Propisi su, tamo gdje je bilo potrebno, mijenjani i dopunjavani, kako bi njihova primjena bila što efikasnija.

Pokazalo se da uvođenje opšte gimnazije sa sistemom izbornih predmeta nije najbolje funkcionisalo. Ponovo su vraćena specijalistička usmjerenja.

– U oblasti gimnazijskog obrazovanja realizuju se, pored programa opšte gimnazije, i programi specijalističkih gimnazija – filološke i matematičke gdje učenici imaju mogućnost izučavanja stranih jezika ili matematike u većem obimu. Stvorena je mogućnost da se na kvalitetan način obrazuju učenici sportisti. U Gimnaziji u Podgorici nastava iz predmeta fizika, istorija i biologija u prvom razredu realizuje se na engleskom jeziku, u drugom i iz matematike. Nastava na engleskom jeziku organizuje se za učenike koji su zainteresovani da unapređuju znanja engleskog jezika u navedenim oblastima. Nastavnici koji realizuju nastavu iz ovih predmeta imaju potreban nivo znanja engleskog jezika.

Usvojeni su i novi kriterijumi za upis, kao novi koncept maturalnog i stručnog ispita?

– Kriterijumi za upis u gimnaziju i stručnu školu u četvorogodišnjem trajanju su dopunjeni – utvrđuje se minimalan broj bodova koje je potrebno da učenik ostvari za upis u četvorogodišnje stručne škole i gimnazije. Utvrđen je novi koncept maturalnog i stručnog ispita. Uvode se državne komisije za predmete koji se

polažu na maturi. Učenici će, umjesto četiri, polagati tri predmeta. Generacija učenika srednjih škola koja je školske 2017/2018. godine upisala prvi razred polagaće maturalni i stručni ispit po novom konceptu.

Kvalitet rada vaspitno-obrazovnih ustanova stalno je u fokusu. Na koji način?

– Sprovodi se eksterno utvrđivanje kvaliteta vaspitno-obrazovnog rada škola od strane Zavoda za školstvo i Centra za stručno obrazovanje. Škole sprovode internu evaluaciju, što je veoma važno, kako sa stanovišta jačanja odgovornosti i unapređivanja procesa nastave i rada škole u cjelini, tako i sa stanovišta izgradnje cjelovitog sistema obezbjeđivanja kvaliteta.

Dosta pažnje posvećeno je stručnom obrazovanju. Posebno je značajno insistiranje na povezivanju obrazovanja i tržišta rada. U čemu se ono ogleda?

– Realizovan je čitav set mjera sa ciljem boljeg povezivanja stručnog obrazovanja sa potrebama tržišta rada i njegove efikasnosti. Prije svega, sproveden je (u toku 2017. i 2018. godine) čitav set promotivnih aktivnosti kako bi se učenicima, roditeljima približilo stručno obrazovanje, kako bi se popularisao upis u stručne škole i one postale prvi izbor učenika koji nudi i mogućnost zapošljavanja ali i nastavka obrazovanja i daljeg profesionalnog razvoja. Sprovedena je kampanja „Uči, radi, sebe izgradi“.

U cilju podsticanje učenika da upisuju stručne škole dodjeljuju se i stipendije?

– Ministarstvo prosvjete pokrenulo je projekat stipendiranja učenika stručnih škola za deficitarne kvalifikacije. Ono je u školskoj 2017/2018. godini dodijelilo 119 stipendija učenicima stručnih škola koji se obrazuju po obrazovnim programima u trogodišnjem trajanju i za koje postoje iskazane potrebe tržišta rada. Stipendije za deficitarne kvalifikacije dodijeljene su učenicima iz 13 stručnih i mješovitih škola, iz osam opština i za sedam obrazovnih programa.

U školskoj 2018/2019. dodijeljeno je 300 stipendija od čega je sredstva za 30 stipendija dodijelila Privredna komora. Stipendije su dodijeljene učenicima iz 27 stručnih i mješovitih škola, iz 19 opština i za 16 obrazovnih programa.

Nastojimo da animiramo lokalne zajednice da, u saradnji sa poslodavcima na svojoj teritoriji, formiraju slične fondove za stipendiranje učenika.

Promocije i stipendije su dale rezultate. Koji su najznačajniji?

– Rezultat promocije stručnog obrazovanja ogleda se, između ostalog, u tome da već u školskoj 2017/2018. godini imamo rast interesovanja za upis u prvi razred obrazovnih programa u trogodišnjem trajanju u odnosu na godinu prije toga. U školskoj 2016/2017 upisano je u ove programe 566 učenika, školske 2017/2018. – 727 učenika i školske 2018/2019. u prvi razred programa u trogodišnjem trajanju upisan 1561 učenik.

Unapređenje praktičnog dijela stručnog obrazovanja, i podsticanje poslodavaca da se što više uključe u obrazovanje učenika posebno se afirmiše dualnim sistemom. Kako to funkcionise?

– Imajući u vidu značaj saradnje sa poslodavcima u realizaciji praktičnog obrazovanja ali i potrebe obezbjeđenja kvaliteta u njegovoj realizaciji, unaprijeđene su odredbe Zakona o stručnom obrazovanju koje su se u prethodnom periodu pokazale kao ograničavajuće u sprovođenju dualnog obrazovanja. Pored ostalog, za učenike prvog i drugog razreda trogodišnjih stručnih škola koji se obrazuju kroz dualno obrazovanje naknade obezbjeđuje Ministarstvo. Naknade u trećem razredu, kada je učenik tri dana kod poslodavca, su obaveza poslodavca.

Dualno obrazovanje je pokrenuto je u školskoj 2017/2018. godini kada se po ovom obliku obrazovanja obrazovalo 280 učenika kod 101 poslodavca, kroz četrnaest programa, u dvanaest opština i u 18 stručnih i mješovitih škola.

U školskoj 2018/2019. godini u dualnom obliku obrazovanja obrazuje se 579 učenika kod 189 poslodavaca u 26 stručnih i mješovitih škola, u 18 opština i kroz 15 obrazovnih programa.

Od školske 2017/2018. godini evidencije o poslodavcima i učenicima koji

POSEBNA PAŽNJA OBRAZOVANJU ODRASLIH

Koncept cjeloživotnog učenja, koji je danas veoma aktuelan, kao i obezbjeđivanje deficitarne radne snage, daje dodatni značaj obrazovanju odraslih. Ono u reformi obrazovanja takođe ima važno mjesto?

– Obrazovanju odraslih poklanja se posebna pažnja. Licencirano je 105 organizatora obrazovanja odraslih. Nacionalni savjet je donio oko 100 programa za prekvalifikaciju i dokvalifikaciju, kao i za sticanje ključnih vještina. Propisi omogućavaju vrednovanje neformalno i informalno stečenih znanja, što omogućava licima koja znaju da rade određene poslove da za to dobiju ispravu koja će biti prepoznata i priznata kod poslodavaca što će poboljšati položaj tih lica na tržištu rada.

Uspostavljen je Nacionalni okvir kvalifikacija i završen proces usaglašavanja Nacionalnog okvira kvalifikacija se Evropskim okvirom kvalifikacija. To znači da su kvalifikacije koje se stiču u našem obrazovnom sistemu uporedive sa kvalifikacijama u zemljama Evrope, što olakšava mobilnost onim koji uče ili se zapošljavaju van Crne Gore.

su kod poslodavca mogu se pratiti i preko aplikacije Praktična nastava na MEIS portalu www.meisportal.edu.me

Za unapređenje ovog vida obrazovanja veoma značajna novina je uvođenje modularizovanih programa. Koji su efekti?

– Posebna pažnja u oblasti stručnog obrazovanja posvećena je unapređenju obrazovnih programa. Programi pripremani u saradnji sa poslodavcima, modularizuju se kako bi bili fleksibilni za brži odgovor na potrebe promjena tržišta rada ali i odgovorili zahtjevima ne samo redovnih učenika, već i učenika sa posebnim obrazovnim potrebama i odraslih. Oni završetkom pojedinih modula mogu steći stručnu kvalifikaciju. Na taj način poboljšava se dostupnost u sticanju kvalifikacija različitim ciljnim grupama. Modularizacija programa omogućava da se kvalifikacija stiče postupno, vrednuje se ono što je pojedinac uspješno završio, uz mogućnost vrednovanja prethodno stečenog znanja pojedinca. Sve

to doprinosu podizanju obrazovnog nivoa stanovništva. U 2017. i 2018. godini urađeno je 26 modularizovanih obrazovnih programa. Stvorena je prohodnost kroz sistem i vertikalna stručnog obrazovanja, kroz široku obrazovnu ponudu obrazovnih programa različitih nivoa zahtjevnosti u pojedinim sektorima. Aktivnosti u oblasti stručnog obrazovanja prepoznate su i u Izvještaju Evropske komisije.

Uz podršku sredstava IP-e opremljeno je osam stručnih škola opremom u vrijednosti od 340.000 eura.

Reforma obrazovanja je proces. U kom smjeru će dalje ići promjene?

– U narednom periodu nastavićemo da gradimo okruženje za učenje koje učenicima omogućava da razvijaju kompetencije, potrebne za rad, nastavak obrazovanja i ličnu ispunjenost, da omogućimo sticanje znanja, zasnovanih na dostignućima nauke, kulture i umjetnosti, unapređivanjem procesa nastave. Radićemo na unapređivanju nivoa

pismenosti u matematiци i jezicima, prirodnim i društvenim naukama kao i digitalne pismenosti, na poboljšanje sposobnost učenja, timskog rada, kritičkog mišljenja uz obezbjeđivanje stalnog praćenje i unapređivanja kvaliteta vaspitno-obrazovnog procesa u školama i podsticati stručno usavršavanje nastavnika. Pratićemo trendove na tržištu rada i predviđati buduće potrebe za vještinama koje ekonomija zahtijeva radi podrške u donošenju odluka u planiranju obrazovne ponude za mlade i odrasle. Modernizovaćemo stručno obrazovanje kako bi ga osnažili da onima koji uče omogućimo da razviju prave vještine kroz fleksibilne puteve učenja.

Obrazovnu ponudu učinićemo fleksibilnom, tako da obrazovni sistem pravovremeno odgovori zahtjevima tržišta rada za specifičnim stručnim vještinama ali i potrebama pojedinca za neophodnim nivoom baznih i transferzalnih vještina kao što su rješavanje problema, socijalne vještine, kreativnost, i druge.

Promovišaćemo i unapređivati učenje uz rad, u realnom radnom okruženju, u svim oblicima, sa posebnim akcentom na dualno obrazovanje, što podrazumijeva aktivno uključivanje poslodavaca i njihovih udruženja i podsticanje inovacija i preduzetništva.

Razvijaćemo i dalje mehanizme obezbjeđivanja kvaliteta u stručnom obrazovanju i obezbjeđivati kontinuirane povratne informacije o uspješnosti inicijalnog i kontinuiranog stručnog obrazovanja, baziranog na ishodima učenja.

Unapređivaćemo dostupnost stručnom obrazovanju i kvalifikacijama za različite ciljne grupe, uz obezbjeđivanje efikasnih i sveobuhvatnih usluga karijernog vođenja i vrednovanje neformalnog i informalnog učenja. Posvetićemo punu pažnju stvaranju mogućnosti da učenici kroz obrazovne programe razviju ključne kompetencije i da oni koji uče steknu ili razviju njihove vještine kroz inicijalno i kontinuirano stručno obrazovanje. Uvešćemo systemske pristupe i mogućnosti inicijalnog i kontinuiranog profesionalnog razvoja nastavnika u formalnom obrazovanju i obrazovanju odraslih kao i instruktora praktičnog obrazovanja. Promovišaćemo cjeloživotno učenje kod odraslih i tako povećati njihovu socijalnu uključenost ali i unapredili njihova znanja, vještine i kompetencije za zapošljivost, mobilnost na tržištu rada i konkurentnost.

Lj. Vukoslavović

Ugovorena saradnja Ministarstva prosvjete i Zavoda za transfuziju krvi

PROSVJETA U SISTEMU DOBROVOLJNOG DAVALAŠTVA KRVI

„Ovaj memorandum cijenim važnim zbog njegove najhumanije praktične svrhe, a to je pomaganje onima kojima je to neophodno, a moguće čak i spašavanje nečijeg života“, kazao je ministar Šehović

Ministar prosvjete dr **Damir Šehović** potpisao je memorandum o saradnji sa direktoricom Zavoda za transfuziju krvi Crne Gore **Gordanom Rašović**, koji se zasniva na principima dobrovoljnosti i autonomnosti obje strane, a podrazumijeva, između ostalog, da će Ministarstvo učestvovati u organizaciji akcije dobrovoljnog davanja krvi jednom tokom godine među svojim zaposlenima, ali i osobljem u obrazovnim ustanovama.

Ministar Šehović je istakao da će svaka škola u Crnoj Gori imenovati koordinatora za dobrovoljno davalatstvo krvi, poželjno rukovodeći kadar, čije će dužnosti biti koordinacija sa predstavnicima Zavoda u vezi sa organizovanjem edukativno-motivacionih predavanja među učenicima, te motivacija zaposlenih za učešće u akcijama dobrovoljnog davanja krvi.

„U prethodnom periodu smo i ja i moji saradnici učestvovali u akcijama dobrovoljnog davalatstva, ali ipak smo odlučili da podignemo taj doprinos na viši nivo. Cijenili smo da je to nasvrishodnije upravo potpisivanjem memoranduma o saradnji, kojim se ovakvi humani napori institucionalizuju“, rekao je Šehović.

„Ovaj memorandum cijenim važnim zbog njegove najhumanije praktične

svrhe, a to je pomaganje onima kojima je to neophodno, a moguće čak i spašavanje nečijeg života. No cijenim ga važnim i na nivou principa, jer danas poručujemo da se moramo baviti drugima, a ne samo sobom, te na sopstvenom primjeru učimo humanosti i pružanju ruke onome kome je potrebna. To su vrijednosti koje naši mladi treba da usvajaju kroz školovanje“, zaključio je Šehović.

Rašovićeva je istakla značaj uključivanja ustanova i institucija u sistem dobrovoljnog davalatstva: „Ono što

je izuzetno važno jesu upravo mlade generacije, jer je razvijanje svijesti dug proces, a u tome je ključno vaše pokazano bezrezervno razumijevanje. Mi smo već prisutni sa edukacijom u srednjim školama, ali posebno je važan ovaj institucionalni vid podrške.“

Kako je navela Rašović, najvažniji segment transfuziološke djetanosti je obezbjeđivanje dovoljnih količina krvi. „A preduslov je da pružimo prave informacije i razbijemo predrasude“, poručila je ona.

O. Đ.

Nastavak saradnje Agencije TIKa i Ministarstva prosvjete

ZA ČETIRI PROJEKTA PROŠLE GODINE PREKO 300.000 EURA

Agencija TIKa je uz podršku Ministarstva prosvjete u prošloj godini realizovala četiri projekta u oblasti obrazovanja, u koje je uloženo preko 300.000 eura. Uspješna saradnja nastaviće se i u ovoj godini, pa će do kraja maja biti definisani prioritarni projekti, najavljeni je na sastanku ministarstva prosvjete dr **Damira Šehovića** i koordinatora Agencije TIKa **Envera Resulogularija**.

Kako stoji u saopštenju Ministarstva prosvjete, u prethodnoj godini zajednički infrastrukturni projekti bili su: rekonstrukcija OŠ „29. novembar“ u Dinoši, adaptacija fiskulturne sale Gimnazije „25. maj“ u Tuzima, kao i rekonstrukcija i opremanje vrtića u Staroj Varoši.

U OŠ „29. novembar“ uloženo je preko 100.000 eura, a za sportsku salu Gimnazije u Tuzima oko 110.000 eura. Za rekonstrukciju i opremanje vrtića u Staroj Varoši, za koji je prostor ustupio Glavni grad, izdvojeno je preko 100.000 eura.

TIKA je donirala i računarsku opremu Gimnaziji „30. septembar“ u Rožajama u vrijednosti od 15.000 eura.

Ministar Šehović je izrazio zadovoljstvo zbog uspješnih projekata i iskazao spremnost Ministarstva da učestvuje u svim projektima ove agencije u ovoj godini, kako bi zajedničkim snagama obezbijedili što bolje uslove obrazovanja. On je rekao da su sredstva koja TIKa izdvaja značajna i zahvalio

za višegodišnju prisutnost Agencije u našem obrazovnom sistemu.

Koordinator Resuloguli je istakao da TIKa u Crnoj Gori najbolju saradnju ostvaruje upravo sa Ministarstvom prosvjete. On je istakao da je značaj ulaganja u obrazovne neprocjenjiv, te da Agencija već ima u vidu neke projekte na kojima bi radila u ovoj godini, a do kraja maja će biti poznato u koje objekte će se ulagati.

Sagovornici su se saglasili da će u narednom periodu zajednički procijeniti infrastrukturne potrebe škole, te da će se nakon izrade glavnih projekata znati i visina ulaganja, a većina radova planiranih za ovu godinu izvodit će se tokom ljetnjeg raspusta.

Mladi talenti: Jovana Obradović, učenica Gimnazije „Miloje Dobrašinović“ u Bijelom Polju

USPJEŠNA PJESNIKINJA, GITARISTKINJA, RECITATORKA...

Osvojila preko 20 nagrada na literarnim konkursima opštinskog, državnog i međunarodnog karaktera, te više od 10 na muzičkim takmičenjima (zlatne, srebrne i bronzane lire), kao i drugo i treće mjesto na opštinskom takmičenju recitatora. Takođe je dobitnica nagrade iz Fonda za kvalitet i talente

Dobar primjer da spoj talenta, ambicije i rada garantuje uspjeh je **Jovana Obradović**, talentovana učenica Gimnazije „Miloje Dobrašinović“ u Bijelom Polju, koja već godinama uspješno krči put na mnogim poljima umjetnosti.

Njeno ime prepoznatljivo je po uspjesima na velikom broju literarnih konkursa. U opusu velikog broja nagrada koje je osvojila, nalazi se preko 20, koje su opštinskog, državnog i međunarodnog karaktera. Ona posebno izdvaja prvu nagradu na konkursu „Susreti pod starom maslinom“ u Baru, koja joj je pripala 2016. i 2017. godine. To je kuriozitet, jer se za 30 godina, od kako postoji ovaj festival, nije desilo da dvije godine zaredom bude isti pobjednik.

Tu je i specijalna nagrada koju je dobila na V međunarodnom konkursu „Kraljevstvo bijelih rada“ gdje je proglašena za princezu kraljevstva. Važan uspjeh za nju je i to što je bila finalistica međunarodnog festivala „Dječije carstvo“ u Banja Luci.

„Riječ je o jednom od najznačajnijih festivala u regionu gdje je velika konkurencija i biti izabran u finale između 6.000 pristiglih

radova, zaista je veliki uspjeh za mene“, kaže Jovana, ukazujući da su joj nagrade veoma značajne i da joj veliki podsticaj i vjetar u leđa.

„Priče i pjesme voljela samo još od malih nogu. Počela sam da ih pišem dosta rano, a veliki uzor mi je moj stric **Slobodan Zoran Obradović**. Njegovo stvaralaštvo me je podstaklo da i ja pokušam da pišem. Ali veliku zahvalnost dugujem i mojoj mentorki u OŠ „Risto Ratković“ **Mileni Kuć** koja me je uvijek bodrila i bila tu za mene. Pjesme često pišem po zadatoj temi sa konkursa, ali one i same 'izviru' i to na različite motive“, priča ova talentovana učenica.

Svoje umijeće Jovana je pokazala i u muzičkoj umjetnosti. U rodnom gradu završila je devet razreda škole za osnovno muzičko obrazovanje, odsjek gitara.

„Kad sam krenula u muzičku školu moj prvi izbor je bio klavir, jer me taj instrument veoma privlačio. Međutim, u školi za osnovno muzičko obrazovanje održan je koncert za prvake gdje sam prvi put bila u prilici da uživo čujem zvuk gitare. Tada sam shvatila da je

gitara ipak pravi instrument za mene“, ističe ona.

Uspjesi nijesu izostali ni u ovoj umjetnosti. Osvojila je preko 10 nagrada državnog i međunarodnog

karaktera (zlatne, srebrne i bronzane lire). Ipak, kako kaže, najznačajnija je srebrna lira koju je osvojila na svom prvom „Guitar festu“ u Herceg Novom.

Uspjeh je i to što je izabrana za đaka generacije Osnovne škole za muzičko obrazovanje, a za to je, smatra, dosta zaslužna njena mentorka **Milena Vračarić**, profesorica gitare, na čemu joj je veoma zahvalna.

„I poezija i muzika u velikoj mjeri omogućavaju da se izraze osjećanja, ali najveća čar i jedne i druge jeste u tome što omogućavaju da se pobjegne od stvarnosti što je u ovakvom vremenu veoma potrebno“, ističe naša sagovornica.

Jovana je svoj talenat pokazala i u mnogim drugim ulogama – voditeljka, recitatora, glumca. To potvrđuju i dvije nagrade na opštinskom takmičenju recitatora – drugo i treće mjesto. Bila je voditeljka na više festivala: „Kraljevstvo bijelih rada“, „Stihom govorim“.

Sve ovo joj ne smeta da bude odlična učenica, lučonoša. Biologija je jedan od njenih omiljenih predmeta, jer, kako kaže, želi da se u budućnosti bavi medicinom.

Ipak, ovi rezultati zahtijevaju dosta rada, posvećenosti, ali, kad se nešto želi, onda nije teško uskladiti obaveze.

„Inspiracija za pjesme mi najčešće dolazi sama, tako da mi pisanje poezije ne oduzima mnogo vremena, ali je za muziku, gitaru potrebno dosta vježbe, rada i truda. Nažalost od kako sam krenula u srednju školu muzikom se bavim rekreativno u slobodno vrijeme“, priča ova izuzetna učenica.

Ovi rezultati omogućili su joj da se nađe među prvom generacijom dobitnika nagrada iz Fonda za kvalitet i talente.

„Smatram da je osnivanje ovog fonda veoma značajno za sve talentovane mlade ljude koji se trude da napreduju i dalje razvijaju svoje sklonosti. Ova podrška im je veliki podsticaj, jer je zaista lijepo znati da neko cijeni naš trud“, ističe Jovana.

Kada je riječ o tome koliko škola podržava nadarene đake, ona ukazuje da su najčešće prioritet učenici lošeg vladanja, ali da ipak i oni talentovani dolaze do izražaja.

Kao iskusna i uspješna takmičarka, Jovana mladim talentima poručuje da se trude, rade i budu uporni, jer kaže: „Talenat je samo odskočna daska, a rad je zapravo ono što krči puteve“.

Lj. V.

Uručena Državna nagrada „Oktoih“

NASTAVNIK TREBA DA BUDE POKRETAČ, MOTIVATOR I IZVOR ŽELJE ZA ZNANJEM

Ne zaboravite da ćete na svakom djetetu ostaviti trag, koji je često tako suptilan, da će se sutra kod njega možda prepoznati u njegovoj samodisciplini da svaku započetu stvar dovede do kraja. Kod drugoga pak u otresitosti kojom prevazilazi prepreke. Kod nekog trećeg u temeljnom pristupu svemu što radi. Ili u empatičnosti kojom prepoznaje potrebe drugih. I u mnogo čemu drugom što će obilježiti njihov karakter, kazao ministar prosvjete dr Damir Šehović

Ministar prosvjete dr **Damir Šehović** uručio je u Vili „Gorica“ Državnu nagradu „Oktoih“ prof. dr **Senadu Gačeviću**, redovnom profesoru Muzičke akademije sa Cetinja, i **Slavici Leković**, profesoricu razredne nastave u OŠ „Oktoih“, Podgorica.

Naglašavajući da se svi zajedno dičimo prenošenjem prosvjetne tradicije koja traje bezmalo hiljadu godina, ministar Šehović je kazao: „Upravo takav duh, koji prihvaća i slavi prošlost, a gleda u budućnost, mi moramo graditi kod naše djece. Ona su nadu u sopstveni napredak stavila u vaše ruke. Pa čak i onda kada izgleda da imate posla sa manjkom motivacije u učionici, slabljenjem zainteresovanosti, volje ili poznavanja materije, znajte da baš u tim situacijama vi treba da budete pokretač, motivator i izvor želje za znanjem. Jer gradite ne samo znalca, već i čovjeka. Nijeste tu samo da prenesete informaciju, već prije svega da im usadite žeđ za znanjem; nijeste tu samo da očekujete da svaki đak bude a priori disciplinovan u zaokruživanju svog obrazovanja, već i da mu

pomognete da se disciplinuje. Jer, vi niste puki prenosioći podataka, niti usputna stanica. Vi ste prosvjetitelji“, istakao je Šehović, i ocijenio da istinskog prosvjetitelja od svih ostalih izdvaja upravo njegova volja da bude podrška djetetu u situacijama kada postoji otpor ili problem, kao i njegova motivacija da uloži dodatni napor sa djetetom kod koga je prepoznao talentat. To iziskuje agilnost nastavnika preko traženog minimuma.

„Tu se prepoznaju oni koji su rođeni za nastavnički poziv. Njihova granica davanja ne zavisi od minimuma radnog procesa, ili od trajanja jednog školskog časa, niti se završava ex katedra predavanjem utvrđenog gradiva. I njihovo davanje nije motivisano velikim priznanjima. Oni tako rade, jer ne umiju drugačije“, ukazao je ministar.

On je prosvjetnim radnicima poručio: „Ne zaboravite da ćete na svakom djetetu ostaviti trag, koji je često tako suptilan, da će se sutra kod njega možda prepoznati u njegovoj samodisciplini da svaku započetu stvar dovede do

Nagrađeni sa ministrom prosvjete i članovima žirija

kraja. Kod drugoga pak u otresitosti kojom prevazilazi prepreke. Kod nekog trećeg u temeljnom pristupu svemu što radi.

Ili u empatičnosti kojom prepoznaje potrebe drugih. I u mnogo čemu drugom što će obilježiti njihov karakter, za šta možda

nikada nećete ni znati da je vaša zasluga.

I tako ste baš vi, dotakli na stotine i stotine živih karakter, za šta možda

vašim tragovima nastaviti ka svojim sutrašnjim saradnicima, prijateljima i djeci. Prenijeće im baš te vrijednosti na kojima ste

Pravi prosvjetitelji podržavaju dijete u svim situacijama

PODRŠKA VIZIONARIMA U OBRAZOVNOM SISTEMU: Zoja Bojanić-Lalović

Nagrađeni - Slavica Leković i Senad Gačević sa ministrom Šehovićem

vi insistirali i koje ste i sami pokazivali. I tako ste baš vi, postali vječni.”

Odluku o dodjeli nagrade donio je žiri u sastavu: predsjednica **Zoja Bojanić-Lalović** i članovi **dr Marko Camaj, Mubera Kurpejović, Ljiljana Krivokapić i Mijajlo Đurić.**

Obrazlažući odluku žirija, Zoja Bojanić-Lalović je ukazala da je nagrada, ustanovljena je 1970. godine za doprinos unapređenju vaspitno-obrazovnog rada, podrška svima onima koji imaju viziju i razumiju značaj prosvjetiteljske misije, te da je priča o Oktoihu je priča o znanju, knjizi, obrazovanju, a nagrada je potvrda da se prepoznaju oni koji tu vrstu moći promoviraju među mladim ljudima.

Ona je, takođe rekla, da žiri ni ove godine nije imao lak zadatak, jer je za nagradu predloženo osam ustanova i 10 pojedinaca.

Izuzetne vještine u pristupu najmlađima

„Svojim radom učiteljica Leković je prepoznata kao kvalitetan prosvjetni radnik. Generacije mladih ljudi pamte je kao posvećenog pedagoga, koji ih nije samo obrazovao, već ih je i pripremao za život. Ona posjeduje izuzetne vještine u pristupu najmlađima, onima koji tek ulaze u svijet znanja. To su prvi i najvažniji koraci i veoma je bitno ko na tom početku stoji. Učiteljica Slavica je pokazala da je čvrsta ruka pravog pedagoga temelj dobrog obrazovanja i vaspitanja. U radu sa učenicima ona pokazuje da posjeduje pedagošku kulturu, visok stepen profesionalne etike, da razumije društveni i kulturni kontekst obrazovanja i škole. Uspješnost njenog rada ogleda se u uspjehu njenih učenika, pa su odjeljenja sa kojima je radila u nastavku školovanja bila po rezultatima učenja i vladanja najbolja”, istakla je predsjednica žirija.

Ona je takođe naglasila da je učiteljica Leković, svjesna da nove generacije traže maksimum posvećenosti, radila na sopstvenom usavršavanju, pa je kao članica tima za profesionalnu orijentaciju na novou škole dala značajan doprinos. Bila je član Komisije za izradu nastavnih programa za predmete Priroda i tehnika za IV razred, Priroda za V, Priroda za VI, jedan je od autora radne veske i Priručnika prirode i tehnike za IV razred devetogodišnje osnovne škole, član više recenzentskih komisija, jedan od autora Vodiča za nastavnike kroz međupredmetne oblasti, autor mnogih stručnih radova, učesnica više konferencija, a pohađala je seminare iz oblasti aktivne nastave, ocjenjivanja, za primjenu IROP-a, iz dramske i scenske pedagogije.

Vrstan muzički pedagog, kompozitor, rukovodilac institucija

Bojanić-Lalović je ukazala da je profesor Senad Gačević prepoznat u široj akademskoj zajednici kao izuzetan muzički pedagog, kompozitor, rukovodilac institucija, pokretač mnogih inicijativa značajnih za građansko društvo, promoter nacionalnog

stvaralaštva Crne Gore, jednom riječju jedna od najupečatljivijih figura muzičkog i kulturnog života naše države.

„U svojoj bogatoj karijeri njegov pedagoški uticaj prepoznat je na svim poljima. Bio je angažovan kao predavač u Srednjoj muzičkoj školi, zatim kao asistent na Muzičkoj akademiji. Izabran je u zvanje docenta 1996. godine, a u zvanje redovnog profesora 2002. godine. Njegov rad je bio podsticajan za uspjehe mladih naraštaja, pa su izvođenja njegovih kompozicija donosila značajne nagrade mladim izvođačima”, rekla je Zoja Bojanić-Lalović.

Ona je istakla da su Gačevićeva djela dio literature na magistarskim studijama na muzičkim akademijama na Cetinju, Ljubljani i Nišu. Bio je recenzent udžbenika gitare za osnovne muzičke škole, radio na nastavnim planovima i programima za sve nivoe obrazovanja, bio je član Savjeta za opšte obrazovanje i predsjednik Komisije za obrazovanje manjina. Takođe je dao doprinos razvoju Muzičke radionice za mlade u Bijelom Polju, a osmislio je Muzičku radionicu u Gusinju. Urednik je i dvije knjige koje su obavezna literatura na muzičkim akademijama u Crnoj Gori, Srbiji, Bosni i Hercegovini. Autor je projekta Razvoj muzičkog obrazovanja na sjeveru Crne Gore.

Znanje jeste moć, ali je moć znati ga pružiti drugom

U ime nagrađenih zahvalila je Slavica Leković.

Ona je istakla da je ponosna na generacije svojih učenika koji su doprinijeli da dobije ovo značajno priznanje, kao i da je radna što su njenu kandidaturu za „Oktoih” pokrenuli roditelji njenih đaka, te da su je njene kolege i kolektiv prepoznali kao budućeg dobitnika ove nagrade.

„Prosvjetni radnik, bio u osnovnoj, srednjoj školi ili na fakultetu, u svom biću je najprije – pedagog, učitelj. Znanje jeste moć, ali je moć znati ga pružiti drugom. Samo ako ga pravovremeno, stručno i na valjani i ljudski način usmjeravamo, znanje će širiti granice ljudskog duha. Oplemeniče našu misao i graditi sigurne puteve i za učenika i za zemljoradnika, za naučnika i za umjetnika; za svakog ko ne želi da svoju sudbinu prepusti igri slučajaja”, kazala je Leković.

Ona je naglasila da je misija učitelja izazovnija i odgovornija, ali, istovremeno, i veličanstvenija od drugih – upravo iz razloga što stvara, njeguje i drži na okupu prave vrijednosti jednog društva.

„Ta činjenica grije našu dušu, nas prosvjetara, sviklih kroz istoriju našeg školstva i na male učionice, na udaljene škole, uske puteve, riječju – na skromne živote. Ali, sviklih i na dostojanstvo svog poziva i truda, i svoje bezgranične posvećenosti mladim naraštajima”, ukazala je Leković.

Da podsjetimo, Ovo najveće državno priznanje do sada je dobio 131 pojedinac i 65 ustanova.

Lj. Vukoslavović

Slavica Leković, učiteljica u OŠ „Oktoih” u Podgorici

OLIČENJE PROFESIONALNOSTI, STRUČNOSTI, PLEMENITOSTI I UPORNOSTI

U današnje vrijeme uloga nastavnika je kompleksna i on prvenstveno treba da bude otvoren za promjene. Ta otvorenost podrazumijeva kontinuirano usavršavanje, obuke, istraživanje, fleksibilnost, prepoznavanje potreba, očuvanje etičkog sistema vrijednosti...

Učenici donesu sa sobom bezbroj talenata u sebi, skrivenih želja, a mi smo samo tu da talente pospješimo, pratimo i tako osiguravamo njihovo usavršavanje

Djeca najviše pamte prvi susret sa školom, a utisak o tom događaju najviše zavisi od učitelja. Dobitnica nagrade Oktoih” za 2018 godinu – učiteljica u OŠ „Oktoih” u Podgorici **Slavica Leković** veoma je uspješna u misiji da školu učini prijatnim ambijentom za boravak i podsticajnom za učenje.

Ona ne krije zadovoljstvo što je pripalo najveće državno priznanje u oblasti obrazovanja

„Ova nagrada jeste najveće priznanje, jedna velika afirmacija mene kao učiteljice koja se trudila da što ispravnije i temeljitije prenese znanje djeci tokom svog tridesetogodišnjeg rada. Ona može i trebalo bi da bude stimulans kolegincima i kolegama koji u današnjici, u ne baš premljenim učionicama, pod uticajem loših spoljašnjih faktora i zbog različitih nelagodnosti sa kojima se susrećemo, katkad posustanu. Ona bi mogla biti podstrek za očuvanje pedagoškog dara koji u sebi nosimo i razlog naše istrajnosti u težnjama ka boljem vaspitno-obrazovnom sistemu”, kaže ona.

Učiteljski poziv Lekovićki je približio i on njemu stvorio lijepu sliku, njen ded Dušan Rondović, koji je bio cijenjeni učitelj i pedagog.

„Već tada sam imala viziju o sebi u toj ulozi, a i motivaciju da mu dorastem i da čak pokušam da ga prevaziđem. Takođe, njegovi đaci su bili visoki intelektualci i možda i ja jednog dana napišem knjigu kao on što je napisao ‘Kad bi Tara umjela da zbori’ i za sobom ostavim još poneku riječ i još jednom ponosno govorim o svojim genima.

Posvećenost i odgovornost

Da bi se dostigli visoki dometi u ovom poslu, neophodna je izuzetna posvećenost i odgovornost.

„Za dobar rad je u učionici potreban je savremeni pedagog, svjestan svog znanja i neznanja, sa nepresušnom željom da permanentno radi na usavršavanju sebe i svojih učenika, bez izuzeća. To bi bili učitelji i učiteljice koji bi djecu stimulisali na misaone aktivnosti, učenje kroz

Priznanje podstrek za očuvanje pedagoškog dara

igru, a pažljivim odabirom riječi i djela jačali snage duha i gradili njihovu želju za usvajanjem znanja.

Uspjeh i rezultati zahtijevaju i stalno profesionalno usavršavanje, a to je i prema mišljenju učiteljice Leković veoma važno.

„U današnje vrijeme uloga nastavnika je kompleksna i on prvenstveno treba da bude otvoren za promjene. Ta otvorenost podrazumijeva kontinuirano usavršavanje, obuke, istraživanje, fleksibilnost, prepoznavanje potreba, očuvanje etičkog sistema vrijednosti... Samo ako se stalno usavršava učitelj je sposoban da valjano podučava i vaspitava. On mora da razumije savremeno digitalno doba, da zna kako da pripremi svoje učenike za rad i život u savremenom društvu, ali prije svega da nauči svoje učenike da budu dobri ljudi i budu spremni za život”, ističe ona.

U svom radu, kao izuzetan pedagog dosta pažnje posvećuje i vaspitnom radu sa djecom, jer, kako kaže škola mora da prati promjene u društvu: „Očito je da, kada je o vaspitanju riječ, učiteljima i učiteljicama u prošlosti zadaci vaspitanja djece nijesu predstavljali izazov kakav je to nama danas. Tadašnja djeca su vaspitanjem ovladala u svojim domovima, a roditelji su bili mnogo više

angažovani. Danas, iz više razloga, oni ne provode dovoljno produktivnog vremena sa djecom. Tako je posao učitelja i učiteljice kompleksniji i iziskuje više posvećenosti, gdje se ulaže napor da se deficit rada kod kuće nadomjesti u školi, iako ostaje pitanje da li je to apsolutno moguće. Učitelj može imati mnoštvo uloga, ali roditeljska uloga je ipak od onih nezamjenljivih”.

Tu smo da djecu upoznajemo i usmjeravamo

Osim predanog rada i velike odgovornosti, ovoj izuzetnoj učiteljici, ovaj posao predstavlja veliko zadovoljstvo.

„Pravo zadovoljstvo je gledati učenike na samom dolasku u prvi razred, a i na odlasku, u petom razredu. Vršeci komparaciju tih likova u glavi, onoga što su bili i šta postaju, jeste najveća naša snaga, motivacija i uspjeh. Tako u toj djeci pronalazim one niti upletene mojom rukom i bude mi milo što ih tako lako prepoznam. U svakoj generaciji dobijemo djecu koja su komunikativnija, nametljivija i onu koja su introvertna, povučena. Oni su upravo moj izazov. Posvetim se njima, naravno koliko mogu od ovih nametljivih i prateći njihov uspjeh

i postignuća kasnije u školovanju prepoznam rezultate svoga rada. Učenici donesu sa sobom bezbroj talenata u sebi, skrivenih želja, a mi smo samo tu da talente pospješimo, pratimo i tako osiguravamo njihovo usavršavanje. Dakle, smatram da smo mi tu da djecu upoznajemo i usmjeravamo, nikako da namećemo neki svoj lični stavi neke naše želje”, priča Lekovića.

Prema njenom mišljenju, za uspjeh u radu s djecom neophodna je veoma dobra saradnja sa roditeljima, jer, kako kaže: „Najbitnije je obostrano poštovanje roditelja i učitelja, njihova uzajamna podrška i razumijevanje činjenice da obje strane imaju isti cilj – da olakšaju školovanje i djecu pravilno zajednički usmjeravaju. Roditelji žele najbolje za svoje dijete, a tome pretenduje i učitelj”.

Ona ukazuje da neki roditelji nijesu dovoljno angažovani.

„Međutim, koliko god želja bila jaka za uspjehom često ne vidimo dovoljnu angažovanost nekih roditelja. Vjerujem da su se parametri o značaju praćenja rada sopstvene djece pomjerali. Nekad roditelji ne daju dovoljno dobru povratnu informaciju, ne shvatajući da se rad djeteta, njegovo učestvovanje na javnim manifestacijama, takmičenjima... ne može pratiti putem društvenih mreža, videa, već da je moralna podrška roditelja u tim trenucima djeci od presudnog značaja. Srećom, uvijek je većina onih koji shvataju značaj i pronađu vrijeme da proprate dragocjene trenutke. Vjerujem da bi roditelji, osim što bi aktivno učestvovali u događajima koje škola organizuje, imali i sami ideje kako da poboljšaju školstvo, daju doprinos u aktivnostima i kroz Savjet roditelja sudjeluju u kreiranju nekih originalnih manifestacija”, ocjenjuje Slavica Leković.

Iako smatra da je savjetovanje nekoga nezahvalno, ona mladim kolega poručuje „da ne stvaraju uzore u ovom poslu, već da crpe znanja iz različitih izvora, da idu u korak sa vremenom, jer sistem obrazovanja iziskuje stalne promjene i usavršavanja. Jednostavno, da grade autentičan stil da budu gospodari svoje učionice.” **Lj. V.**

NIJE NAM BILA SAMO UČITELJ, BILA NAM JE I PRIJATELJ

O učiteljici Slavici Leković najbolje govore roditelji i njeni bivši učenici, koji su, kao što je već naglašeno, inicirali njenu kandidaturu za ovu prestižnu nagradu.

„Imali smo veliku sreću da naše dvoje djece Vanja i Igor prve korake naprave uz učiteljicu Slavicu. Ona je oličenje profesionalnosti, stručnosti, plemenitosti i upornosti, bez samo riječi hvale. Njenim profesionalnim odnosom od prvog do posljednjeg dana školovanja naše djece, urezala je dubok i neizbrisiv trag u našim životima. Danas su moja djeca uspješni mladi ljudi, koji se uvijek rado sjete svoje učiteljice. Upravo njihov uspjeh i uspjesi niza generacija koje je ova hrabra žena iznijela na put su njeno najveće priznanje da predstavlja krunu u karijeri, satisfakciju i priznanje kakvo ona zaslužuje”, napisali su **Vidak i Ljiljana Radević**

„Izgradila je naš karakter, bila je stroga, ali pravедna, učila nas je disciplini, radnim navikama, pripremala nas za velike izazove koji su nas čekali u starijim razredima, a kasnije i u životu. Ne shvatajući tada značaj njenih lekcija, koje nisu bile samo školske, već životne, sada osjećam ogromnu zahvalnost što sam imala čast da je imam za učiteljicu. Svojim prepoznatljivim osmjehom i toplinom kojom je zračila, učinila je da početak mog školovanja bude period koji ću pamtit i prepričavati i svojoj djeci. Ako ko zaslužuje „Oktoih” nagradu, to je moja učiteljica”, istakla je **Vanja Radević**, dip. pravnik, savjetnik zastupnika Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava.

„Uvijek je jednako postupala prema svakom učeniku, nagradila svaki naš trud, a sa druge strane znala je da nas kazni, da nam ne pada na pamet da ponovimo istu grešku. Uvijek je pomagala svakog učenika i podsticala našu kreativnost. Nije nam bila samo učitelj, bila nam je i prijatelj, opraštajući nam naše nestaške, kojih je bilo dosta”, kazao je **Igor Radević**, dip. ing. arhitekture, izvršni direktor građevinske firme „Megrap”.

Prof. dr Senad Gačević, redovni profesor Muzičke akademije sa Cetinja

TREBA MNOGO LJUBAVI I PREDANOSTI ZA POSAO PEDAGOGA

Ovdašnji mladi izvođači prepoznatljivi su na međunarodnoj muzičkoj sceni u mjeri koja je realna. Njihova prezentacija u međunarodnim okvirima je zahtjevana i skupa, ogromna je konkurencija nastala globalnim otvaranjem različitih tržišta, od zemalja Istočne Evrope sa izuzetnim tradicijama kada je riječ o muzici i muzičkoj pedagogiji, do pojave velikog broja umjetnika sa Dalekog Istoka na prostorima Evrope, kao jedinstvenog muzičkog tržišta. U takvim okolnostima potrebna su velika materijalna i druga ulaganja da mladi ljudi mogu da izađu i budu konkurentni na jednoj takvoj sceni

Nema uspjeha bez ogromnog i predanog rada

Nagrada 'Oktoih' predstavlja potvrdu države za kvalitet i dugogodišnji predani rad na obrazovanju mladih muzičkih umjetnika i pedagoga. Potrebano je mnogo volje, entuzijazma, potrebe za permanentnim ličnim usavršavanjem, kao i posjedovanje vizije razvoja muzičke pedagogije, pokretanje procesa u reformama nastave, pokretanje inicijativa i realizacija alternativnih i dodatnih vidova edukacije mladih ljudi, i mnogo predanosti i ljubavi za posao pedagoga", kazao je za „Prosvjetni rad“ prof. dr **Senad Gačević**, koga su za ove prestižno priznanje predložili Matica crnogorska i Muzička akademija sa Cetinja.

On, međutim, smatra da je veoma teško baviti se ozbiljnom muzikom u Crnoj Gori i živjeti od toga rada. Ali da to nije samo problem kod nas, već da se radi o globalnom problemu profesije.

„Većina akademskih muzičara nalazi izvor egzistencije u pedagoškom radu, jedan manji dio u okviru drugih institucija, kao što su simfonijski orkestar, radio i televizijske stanice i sl. Mislim da sada u Crnoj Gori nijedan muzički umjetnik ne živi isključivo od svog umjetničkog rada. Nešto drugačija situacija je u okvirima popularnih žanrova iako i tu, s obzirom na malo tržište, postoje značajni problemi. Imajući u vidu globalnu situaciju i malo tržište, bojim se da nije moguće znatno i brzo popraviti situaciju. Jedino u usloviima znatnog opšteg ekonomskog poboljšanja u Crnoj Gori i muzički umjetnici mogu očekivati poboljšanje u svojoj profesiji“, smatra on.

Muzičke škole bolje opremljene od Akademije

Što se tiče uslova rada u muzičkim školama u Crnoj Gori, situacija nije svuda jednaka, ali generalno država dobro vodi računa o objektima i njihovoj opremljenosti. Većina zgrada je u dobrom ili odličnom stanju, a škole su uglavnom optimalno opremljene.

Međutim, kada je riječ o Muzičkoj akademiji na Cetinju, situacija je znatno lošija. „Nalazimo se u zgradi Engleskog

poslanstva koja jeste reprezentativan i inspirativan prostor, ali ima niz limita kad je u pitanju nastava i drugi oblici rada. Prostor je nedovoljan, akustički neprilagođen potrebama, nemamo pravu koncertnu salu, kabinete za profesore itd. Vjerujem da će se situacija promijeniti na bolje kad se završi izgradnja kompleksa za umjetničke fakultete. Objekat se radi u prostoru nekadašnje fabrike 'Obod' i trebalo bi da riješi probleme koje sada imamo“, ocijenio je Gačević.

Kao jedan od kreatora nastavnih planova i programa za muzičku kulturu, tvrdi da taj predmet nije dovoljno zastupljen u školama, sa tendencijom smanjivanja broja časova. Stoga je uputio apel prosvjetnim organima da presmjeru taj proces u suprotnom smjeru.

„Muzika je izuzetno važna sa stanovišta razvoja niza sposobnosti kod djece, a ima i snažan kulturološki i identitetski kapacitet. Ponekad imam utisak da smanjivanje broja časova nije proizvod ozbiljnog promišljanja, već više akt vještačkog 'smanjenja opterećenja' učenika. O muzičkom obrazovanju se ne smije razmišljati kao o opterećenju već sve njegove potencijale treba usmjeriti ka razvoju ličnosti mlade osobe“, naglasio je laureat „Oktoiha“.

Ocijenjujući mjesto i ulogu muzičkih i drugih umjetničkih škola u Crnoj Gori, Gačević ističe da tu postoji mjera između mogućnosti i limita.

„Sada imamo dobro razvijenu mrežu osnovnih muzičkih škola, a u toku je i otvaranje područnih odjeljenja u gradovima na sjeveru zemlje. U prošloj godini otvorena su isturena odjeljenja u Mojkovcu, Rožjama i Plavu, a na osnovu projekta razvoja muzičkog obrazovanja u Crnoj Gori koji je prihvatilo Ministarstvo prosvjete. Plan je da se taj proces nastavi i da imamo osnovne muzičke škole u svim crnogorskim opštinama. Kada je riječ o srednjim muzičkim školama, i tu je država uglavnom izlazila u susret lokalnom zajednicama pa je na taj način nastalo više ovakvih ustanova. Mislim da danas treba da razmislimo o tome je li ova mreža

kakvu danas imamo najbolje i najoptimalnije osmišljena. Danas smo u situaciji da se najsjevernije srednje muzičke škole nalaze u Podgorici, čime je potencijalnim učenicima sa sjevera znatno otežano učenje muzike na ovom nivou. Već duže vrijeme se zalazem za otvaranje srednje muzičke škole u Bijelom Polju, za šta postoji podrška od lokalne vlasti i ministra prosvjete“, kazao je Gačević.

Prezentacija na međunarodnoj sceni zahtjevana i skupa

Prema njegovim riječima, ovdašnji mladi izvođači su prepoznatljivi na međunarodnoj muzičkoj sceni u mjeri koja je realna. Njihova prezentacija u međunarodnim okvirima je zahtjevana i skupa, ogromna je konkurencija nastala globalnim otvaranjem različitih tržišta, od zemalja Istočne Evrope sa izuzetnim tradicijama kada je riječ o muzici i muzičkoj pedagogiji, do pojave velikog broja umjetnika sa Dalekog Istoka na prostorima Evrope, kao jedinstvenog muzičkog tržišta. U takvim okolnostima potrebna su velika materijalna i druga ulaganja da mladi ljudi mogu da izađu i budu konkurentni na jednoj takvoj sceni. S druge strane, otvaranje prostora visokog obrazovanja omogućilo je jednom broju naših mladih umjetnika da se školuju na prestižnim akademijama, pa tako oni na neki način otvaraju puteve upoznavanja crnogorske muzike u tim sredinama. Da se na cetinjskoj Muzičkoj akademiji radilo veoma dobro pokazuje činjenica da jedan broj domaćih umjetnika živi i djeluje u renomiranim muzičkim sredinama.

Naš sagovornik je na kraju uputio poruku mladima koji žele da se bave muzikom: Formula uspjeha bez ogromnog i predanog rada ne postoji. Ne treba da ih zavaraju pohvale na račun njihovog talenta, koji ako nije potpomognut velikim zalaganjem ne znači skoro ništa. Potrebno je da daju sve od sebe da maksimalno napreduju, kao profesionalci, ali i da nemaju strah da taj napredak pokažu u svom okruženju ali i šire. **O. Đ.**

Podgorička Gimnazija „Slobodan Škerović“ proslavila 112 godina postojanja

SVJEDOK ISTORIJSKIH PROMJENA I SIMBOL BORBE ZA IDEALE

Ministar prosvjete dr Damir Šehović: Škola treba da vas nauči onome što ću vam i ja sad reći: nema instant uspjeha i obrazovanja. Nema površnog i brzog rada na sebi. Nema tog citata koji je bolji od knjige

Direktorica Gimnazije Zoja Bojanić Lalović: Prosvjetni značaj Gimnazije i njen uticaj na život Podgorice i Crne Gore obavezuje nas da nastavimo da dajemo doprinos i kao pojedinci i kao društvo, kako bismo sačuvali tradicionalne vrijednosti ove ustanove

ZNANJE KAO PREDUSLOV SAMOOKRIVANJA I NAPRETKA DUHA: Sa svečanosti

Gimnazija „Slobodan Škerović“ u Podgorici svečano je obilježila 112 godina postojanja. Pred brojnim zvanicama tim je povodom izveden zanimljiv kulturno-umjetnički program, što je dugogodišnja tradicija u „Staroj dami“ crnogorske prosvjete.

„U vremenu u kome se nudi sve treba pronaći samo jedno: sebe samog“, poručio je ministar prosvjete dr **Damir Šehović**, obračunajući se prisutnima.

On je učenicima poručio da nikad ne dozvole da ih neko sa njihovim pristankom svede na formu, te da se sobom moraju uvijek temeljito baviti.

„Bavite se sobom temeljno, jer vi to zaslužujete. Nemojte nikad dozvoliti da budete instant konzument instant proizvoda. Ne dozvolite nikad da vas neko sa vašim pristankom, neprimjetno svede na formu. Zahtijevajte od škola da vas nauče formulama i datumima, ali i pravoj mjeri vrijednosti“, kazao je on, dodajući: „Dakle, društveni i tehnološki napredak doveo nas je do momenta u kome naša primarna briga nije više fizičko samoodržanje. Zato se sad pred nas postavlja izazov druge vrste, a to je kako odgovoriti na pitanje: šta ćete uraditi

sa sobom onda kad obezbijedite da ste u fizičkom smislu zdravi, bezbjedni i podmireni. Očekujem, bolje reći zahtijevam, da školom izveden zanimljiv kulturno-umjetnički program, što je dugogodišnja tradicija u „Staroj dami“ crnogorske prosvjete.

Prestizna ustanova koja razumije svoju misiju

Šehović je istakao kako je posebno važna izgradnja ukusa danas, „kada su svi mogući sadržaji nadohvat ruke“.

„Kada se mladima na svakom koraku nude prečice, skraćene verzije udžbenika, citati umjesto čitave knjige, film umjesto lektire, polučasovne radionice nakon kojih se obećava profesionalni uspjeh... I zato, djeco, škola treba da vas nauči onome što ću vam i ja sad reći: nema instant uspjeha i obrazovanja. Nema površnog i brzog rada na sebi. Nema tog citata koji je bolji od knjige. Prestizna Gimnazija 'Slobodan Škerović', kroz koju je prošlo preko 30 hiljada učenika, među kojima su neki od najvećih ljudi koji služe na ponos ovom društvu, pokazala je da u potpunosti razumije tu svoju misiju. Pokazala je da uči svoje đake da nikad ništa ne prihvataju olako i

da u sebi traže vrijednost, a onda će spontano tu vrijednost prenositi na okolinu. Za to je potrebna mudrost. A rekao bih da se takvim postaje onda kada se znanje ne stiče znanja radi, već kada ono postaje dio nas i služi nam za samootkrivanje i napredak duha. Veliko mi je zadovoljstvo što na putu vašeg samootkrivanja i usvajanja pravih vrijednosti imamo i podgoričku gimnaziju. Jer vama, draga djeco, koja imate privilegiju da u ovom zdanju boravite, sa priličnom izvjesnošću mogu reći da imate značajne šanse da budete ne samo obrazovani, već i istinski srećni“, istakao je ministar.

Najveća podrška učenicima

Direktorica Gimnazije **Zoja Bojanić Lalović** poručila je da je moto Gimnazije i dalje *carpe diem* – iskoristi dan, te da Škola čini sve da na tom putu bude najveća podrška učenicima:

„Za 112 godina svog postojanja Gimnazija je bila svjedok istorijskih promjena, ali nikad nije prestala da bude simbol života i borbe za ostvarenje ljudskih ideala. Doprinos i djela njenih učenika i profesora tako su postala dio naše istorije, nauke i kulture. Njen prosvjetni značaj i uticaj na život Podgorice i Crne Gore obavezuje nas da nastavimo da dajemo doprinos i kao pojedinci i kao društvo, kako bismo sačuvali tradicionalne vrijednosti ove ustanove. Današnji datum nas i podsjećaju na činjenicu da je malo građevina poput Gimnazije, koje traju kao svjedoci ljudi i događaja sa početka 20. vijeka i koje su prepoznatljivi simboli. Podsjećaju nas i na sva ona imena koja su prenosila prosvjetiteljsku misiju, na sve one uspješne generacije, pregoace i stvaraoce“, kazala je ona.

N. N.

BROJNI PROJEKTI

Bojanić Lalović je podsjetila kako su prethodnu godinu obilježili i značajni događaji „kojima smo skrenuli pažnju na važnost naše ustanove“.

„To je rezultiralo prije svega projektom energetske efikasnosti, kojim je najljepša zgrada opremljena za još 112 godina postojanja. Rekonstruisana je i fiskulturna sala, a učenici su kreirali sebi prostor za druženje. Jer, gimnazijalci uvijek traže više i granica za njihovu kreativnost nema“, rekla je ona i dodala: „Tri prva mjesta iz biologije, prvo mjesto iz matematike, prvo mjesto iz fizike, prvo i drugo mjesto iz francuskog jezika, prvo mjesto iz italijanskog, uspjesi na sportskim takmičenjima... Ovakva struktura učenika traži rad i zalaganje nastavnika. Sa druge strane, najveći broj nagrađenih nastavnika iz Fonda za kvalitet i talente su upravo iz Gimnazije. Jer, svjesni smo da je vrijeme mladih ljudi i mi smo ti koji treba da ih podrže, kako bi dali doprinos za bolju budućnost.“

Vlada Crne Gore o PISA studiji za unapređenje obrazovne politike

MIJENJATI TRADICIONALNU NASTAVU

Uprkos značajnom napretku, prosječna postignuća učenika iz Crne Gore moraju biti povećana. Tako svi dobijeni nalazi sugeriraju da proces nastave i učenja u školama u Crnoj Gori ne smije biti usmjeren ka nekritičkom usvajanju novih znanja, čiji je jedini efekat osposobljavanje učenika da reprodukuju naučeno

Neophodno aktivno učenje

Vlada Crne Gore upozнала se sa dokumentom Rezultati PISA studije 2015 i preporuke za unapređenje obrazovne politike i donijela Program za realizaciju preporuka za unapređenje obrazovne politike 2019–2021.

Riječ je o dokumentu koji pripremi Ministarstvo prosvjete u saradnji sa kancelarijom UNICEF-a i koji je izrađen na osnovu analize kvaliteta sistema obrazovanja i njegove dostupnosti.

Izvjestaj je pokazao veliku pravednost sistema obrazovanja u Crnoj Gori. Naime, u okviru PISA standarda pravednost obrazovanja se procjenjuje na osnovu razlika u postignućima između različitih grupa učenika – npr. dječaka i djevojčica, učenika koji žive u različitim socio-ekonomskim uslovima, učenika koji žive u gradskim i seoskim sredinama itd. Što su razlike u pogledu postignuća manje, to je pravednost obrazovanja u datoj zemlji veća.

Kada je riječ o jednakosti u kontekstu socio-ekonomskih prilika učenika, Izvjestaj navodi: „Za razliku od većine drugih zemalja koje su učestvovala u studiji PISA 2015, u Crnoj Gori je socio-ekonomski

status učenika znatno manje povezan s njihovim postignućima – svega 5% svih razlika u postignućima može se objasniti na osnovu socio-ekonomskog statusa učenika. Prema ovom indikatoru, Crna Gora spada u red evropskih zemalja u kojima je pravednost značajna.“

Sličan zaključak se odnosi i na jednaku dostupnost obrazovanja i socijalnu inkluziju, koja je u Crnoj Gori na visokom nivou. Naime, u nekim zemljama postoje velike razlike između različitih škola, u smislu da je većina učenika sa značajnim postignućima koncentrisana u tačno određenim školama, a u drugim školama su djeca čija su postignuća niska. Takve zemlje dakle imaju nizak stepen socijalne inkluzije.

No, kako je navedeno Studijom, uprkos značajnom napretku, prosječna postignuća učenika iz Crne Gore moraju biti povećana. Tako svi dobijeni nalazi sugeriraju da proces nastave i učenja u školama u Crnoj Gori ne smije biti usmjeren ka nekritičkom usvajanju novih znanja, čiji je jedini efekat osposobljavanje učenika da reprodukuju naučeno.

Programom za realizaciju preporuka koji prati Izvjestaj

planirana je i kampanja u vezi sa PISA testiranjem, kako bi se obezbijedilo da učenici koji učestvuju u njemu u potpunosti razumiju njegov značaj.

Glavni nalazi Studije sugeriraju da se mora nastaviti sa promjenom prakse tradicionalne nastave i učenja koji podrazumijevaju samo reprodukciju. A takav novi pristup, kako se navodi u Studiji, podrazumijeva „veću zastupljenost raznovrsnih savremenih, aktivnih oblika nastave i učenja, gdje učenici učestvuju u kompleksnim aktivnostima koje od njih zahtijevaju angažovanje viših kognitivnih nivoa, npr. projektno i istraživačko učenje, rad u laboratorijama, kritičko mišljenje, rješavanje problema, interpretiranje podataka, formulisanje zaključaka, diskutovanje, argumentovanje, timski rad itd.“

Donošenje ovakvog dokumenta godinu dana prije nego će biti objavljeni rezultati testiranja iz 2018. godine i dvije godine prije narednog ciklusa testiranja, pokazatelj je spremnosti Ministarstva prosvjete da aktivno radi na unapređenju obrazovanja u Crnoj Gori.

Lj. V.

U crnogorskim školama obilježen Dan sigurnog interneta

PROMOCIJA BEZBJEDNOG KORIŠĆENJA SAVREMENIH TEHNOLOGIJA

Cilj ovih aktivnosti da se đacima predstave pravila kojih se moraju pridržavati prilikom korišćenja informacionih tehnologija. Dok su na internetu djeca treba da vode računa kada ostavljaju lične podatke na društvenim mrežama, objavljuju fotografije, ali i da izbjegavaju komunikaciju sa nepoznatim osobama, na šta je posebno stavljen akcenat u okviru pomenutih aktivnosti, kazala načelnica Odjeljenja za informaciono-komunikacione tehnologije u Ministarstvu prosvjete Marina Matijević

Prepoznati prednosti i opasnosti ICT-a

Radionicama i prezentacijama za djecu, nastavnike i roditelje, u 32 osnovne i srednje škole iz svake opštine u Crnoj Gori, obilježen je Dan sigurnog interneta.

„Uz podršku Ministarstva prosvjete u crnogorskim školama se osmi put obilježava Dan sigurnog interneta. Cilj ove međunarodne akcije je promocija bezbjednog i odgovornog korišćenja interneta i savremenih tehnologija, sa posebnim fokusom na djecu i mlade širom svijeta“, rekla je načelnica Odjeljenja za informaciono-komunikacione tehnologije u Ministarstvu prosvjete **Marina Matijević**.

Ona je istakla da djeca mlađeg uzrasta treba da znaju da prepoznaju opasnosti na koje mogu naići na internetu, i naglasila da je cilj ovih aktivnosti da se đacima predstave pravila kojih se moraju pridržavati prilikom korišćenja informacionih tehnologija. Matijević je ukazala da dok su na internetu djeca treba da vode računa kada ostavljaju lične podatke na društvenim mrežama, objavljuju fotografije, ali i da izbjegavaju komunikaciju sa nepoznatim osobama, na šta je posebno stavljen akcenat u okviru pomenutih aktivnosti.

Kako stoji u saopštenju Ministarstva prosvjete, radionice za učenike održane su u osnovnim školama: „Vukašin Radunović“ u Beranama, „Džafer Nikočević“ u Gusinju, „Savo Ilić“ u

Kotoru, „Mahmut Adrović“ u Petnjici, „Marko Nuculović“ u Ulcinju, „Dušan Obradović“ na Žablaku i „Štampar Makarije“ u Podgorici, kao i u Srednjoj stručnoj školi u Rožajama i Gimnaziji „Slobodan Škerović“. U trajanju od jednog školskog časa, đacima su predstavljene pogodnosti koje dobijaju korišćenjem informacionih tehnologija, ali je naglasak stavljen na njihovu bezbjednost tokom otkrivanja digitalnog svijeta.

Radionice za nastavnike organizovane su u OŠ „Stefan Mitrov Ljubiša“ u Budvi, Srednjoj stručnoj školi u Bijelom Polju, Gimnaziji „Tanasije Pejatović“ u Pljevljima, OŠ „Dr Dragiša Ivanović“, OŠ „Milorad Musa Burzan“, OŠ „Oktoih“ i OŠ „Pavle Rovinski“ u Podgorici. Tom prilikom predstavljeno je Portal za nastavnike koji je kreiran da unaprijeđi korišćenje ICT-a i približi informatički svijet i njegove mogućnosti nastavnicima i drugim subjektima u obrazovanju, što bi podiglo nivo informatičkog znanja. Nastavnicima je prezentirana posebna stranica na Portalu koja je posvećena bezbjednosti djece na internetu, a na kojoj mogu pronaći činjenice, smjernice, istraživanja, tutorijale, kao i linkove za prijavu nelegalnog sadržaja ili sajber incidenta.

U osnovnim školama „Bajo Jojić“ u Andrijevici, „Lovčenski partizanski odred“ na Cetinju, „Dašo Pavičić“ u Herceg Novom, „Braća Ribar“ u Nikšiću,

„Petar Dedović“ u Plavu, „Branko Brinić“ u Titvu, „Vladimir Nazor“ i „Vlado Milić“ u Podgorici učenici su zajedno sa nastavnicima prošli kroz aplikaciju NET prijatelji. Aplikacija sadrži edukativnu igricu koja vodi djecu kroz realne životne scenarije i uči ih da prepoznaju, spriječe, zaustave i prijave nasilje na internetu. Razvijena je za djecu uzrasta od devet do 11 godina. Pored realnih životnih situacija u kojima se djeca mogu naći kada su online, aplikacija sadrži opciju i da se prijavi nasilje na internetu.

Učenici osnovnih škola „Meksiko“ u Baru, „Njegoš“ u Danilovgradu, „Risto Manojlović“ u Kolašinu, „Radomir Rakočević“ u Mojkovcu, „Vuk Karadžić“ u Beranama, „Donja Ržanica“, te obrazovnih centara u Plužinama i Šavniku, učestvovali su u kvizu „Pokaži šta znaš o sigurnom internetu“. U kvizu su obrađene najznačajnije teme iz oblasti bezbjednosti djece na internetu. Na šaljiv i njima prihvatljiv način obrađene su situacije, nedoumice, rizici na koje oni nailaze prilikom njegovog korišćenja.

Osim navedenih aktivnosti, u nekim školama održane su i debate sa učenicima i radionice za roditelje, radilo se na kreiranju zajedničkog digitalnog sadržaja na temu bezbjednosti djece na internetu, održane su filmske projekcije, kao i niz drugih aktivnosti posvećenih ovoj temi.

Lj. V.

Ministarstvo prosvjete

USKORO REKONSTRUKCIJA OSNOVNE ŠKOLE „MIHAILO ŽUGIĆ“

Vrijednost preko 100.000 eura. Novac obezbijeđen iz donacije Ambasade SAD

Ubrzo će, u skladu sa vremenskim prilikama, početi radovi na totalnoj rekonstrukciji Osnovne škole „Mihailo Žugić“ (Odžak) u Pljevljima, čija je vrijednost preko 100.000 eura. Novac je obezbijeđen iz donacije Ambasade SAD. Izvođač radova je izabran.

Ministarstvo prosvjete završilo je nedavno rekonstrukciju dijela Gimnazije „Tanasije Pejatović“ u Pljevljima (krov i dio stolarije), u

šta je uloženo oko 30.000 eura. Ministarstvo je planiralo novu investiciju – 30 000 eura, koje će biti uložene u zamjenu kompletne stolarije i fasade iste sale.

U OŠ „Boško Buha“, u područnom odjeljenju „Komin“, u prethodnom periodu urađena je rekonstrukcija (grijanje i zamjena bravarije), a investicije je iznosila oko 30.000 eura. U ovom područnom odjeljenju postoji i vaspitna jedinica predškolske ustanove „Eko bajka“. Oko 50.000

eura uloženo je i u OŠ „Dušan Ivović“, gdje je urađeno novo grijanje i rekonstrukcija toaleta.

Kako je kazao načelnik Službe za investicije i javne nabavke u Ministarstvu prosvjete **Filip Grujić**, Ministarstvo prosvjete je krajem prošle godine najavilo novi, veliki investicioni ciklus kada je riječ o obrazovnoj infrastrukturi. „Tačnije, budžet Ministarstva za investicije je 2018. godine bio za oko 20 procenata veći od onog u 2017, dok je budžet za

investicije ove, 2019. godine još za oko 30 procenata veći od prošlogodišnjeg. Dakle, fokus smo, pored podizanja kvaliteta nastave, stavili na obezbjeđivanje optimalnih uslova za boravak đaka. Riječ je o obimnom poslu, uzevši u obzir činjenicu da govorimo o više stotina obrazovnih objekata širom Crne Gore, ali nema sumnje da smo na dobrom putu da značajno korigujemo mnoge infrastrukturne nedostatke iz prethodnog perioda“, zaključio je Grujić.

NOVOIZABRANE DIREKTORICE PODGORIČKIH OSNOVNIH ŠKOLA

MJESTO GDJE DIJETE ZAUZIMA CENTRALNU ULOGU

Nataša Vlahović, Mirjana Radulović, Vesna Stojanović i Dijana Kuzmanović Laković govore o planovima unapređenja obrazovnog procesa

Vesna Stojanović, OŠ „Savo Pejanović“ VRATICĚMO ŠKOLI STARI SJAJ

Predstoje brojne aktivnosti koje će skrenuti pažnju javnosti i društvene zajednice kako bi ova škola ponovo bila prepoznata kao vaspitno-obrazovna ustanova koja učenicima pruža kvalitetno obrazovanje i razvija njihove kompetencije za budućnost

Motivisana željom da svojim profesionalnim iskustvom i znanjem doprine se njenom razvoju, doživljavajući kao izazov i čast da bude na čelu najstarije škole u Podgorici, **Vesna Stojanović** se kandidovala za direktoricu OŠ „Savo Pejanović“.

„Škola je kroz višedecenijski rad, tačnije još od daleke 1946. godine, kada je radila kao Niža realna gimnazija, pa do danas, iznjedrila brojne generacije uspješnih učenika, koji su svojim postignućima i životnim djelom zadužili ne samo rodni grad, nego i državu Crnu Goru. Zbog svih njih, ali i zbog budućih generacija naše djece čiji bi idoli trebalo da budu svi naši uspješni učenici, dužni smo da je sačuvamo, obnovimo i vratimo joj staru slavu i sjaj“, poručuje direktorica Stojanović.

Prema njenim riječima, predstoje brojne aktivnosti koje će skrenuti pažnju javnosti i društvene zajednice kako bi ova škola ponovo bila prepoznata kao vaspitno-obrazovna ustanova koja učenicima pruža kvalitetno obrazovanje i razvija njihove kompetencije za budućnost.

„Radićemo na stvaranju što boljih uslova za rad, jer nastava savremenog doba zahtijeva moderna nastavna sredstva, savremenu tehnologiju, edukovan nastavni kadar, tako da će sva buduća ulaganja i dešavanja biti u tom smjeru. Nadam se da onda neće izostati ni bolji rezultati naših učenika na državnim ili međunarodnim takmičenjima“, ističe ona.

Što se tiče konkretnih projekata, planirano je uređenje školskog dvorišta, adaptacija i proširenje biblioteke, koja ima oko 18.000 naslova, u kojoj planiramo organizovanje književnih večeri i drugih skupova.

„Radićemo i na što skorijem rešavanju problema filskulturne sale koje je neadekvatna za izvođenje nastave fizičkog vaspitanja, ali i na unapređivanju svih segmenata rada ove škole. U svemu planiranom očekujemo podršku Ministarstva prosvjete, jer bez njihove pomoći, ali i bez pomoći lokalne zajednice, roditelja učenika, koji su već izrazili želju da se uključe u rad škole, teško da možemo očekivati pomake. Na čelu škole sam tek dva mjeseca, a već su se oglasili ili posjetili školu, roditelji i njeni bivši učenici, koji su po njihovim riječima, ovdje proveli u druženju i učenju najljepše dane života, a kod svih njih sam

osjetila želju da se ona obnovi i sačuva“, ističe Stojanovićeva.

Uloga direktora u osnovnoj školi danas je vrlo kompleksna, jer, prema njenim riječima, zahtijeva maksimalan angažman u svim oblastima rada ustanove. Na visokom nivou treba da bude njihova organizatorska, programska, rukovodna, pedagoško-instruktivna, evaluatorska i istraživačka uloga.

„Škola je specifična i složena organizacija, jer je direktor nadređen velikom broju ljudi, a to ga stavlja i u posebnu poziciju u komunikaciji sa zaposlenima. Odgovoran je za kvalitet klime u školi i međuljudske odnose, koji su preduslov za napredak jedne škole. Složenost zadataka vezana je upravo za stvaranje klime koja se prepoznaje po karakteristikama, kao što su odgovornost i međusobno uvažavanje, rad i red, disciplina i izvršavanje svojih zadataka, otvorena komunikacija sa svima, međusobno povjerenje i tolerancija, osjećajne pripadnosti svih učesnika vaspitno-obrazovnog procesa“, objašnjava Stojanovićeva.

O. Đ.

Mirjana Radulović, OŠ „Oktoih“ U DOBRO SREĐENOJ ŠKOLI RASTE DOBRO I SREĆNO DIJETE

Direktor škole treba da vodi računa o planiranju, programiranju, organizovanju i uvođenju inovacija, da prati i unapređuje nastavu, da radi sa djecom sa poteškoćama, da se trudi da upozna učenike iako nije u nastavnom procesu kako bi djeca imala povjerenja u njega

„Moj dugogodišnji rad u učionici (skoro 25 godina) bio je uspješan, kreativan, stručan i naravno ispunjen ljubavlju. Osjetila sam se spremnom da iskustvo i stručnost usmjerim rukovođenju vaspitno-obrazovnom ustanovom i to baš osnovnom školom koja je temelj u oblikovanju svakog čovjeka, njegove ličnosti, radnih navika, otkrivanju nadarenosti, vaspitanju, obrazovanju... U dobro sređenoj školi raste dobro i srećno dijete a to je ključ budućnosti. Osnovna škola je izazov jer u njoj je osnova kreativnost, inovativnost i osnova za dalje obrazovanje“, objašnjava svoj motiv kandidature za funkciju direktora u OŠ „Oktoih“ **Mirjana Radulović**.

Ona smatra da su prioriteti u narednom periodu, unapređenje nastave novim kompjuterima, laptopovima, projektorima, projekcionim platnima, bluetooth zvučnicima... to je današnjica. Inače, kako kaže, za vrijeme zimskog raspusta uveden je novi internet u školi, brži i jači kako bi se nastavila iz informatike razvijala uzlaznom linijom. Opremljene su dvije informatičke učionice, kupljeno sedam novih računara. Dvije učionice su opremljene laptopovima, projektorima i projekcionim platnima.

Za fiskulturnu salu i njenu rekonstrukciju urađen je projekat kojim se apliciralo kod Ministarstva sporta jer je postojeća sala neuslovna i u vrlo lošem stanju. „Čak šta više ona vrijeda čovjekovo dostojanstvo, prosvjetno-pedagošku etiku onako malim svlačionicama, čučavcima, pojačilima za vodu, klimavim parketom. I upravo u tako lošim uslovima predano rade i djeca i nastavnici koji na opštinskim i državnim takmičenjima osvajaju uvijek najbolje rezultate“, kaže

Radulović, i dodaje: „I kao treće, ono što je moj fah, biblioteka koja je bila neuslovna i mala, dobila je svoje novo mjesto, prostrano i lijepo uređeno sa čitaonicom. Tu će djeca moći u miru i tišini da uplove u najljepši svijet, svijet knjige.

Svi navedeni prioriteti čine jednu neodvojivu cjelinu potrebnu za razvoj zdrave, srećne i uspješne mlade ličnosti“.

Skoriji projekat je uređenje školskog dvorišta potrebnim mobilijarom (ljudiškice, klackalice, vrteške, penjalice, klupe, kante...) jer je to neophodno kako bi se u zdravom tijelu razvijao i zdrav duh.

„Djeca i njihov razvoj zauzimaju centralnu ulogu, a škola je mjesto gdje se dijete razvija u fizičkom, kognitivnom, emocionalnom i društvenom smislu i gdje će njegova motivacija za rad biti na visokom nivou. A sve to ukoliko im se omoguće dobri uslovi za rad i razvijanje zdravih stilova života“, ističe Mirjana Radulović.

Ona smatra da i danas, kao i prije, direktor škole treba da vodi računa o planiranju, programiranju, organizovanju i uvođenju inovacija, da prati i unapređuje nastavu, da radi sa djecom sa poteškoćama, da se trudi da upozna učenike iako nije u nastavnom procesu kako bi djeca imala povjerenja u direktora. Potrebno je i da uloži napor da u školi nema vršnjackog nasilja, dobro saraduje sa roditeljima, nastavnicima i svim zaposlenima. „Takođe je bitno je da bude objektivna, nepristrasna, da nema svoje 'miljenike' među kolegama... Takav stručni i pedagoški aspekt mu daje karakteristike vođstva i liderstva“, smatra ova direktorica.

Lj. V.

Dijana Kuzmanović Laković, OŠ „Pavle Rovinski“ VAŽNOST VISOKE PROFESIONALNOSTI I STRUČNOSTI

U najskorije vrijeme treba raditi i na unapređivanju sistema identifikacije darovitih učenika u skladu sa standardima u ovoj oblasti. Daroviti učenici još uvijek nisu dovoljno prepoznati u našim školama, niti je na odgovarajući način organizovana nastava za njih

Nedavno je za direktoricu podgoričke Osnovne škole „Pavle Rovinski“ izabrana **Dijana Kuzmanović Laković**, koja je na toj poziciji zamijenila dugogodišnju čelnicu ove ustanove **Marijanu Papić**.

U razgovoru za „Prosvjetni rad“, Kuzmanović Laković ističe šta ju je inspirisalo da se kandiduje za mjesto direktorice.

„U nastavu sam već 26 godina i za sve vrijeme rada u učionici radila sam i na širem polju obrazovanja, kao saradnica Zavoda za školstvo, Ispitnog centra i Zavoda za udžbenike. To mi je omogućilo praćenje svih novina koje su se dešavale u obrazovanju i aktivno učestvovanje u njima. I u formalnom obrazovanju nastavila sam sa usavršavanjem, pa sam magistrirala na odsijeku Menadžment u obrazovanju. Sve navedeno doprinijelo je da se okušam i na ovom mjestu i da pokušam da primijenim i iz druge pozicije sve ono što sam godinama učila i za šta sam se zalagala“, navodi ona.

Pozicija rukovodioca jedne obrazovne ustanove podrazumijeva i posebne obaveze i odgovornosti, a naša sagovornica već ima plan kako da unaprijedi nastavni proces.

„S obzirom na to da učionice nisu opremljene kompjuterima i projektorima, trudiću se da u narednom periodu obezbijedim odgovarajući broj kompjutera i projektoru kako bi se osavremenio nastavni proces. U današnje vrijeme teško možemo zamisliti nastavu bez upotrebe

informacione tehnologije. U tom kontekstu iniciraću formiranje elektronske baze nastavnog materijala, što bi bilo olakšanje nastavnicima, a svim učenicima pružilo mogućnost učenja na najsavremeniji način“, kaže Kuzmanović Laković i dodaje: „U najskorije vrijeme treba raditi i na unapređivanju sistema identifikacije darovitih učenika u skladu sa standardima u ovoj oblasti. Oni još uvijek nisu dovoljno prepoznati u našim školama, niti je na odgovarajući način organizovana nastava za njih. Unapređivanje ocjenjivanja kao sastavnog dijela procesa planiranja nastave i sastavnog dijela procesa učenja je takođe jedan od prioriteta.“

Novoizabrana direktorica ovim povodom najavljuje i važne projekte na kojima će raditi.

„Kako sam članica stručnog tima projekta 'Kako učenicima pomoći da uspješno stvaraju usmene i pisane umjetničke i neumjetničke tekstove', to ćemo njegovu implementaciju uskoro početi i u školi 'Pavle Rovinski'. Projekat se temelji na savremenom pristupu nastavi jezika i književnosti i podrška je funkcionalnoj primjeni novog predmetnog programa. Najavljeno je

da će naša škola biti i škola u kojoj će početi implementirati novine u ocjenjivanju na kojima se u Zavodu za školstvo ovih dana intenzivno radi. Posebno ćemo raditi na tome da škola bude centar kulturnih dešavanja u svojoj lokalnoj zajednici, pa imamo u planu aktivnosti kojima ćemo animirati stanovnike ovog dijela grada“, otkriva nam ona.

Prema mišljenju Dijane Kuzmanović Laković, uloga direktora škole danas je veoma zahtjevna.

„Od direktora se očekuje visoka profesionalnost i stručnost i mislim da je poželjno da ima bogato iskustvo stečeno u praksi. Posebno je važna njegova sposobnost za rukovođenje. Direktor škole treba da obezbijedi uslove u kojima će se svaki učenik, nastavnik i zaposleni osjećati sigurno i u kojima će nesmetano moći da razvija svoje potencijale“, naglašava ona, dodajući: „On treba da podstiče inovativnost i da neprekidno radi na poboljšanju standarda kvaliteta obrazovanja u školi. Vrlo je važno da stvara pozitivnu atmosferu u školskoj zajednici, ali i da zastupa vrijednosti škole kod zajednice i drugih institucija.“

N. N.

NOVOIZABRANE DIREKTORICE PODGORIČKIH OSNOVNIH ŠKOLA

Nataša Vlahović, OŠ „Štampar Makarije“ SPROVESTI U DJELO VIZIJU NOVE, SAVREMENE ŠKOLE

Uloga direktora u osnovnoj školi treba da se zasniva na saradnji, konsultacijama i prijedlozima učenika, nastavnika i roditelja. On treba da daje okvirne prijedloge i inicijative, i tako ostavlja mogućnost ostalim članovima da se maksimalno uključe u analizu problema, razvijanje kreativnih i inovativnih rješenja, kao i davanje alternativnih prijedloga i metoda za izvršavanje zadataka

Ukazajući da prosvjetni radnik uvijek teži ka tome da prati inovacije, da se edukuje, da unaprijedi kvalitet svoga rada i daje svoj doprinos boljitku ukupnog obrazovnog sistema, direktorica OŠ „Štampar Makarije“ **Nataša Vlahović** kaže da joj je motiv da se kandiduje za tu funkciju, bila želja da svoje vizije nove, savremene škole, pokuša sprovesti u djelo. „Ova škola, koja broji 1.784 učenika, raspoređenih u 64 odjeljenja, predstavlja pravi izazov, kako na organizacionom, tako i na planu ostalih segmenata – prostornih, kadrovskih, materijalnih i tehničkih“, ističe ona.

Vlahovića ukazuje da su u procesu unapređenja nastave, najbitniji dobri odnosi i partnerstvo na relaciji učenik-škola-roditelj, kao i otvorenost škole ka spoljašnosti. „Takođe akcentat treba staviti na profesionalnu saradnju i timski rad unutar škole, i naravno stvaranje

pozitivne školske klime u učionici i van nje. Pored ovoga, veoma je važno unaprijediti podršku i nastavnicima i učenicima, kako u vidu učenja i podučavanja, tako i u stvaranju boljih uslova za lakši, bolji i bogatiji život škole“, smatra ona.

Ona je najavila da će u školi u toku ove, a i narednih godina realizovati više projekata, a neki od njih su: „Digitalna pedagogija“, u saradnji sa UNICEF-om, TELENOR-om i Ministarstvom prosvjete; „Prevenција vršnjačkog nasilja u osnovnim školama“, u saradnji sa NVO Staze i Ministarstvom prosvjete; „Moje vrijednosti i vrline“, u saradnji sa UNICEF-om i Ministarstvom prosvjete.

„Kada govorimo o projektima za poboljšanje prostornih i materijalnih uslova rada u školi, radi se na tome da se rekonstruiše sala za fizičko vaspitanje, sredi školsko dvorište i

urade dvije ljetne učionice“, naglašava direktorica Vlahović.

O tome kakva je uloga direktora, ona kaže:

„Uloga direktora u osnovnoj školi treba da se zasniva na saradnji, konsultacijama i prijedlozima učenika, nastavnika i roditelja. Direktor treba da daje okvirne prijedloge i inicijative, i tako ostavlja mogućnost ostalim članovima da se maksimalno uključe u analizu problema, razvijanje kreativnih i inovativnih rješenja, kao i davanje alternativnih prijedloga i metoda za izvršavanje zadataka.

Rukovođenje školom treba da karakteriše prije svega raspodjela odgovornosti među svim akterima u školi. Veoma je važno uključivanje učenika i roditelja u donošenje odluka, kao i njihova implementacija. Direktor mora

da vodi računa o transparentnosti svoga rada i rada škole kojom rukovodi. Pored dobrog programiranja rada škole i planiranja njenog rada, jako je važno i organizovanje aktivnosti na realizaciji Programa rada škole, kao i obavljanje evaluatorske i istraživačke funkcije. Direktor takođe treba da djeluje u pravcu povezanosti škole sa širim društvenom zajednicom i omogući što bolju komunikaciju škole sa okruženjem“.

Lj. V.

OŠ „Dušan Bojović“ u Župi Nikšičkoj REZULTATI VRIJEDNI PAŽNJE

Prva škola u Župi Nikšičkoj počela da radi 1871. godine. Solidni uslovi za rad. Dosta pažnje poklanja se talentovanim učenicima. Uz redovnu nastavu, organizovane dodatna i dopunska nastava iz svih predmeta

Osnovna škola „Dušan Bojović“ u Župi Nikšičkoj je ugledna vaspitno-obrazovna ustanova koja ostvaruje zapažene rezultate u redovnoj nastavi i vannastavnim aktivnostima.

Prva škola u Župi Nikšičkoj počela je da radi 1871. godine u porti manastira Sv. Luke, a prvi učitelj je bio Gavriilo Saičić iz Vasojevića. Škola je dva puta prekidala rad: prvi put u vrijeme Veljeg rata 1876 – 1878. godine, kada je u zgradi škole bila otvorena bolnica za ranjenike i drugi put za vrijeme Drugog svjetskog rata, kada nije radila ni jedna škola u Crnoj Gori.

Broj učenika od kraja Prvog svjetskog rata kretao se od nekoliko desetina do 150. Poslije Prvog svjetskog

rata stalno se povećavao (oko 250 učenika), pa je manastirski prostor postao tijesan, te je 1925. godine izgrađena nova školska zgrada u centralnom dijelu Župe, najvećim dijelom doprinosom njenih mještana. U toj školskoj zgradi u narednom periodu do Drugog svjetskog rata radi od četiri do šest odjeljenja sa isto toliko učitelja. Broj učenika raste, pa su 1937/1938. godine otvorene tri nove škole u Carinama, Morakovu i na Zagradu.

Za vrijeme rata Italijani su spalili školsku zgradu u Mioľju Polju, pa su 1944. poslije oslobođenja Nikšića, otvorene škole u Dućicama, Kutima i Vasiljevićima, kao i ranije postojeće škole u Carinama, Morakovu i na Zagradu.

Do 1947/1948. godine obnovljena je matična zgrada, pa su prestale sa radom škole u Dućicama, Kutima i Vasiljevićima. Tada se u obnovljenoj zgradi u Mioľju Polju po prvi put otvara peti razred i škola prerasta u sedmogodišnju, odnosno, osmogodišnju osnovnu školu. Samim tim nastaje potreba za stručnijim nastavnim kadrom kojeg tada nije bilo dovoljno. U poratnom periodu broj učenika stalno raste.

Povodom Dana oslobođenja Nikšića 1959. godine škola u Mioľju Polju dobija ime narodnog heroja Dušana Bojovića rodom iz Župe. Zbog naraslog broja učenika i dosta lošeg stanja zgrade u Mioľju Polju izgrađena je i useljena 1963. godine nova školska zgrada u kojoj se i danas izvodi nastava.

Danas je nastava je organizovana u matičnoj školi i tri područne ustanove – Morakovo, Liverovići i Zagrad. Poahađa je 358 učenika, a u njoj je zaposlen 51 radnik.

Uslovi za rad su solidni. Kabinet za informatiku opremljen je računarima, takođe računare ima svaka kancelarija – direktor, pedagog, sekretar/računovođa, biblioteka, zbornica.

Biblioteka je odlično opremljena, što postojećim knjigama, što donacijama učenika, roditelja i mještana Župe Nikšićke, kao i MZ Župa Nikšićka. Fiskulturna sala raspolaže osnovnim rekvizitima

Učimo da budemo humani

za rad s djecom. Kabinetsku nastavu imaju informatika, matematika, biologija, hemija, fizika i muzičko vaspitanje.

U školi ističu da je nastava stručno zastupljena, a stručnom osposobljavanju nastavnika pridaju veliki značaj, o čemu svjedoče brojni seminari na kojima su prisutni, što u organizaciji Zavoda za školstvo, što u organizaciji ostalih institucija. Inkluzivnoj nastavi se posvećuje velika pažnja i na visokom je nivou. Svakog učenika koji ide po POP – u, prati Tim za inkluziju.

Vannastavne aktivnosti

Dosta pažnje poklanja se talentovanim učenicima. Uz redovnu nastavu, organizovane su i dodatna i dopunska nastava iz svih predmeta, u zavisnosti od potrebe učenika.

U školi rade brojne sekcije – bibliotekarska, informatička, matematička, fudbalska, literarno-recitatorska, hor, održivi razvoj, likovna sekcija, dramska sekcija, sekcija Crvenog krsta, plesna, recitatorska, košarkaška, ekološka, Young learners.

Zahvaljujući tome ni uspjesi ne izostaju. Učenici ostvaruju zapažene rezultate na takmičenjima, kako na lokalnom, tako i na Državnom nivou. Neka od njih na kojima su ostvareni zapaženi rezultati su: Državno takmičenje u atletici u okviru Specijalne Olimpijade Crne Gore i Nikšića, likovno-literarnog konkursa „Zajedno za budućnost Župe“, prvenstvo u UNIFIED (inkluzivnom) stonom tenisu, takmičenje u organizaciji Crvenog krsta,

literarni i likovni, „Koliko znaš o EU?“, „Susreti mladih solfedista“, Specijalna olimpijada – lokalno takmičenje u fudbalu, takmičenje srednje regije, Učešće na XI Festivalu dječijeg teatra u Baru sa predstavom „Da li će damojed da zavoli sladoled“, takmičenje recitatora „Obodsko slovo“, učešće na 16. Međunarodnom festivalu za djecu i mlade u Istočnom Sarajevu, takmičenje osnovnih škola iz Nikšića iz poznavanja prve pomoći, učešće na II smotri horova osnovnih škola, učešće na 46. Državnom takmičenju ekipa Crvenog krsta Crne Gore, učešće na literarnom konkursu „Fondacija Vukove zadužbine, učešće na Uličnoj trci, učešće na likovnom i literarnom konkursu povodom Dana drenjina, učešće na Međunarodnom programu Environment online (ENO) i još mnoga druga.

Dobrim rezultatima doprinosi i veoma dobra saradnja sa roditeljima i lokalnom zajednicom, kao i sa drugim institucijama.

Težnja za inovacijama

Nastavnici su veoma zadovoljni uslovima rada u školi. To ih podstiče na entuzijizam i dodatne angažmane.

„Uslovi za rad su dosta dobri. Konkretno, za predmet koji predajem – Informatiku za koju je neophodna savremena tehnologija. Zahvaljujući donacijama, dotrajalu opremu zamijenili smo savremenijom i modernijom. Na taj način omogućeno je i učenicima u seoskoj školi da prate nastavu kao i njihovi vršnjaci u gradu.

Njihova volja, interesovanje i ljubav prema ovom predmetu, prožimaju se kroz informatičku sekciju – kreiranje prezentacija, učešća na takmičenjima, kreiranje kvilova. Naši učenici osvajali su na takmičenjima zavidne rezultate, što je praćeno i medijski. Na primjer, II mjesto na takmičenju 'Osvoji internet – surfuj pametno', na državnom nivou, takođe II mjesto na takmičenju Metrološkog zavoda, takođe na državnom nivou. Rad u školi i njihovo interesovanje daje mi volju za inovacijama i edukativnim programima. Zahvaljujući našem entuzijamu i jakoj volji pohađamo i međunarodne seminare, čime se ime naše škole nalazi na listi istih“, ističe nastavnica informatike **Tanja Bogetić**.

Ova vaspitno-obrazovna ustanova obezbijedila je temeljni stepenik ka daljem obrazovanju nizu budućih profesora, inženjera, ekonomista, sudija, advokata, naučnika, diplomata, književnika, publicista, novinara, visokih oficira, zaslužnih sportista. Znatan broj njih postali su magistri nauka. Bivši đaci objavili su desetine knjiga iz oblasti nauke, stručnih publikacija, istoriografije, književnosti i veliki broj radova u listovima, časopisima i zbornicima. Nekolicina njih su članovi Udruženja književnika Crne Gore i Srbije, a dvojica i članovi Međunarodne slavenske akademije nauka i umjetnosti u Moskvi. U proteklih osamdesetak godina neki od njih su postali i doktori nauka i profesori univerziteta.

Lj. V.

NASTAVNICI PREPOZNAJU NAŠ TALENAT

„Veoma sam zadovoljna uslovima u školi. Naš rad i talenat prepoznaju naši nastavnici, ulažu u nas i trud i vrijeme, a mi im vraćamo tako što postizemo dobre rezultate na svim takmičenjima. Kabinet informatike nam omogućava korišćenje savremenih tehnologija, a rad sa nastavnicom informatike uvodi nas u svijet digitalizma, osposobljavanja da koristimo računar. Kroz literarnu sekciju iskazujemo svoju maštu, a kroz recitatorsku svoje oratorske sposobnosti. U sekciji Crvnog krsta učimo da budemo humani i pomažemo drugome, a kroz ostale časove i sekcije učimo kako stvarati, kako upotrijebiti svoje znanje, i što je najbitnije da budemo dobri ljudi“, ukazuje **Katarina Lončar**, talentovana učenica, koja osim odličnog uspjeha u školi ostvaruje zapažene rezultate i na drugim takmičenjima.

Učenici ostvaruju zapažene rezultate na takmičenjima

„Druga osnovna škola“ u Budvi obilježila 10 godina rada

IMPERATIV SAVREMENA NASTAVA

Potrebno je da se razvoj obrazovnog sistema istovremeno prilagođava i modernim izazovima, ali i savremenom učeniku kako bi se postiglo prihvatanje nastavnih programa i kvalitetno realizovali ishodi učenja. Važno je naglasiti da obrazovanje i učenje nijesu jedina funkcija škole. Kako bi se adekvatno odgovorilo na zadatke XXI vijeka, neophodan je kontinuiran rad i učenje, cjeloživotno obrazovanje i neprekidno usavršavanje. U školi se promovišu razni oblici aktivnog učenja u skladu sa evropskim kriterijumima, kaže direktorica mr Zorica Stanković

„Druga osnovna škola“ u Budvi obilježila je 10 godina rada. Period dovoljan da se afirmiše kao savremena vaspitno-obrazovna ustanova.

Počela je da radi školske 2008/2009. godine. Do tada je u ovom gradu postojala samo jedna osnovna škola, koja je zbog velikog broja učenika radila u otežanim uslovima. Izgradnjom novog objekta polovina učenika i nastavnika prešla je u novu školu, koja je svečano otvorena 2. februara 2009. godine i ovaj datum se obilježava kao dan škole. Inače, školska zgrada je izgrađena po najsavremenijim standardima i proteže se na 6.000 metara kvadratnih. Ima sportske terene, parking i dvorište ukrašeno zelenilom.

Trenutno je pohađa oko 1.300 učenika, među kojima ima i stranih državljanina. Oni su raspoređeni u 45 odjeljenja. Izrazito se poštuje

PODRŠKA MLADIM STVARAOCIMA

U školi se puno trude da podrže djecu sa posebnim obrazovnim potrebama, kako nadarenu tako i onu sa smetnjama u razvoju. Vodeći se parolom da je svako dijete za nešto talentovano, samo da možda to još nije otkriveno, njeguju individualni pristup, uz pohvalu procesa, a ne samo produkta rada.

Sve to daje rezultate. To potvrđuju diplome „Luča“, ali i brojne pohvale i zahvalnice svjedoče malim muzičarima, slikarima, piscima, recitatorima, sportistima... Svoj dar za likovno-poetsko stvaralaštvo učenici su iskazali u prvom objavljenom školskom časopisu „Klio“, a glumački talenat na Festivalu Dječijeg teatra u Baru, gdje su nastupali sa predstavama „Mali princ“, „Romeo i Julija“ i „Ostrvo s blagom“. Takođe je troje bivših učenika ove škole izabrano za zlatne savjetnike u kancelariji Zaštitnika ljudskih prava i sloboda.

multikulturalnost, dječija i ljudska prava i slobode. Primjetna je stalna tendencija upisivanja novih đaka. Vaspitno-obrazovni rad odvija se u dvije smjene.

Uspješna misija

U školi ukazuju da im vizija da zajedno kreiraju školu sa savremenom i kvalitetnom nastavom u dobro opremljenim kabinetima, školu koja motiviše učenike za sticanje znanja, zadovoljavanje njihovih razvojnih potreba i omogućava bolju međusobnu saradnju na relaciji nastavnik – učenik – lokalna zajednica.

„Svjedoci smo da danas, kada su društvene promjene veoma brze, moramo obrazovnu praksu intenzivno prilagođavati zahtjevima savremenog doba. Potrebno je da se razvoj obrazovnog sistema istovremeno prilagođava i modernim izazovima, ali i savremenom učeniku kako bi se postiglo prihvatanje nastavnih programa i kvalitetno realizovali ishodi učenja. Važno je naglasiti da obrazovanje i učenje nijesu jedina funkcija škole. Kako bi se adekvatno odgovorilo na zadatke XXI vijeka, neophodan je kontinuiran rad i učenje, cjeloživotno obrazovanje i neprekidno usavršavanje. U školi se promovišu razni oblici aktivnog učenja u skladu sa evropskim kriterijumima. Razvijaju se sposobnosti kod učenika kao sto su: znati

Iz programa

DOBITNICI ZELENE ZASTAVE: Direktorica Z. Stanković sa direktorom Zavoda za školstvo R. Sijarićem

učiti i komunicirati, kreativno misliti, znati postavljati ciljeve i rješavati probleme, razvijati timski rad, primjenjivati stečeno znanje u novim situacijama, podsicati razvoj kritičkog misljenja, usvajati istinske moralne vrijednosti, razvijati međusobno poštovanje i uvažavanje različitosti. Paralelno sa obaveznim nastavnim aktivnostima, radili smo na kvalitetnijem planiranju i organizaciji vaspitno-obrazovnog rada, podizanju kvaliteta nastave i uslova za rad, stvaranje atmosfere za bolju motivaciju i socijalizaciju učenika, kao i na profesionalnom razvoju nastavnika, odnosno njihovom stručnom usavršavanju“, ističe direktorica mr **Zorica Stanković**. Ona naglašava da savremeni trendovi zahtijevaju školu otvorenog tipa koja je prilagođena aktuelnom vremenu ali i mogućnostima učenika. Školski sistem danas posebno insistira na multidisciplinarnosti i zahvaljujući takvom pristupu kod učenika se podstiče razvoj brojnih sposobnosti, stvaralaštvo, intelektualna radoznalost i značajan socijalizacijski nivo.

Učenici u Skupštini Crne Gore

Velika pažnja posvećena je stručnom usavršavanju nastavnika. Individualno stručno usavršavanje potkrijepljeno je brojnim seminarima, obukama, radionicama, okruglim stolovima, oglednim i uglednim časovima, koji se organizuju kako u ovoj školi, tako i u gradovima užeg i šireg regiona.

Naglašavaju da su posebno ponosni što je profesorica istorije **Dragana Mitrović** dobitnica nagrade „Oktoih“, najznačajnijeg državnog priznanja iz oblasti obrazovanja.

Saradnja sa lokalnom zajednicom

Škola saraduje sa Ministarstvom prosvjete, Zavodom za školstvo, Zaštitnikom ljudskih prava i sloboda, resursnim centrima u Crnoj Gori, predškolskim ustanovama, srednjim školama u okruženju, Opštinom Budva, Sekretarijatom za društvene djelatnosti Opštine Budva, Komisijom za usmjeravanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama, Centrom za socijalni rad, SUP-om Budva, Crvenim krstom, fakultetima, Akademijom znanja Budva, Morskim dobrom Crne Gore, kao i brojnim organizacijama u zemlji i inostranstvu. Saradnjom sa predškolskom ustanovom i srednjim školama u okruženju realizuju plan prelaska iz jednog obrazovnog nivoa u sledeći.

Da je za deset godina rada škola zauzela istaknuto mjesto na obrazovnoj mapi Crne Gore svjedoče i posjete gradonačelnika, ministara,

ambasadora, profesora univerziteta i brojnih gostiju koji su svoja znanja i iskustva iz raznih profesija prenijeli učenicima kao gosti na času ili u okviru održanih književnih večeri u školi. Pobratimili su se sa OŠ „Hristo Uzunov“ iz Ohrida, a blisko saraduju i sa Centrom ruskog jezika i kulture „Vozrođenje“ Budva. Uz podršku tog centra, školu je posjetio i jedan od najpoznatijih kosmonauta na svijetu **Aleksandar Mihajlović Samokutjev**, koji je sa učenicima razgovarao o ovom zahtjevnom, ali i interesantnom životnom pozivu.

Kulturne, sportske i humanitarne aktivnosti

U okviru kulturne i javne djelatnosti škole organizuju se svečani programi, književne večeri i humanitarne priredbe povodom dana škole, Dana opštine Budva, Nove godine, Osmog marta, povodom dana Daunovog sindroma i Dana autizma... Škola je otvorena da se uključi u sve kulturne, sportske i humanitarne manifestacije na nivou grada.

Učenici ove obrazovne ustanove od malih nogu se upoznaju sa važnošću pomaganja drugima. Učestvovali su u brojnim humanitarnim akcijama, među kojima je i akcija „Njihov osmijeh vrijedi više“, za djecu iz Bijele. Saraduju i sa Crvenim krstom Budva u akcijama prikupljanja pomoći u hrani i odjeći. Takođe, prikupljaju plastične čepove za pomoć djeci u okviru akcije „Čep za život lijep“, ujedno čuvajući životnu sredinu.

Pripremila: Lj. V.

Sa proslave Dana škole

ŠKOLSKE RADIONICE I PROJEKTI

Velika pažnja posvećena je vannastavnim aktivnostima, pa je škola učestvovala u brojnim projektima iz oblasti ekologije, održivog razvoja, preduzetničkog učenja, ljudskih i dječijih prava, razvoja demokratskog i građanskog društva, ali i očuvanja tradicije i kulturne baštine ovog podneblja. Pored ostalih, to su: „Građanin“, „Kontinent bez granica“, EU znači Da, „Mi smo djeca ovog svijeta“, „Škola bez nasilja – ka sigurnom školskom okruženju“, „Škola za 21. vijek“, „Obrazovanje o upravljanju otpadom“, „Eko škola, a upravo je u toku realizacija projekta „Vještine adolescencije“. Kako kaže, prva su obrazovna ustanova koja je u Budvu donijela micro: bit – savremeni uređaj za programiranje i predstavila ga javnosti u okviru „Otvoreni dana nauke, kao i zelenu zastavu – nagradu za izuzetno postignuće u oblasti ekologije u okviru realizacije projekta „Eko škola“.

U školi se izučavaju četiri svjetska jezika: engleski, francuski, italijanski i njemački. Organizuju Dane frankofonije, Nedjelju italijanske kuhinje i glumu „Njemački film“.

Učenici i nastavnici posjetili su su u okviru međunarodnih projekata Petaciato, grad pobratim Budve u regiji Molise u Italiji, Sankt Peterburg, u okviru projekta „Mi smo djeca ovog svijeta“, Litvaniju, prilikom pohađanja međunarodnog seminara za nastavnike građanskog vaspitanja, Beč, u okviru projekta „Kontinent bez granica“ i Moskvu, u okviru projekta međunarodne kulturne razmjene „Formula rodstva: istorija i savremenost Rusija i Crna Gora“.

Akcija čišćenja

Radovan Damjanović, bivši visoki državni funkcioner u oblasti obrazovanja, autor kapitalnog „Leksikona ličnosti crnogorske prosvjete“

DOPRINOS BOLJEM SAGLEDAVANJU DOSADAŠNJEG RAZVOJA CRNOGORSKOG OBRAZOVNOG SISTEMA

Poslije četiri-pet godina upornog rada, od Državnog arhiva Crne Gore, preko brojnih biblioteka, mnogih objavljenih školskih monografija, periodične i stručne štampe, školskih ljetopisa, do školske dokumentacije mnogih crnogorskih škola, rukopis sam predao Zavodu za udžbenike i nastavna sredstva na objavljivanje. Ovo je bila i jedina institucija crnogorske prosvjete koja mi je pomogla, barem u dijelu štampanja, na čemu sam im zahvalan

Pažnju crnogorske prosvjetne javnosti prije tri godine privuklo je kapitalno izdanje „Leksikon ličnosti crnogorske prosvjete“, autora Radovana Damjanovića, nekadašnjeg visokog državnog funkcionera u oblasti obrazovanja.

Nakon prvog izdanja, prošle godine se pojavilo i drugo, dopunjeno, pod etiketom Zavoda za udžbenike i nastavna sredstva – Podgorica. Za upotpunjavanje ovog kapitalnog projekta autor se, kako navodi, odlučio prvenstveno iz dva razloga.

„Bilo je više razloga, ali navodim dva. Prvi, prvo izdanje Leksikona, koje se iz štampe pojavilo početkom 2016. godine, bilo je u dosta skromnom tiražu, 300 primjeraka. Interesovanje za knjigu je bilo dosta veliko, tako da se poslije pola godine nije mogla naći u knjižarama. U želji da se izade u susret čitaocima, izdavač i ja kao priređivač odlučili smo da se priđe izradi novog, drugog izdanja. Drugi razlog, leksikoni su knjige koje se nikada ne mogu smatrati završenim. Tako je i sa ovim Leksikonom. Iskristio sam priliku da u jednogodišnjem radu na drugom izdanju izvršim dopunu rukopisa novim imenima koja su u međuvremenu ispunila neki od kriterijuma po kojima sam odabrao ličnosti. Takođe sam i za pojedince koji su se našli u prvom izdanju napravio izvjesne dopune u njihovim bio-bibliografskim podacima“, naglašava autor.

Sto novih ličnosti

Postoje izvjesne razlike u odnosu na prvo izdanje.

„Pored tehničkih razlika u vidu vizuelnog i grafičkog dizajna (prvo izdanje je bilo iz dva dijela i manjeg formata, dok je ovo izdanje Leksikona u jednoj knjizi i većeg formata), razlika se vidi u broju obrađenih pojedinaca i njihovim biografskim i bibliografskim podacima. U prvom izdanju je, na osnovu ustanovljenih kriterijuma, obrađeno oko 2.200 ličnosti, dok je u novom izdanju taj broj povećan za oko 100 lica. Kad je u pitanju pristup, sadržaj, metodologija – nema razlike kod ova dva izdanja“, napominje Damjanović.

Vrijeme za izradu enciklopedijskog djela

Naš sagovornik osvrnuo se i na izazove s kojima se susretao radeći na jednoj ovako vrijednoj knjizi.

„O izazovu je danas mnogo lakše govoriti nego u vrijeme izrade. Kada se uspješno završi jedan posao, koliko god on bio izazovan i u određenim momentima se učini neostvarljivim, onda se sa olakšanjem analizira njegova izazovnost. Bilo je dosta mojih prijatelja koji su me iz najboljih namjera savjetovali da potražim neko drugo rješenje u izradi ove publikacije. I sâm sam uviđao opravdanost prijedloga da se ovakav projekat timski radi. No, ipak sam povjerovao da to mogu sam uraditi. Poslije četiri-pet godina upornog rada, od Državnog arhiva Crne Gore, preko brojnih biblioteka, mnogih objavljenih školskih monografija, periodične i stručne štampe, školskih ljetopisa, do školske dokumentacije mnogih crnogorskih škola, rukopis sam predao Zavodu za udžbenike i nastavna sredstva na objavljivanje. Ovo je bila i jedina institucija crnogorske prosvjete koja mi je pomogla, barem u dijelu štampanja, na čemu sam im zahvalan“, kaže on i dodaje: „No, kada je u pitanju izazov, moram da kažem da je kod mene više godina stanovala želja i težnja da i mi u Crnoj Gori u školstvu počnemo stvarati osnovu za izradu neke nacionalne publikacije u ovoj oblasti. Smatram da imamo dovoljno razvijen obrazovni sistem od predškolskog do univerzitetskog, da, kao mnogi drugi, pridemo izradi nekog enciklopedijskog djela u kome ćemo predstaviti razvoj i stanje prosvjetne djelatnosti u našoj državi. Htio sam da dam doprinos toj ideji.“

Pomoć prijatelja i kolega

Doprinos je danas i te kako vidljiv, ali Damjanović u njemu vidi tek „neki početni materijal za izradu djela enciklopedijskog karaktera“.

„Izrada ovog Leksikona, Leksikona institucija crnogorske prosvjete, Leksikona pojmova i procesa u ovoj oblasti mogu predstavljati neki početni materijal za izradu djela enciklopedijskog karaktera. Taj posao bi morao da radi tim eksperata iz ove oblasti. U izradi Leksikona, tokom višegodišnjeg istraživanja imao sam i određenih poteškoća, ali se radije šecam onih ljepših trenutaka. Oni su mi i pomogli da istrajem u svom naumu. Kod prikupljanja materijala iz svih krajeva Crne Gore, ja sam imao veliku podršku mojih prijatelja, kolega, poznanika koji su mi neposredno pomagali u prikupljanju građe za Leksikon. Pored toga, formirao sam jedno savjetodavno, konsultativno tijelo (18 pojedinaca) od najpoznatijih prosvjetnih radnika. To su bili uglavnom pojedinci sa velikim iskustvom u ovoj djelatnosti, rukovodioci ustanova i državnih institucija, pojedinci sa zvanjima i autori mnogih publikacija iz školstva Crne Gore. Njima sam u određenim fazama rada dostavljao materijal na uvid, na koji su oni davali svoja mišljenja, sugestije i primjedbe. Izazovno je bilo čuti mišljenja pojedinaca sa bogatim iskustvom u prosvjetnoj struci, kao što sam sa interesovanjem očekivao i reakcije svih koji su dolazili do

Leksikona po izlasku iz štampe“, napominje on.

Jasni kriterijumi odabira

Za izradu jednog ovakvog djela od presudne važnosti bio je kriterijum odabira ličnosti koje bi se našle među njegovim koricama. Naš sagovornik, pored opšteg i načelnog pristupa da su ličnosti radile ili rade u obrazovnom sistemu Crne Gore i da su svojim radom dale značajniji doprinos razvoju prosvjetne djelatnosti, navodi i ostale kriterijume:

a) svjetovni i vjerski poglavari koji su konkretnim aktivnostima doprinijeli razvoju prosvjete u Crnoj Gori;

b) pojedinci na čelnim mjestima državnih organa, vodećih državnih institucija i društvenih tijela kojima je osnovna misija razvoj i unapređivanje prosvjetne djelatnosti (zastupnici ministarstava, ministri, sekretari sekretarijata – ministri, zamjenici i pomoćnici ministara, predsjednici savjeta za prosvjetu, predsjednici i članovi nacionalnih savjeta, predsjednici i članovi prosvjetnih (pedagoških) savjeta, direktori ovih institucija, glavni urednici udžbeničke i druge prosvjetno-pedagoške literature: časopisi, listovi, posebne biblioteke i sl.);

c) glavni školski inspektori, prosvjetni nadzornici, prosvjetni savjetnici, kao i drugi pojedinci koji su objavili radove iz svoje oblasti (više knjiga, monografija, studija, udžbenika s dužom upotrebom u nastavi, najmanje

VAŽNOST ČASOPISA „VASPITANJE I OBRAZOVANJE“

Damjanović se osvrnuo i na časopis „Vaspitanje i obrazovanje“, čiji je dugogodišnji urednik.

„Časopis 'Vaspitanje i obrazovanje' je publikacija koja u kontinuitetu u Crnoj Gori izlazi 44 godine. To je jedini časopis na nacionalnom nivou koji se bavi pitanjima pedagoške teorije i prakse. Izlazi četiri puta godišnje i izdavač je Zavod za udžbenike i nastavna sredstva. Sa tiražom od oko 1.000 primjeraka dostupan je na preko 800 adresa pojedinaca i ustanova. Distribuirana se na jezičkom području crnogorskog – srpskog, bošnjačkog i hrvatskog jezika. Objavljuje tekstove u skladu sa zahtjevima međunarodnih standarda, razvrstane na naučne, pregledne, istraživačke i stručne radove prema UDK. Izdavač časopisa upravo sada radi na uključivanju u neku od međunarodnih baza (SCI, SCIE, SSCI) sa impakt faktorom“, otkriva on i dodaje: „Na osnovu višegodišnjeg uvida i rada u časopisu smatram da je njegovo postojanje značajno iz više razloga, od kojih navodim dva. Prvo, mi u crnogorskoj prosvjeti nemamo publikacije koja bolje diseminira domaćoj i široj javnosti kako se i u kom pravcu razvija vaspitno-obrazovni sistem u našoj zemlji. Stručno-naučni radovi objavljeni u časopisu izazivaju pažnju prosvjetne javnosti zbog čega imamo veliki broj autora koji žele da u njemu objavljuju. Drugo, časopis je prilika za afirmaciju mladih istraživača i nastavnika na svim nivoima sistema, kojih svakim danom ima sve više, da se svojim radovima predstave i pokažu želju i namjeru ka stručnom i profesionalnom usavršavanju.“

20 stručnih i/ili naučnih radova koji se odnose na pitanja iz oblasti vaspitno-obrazovnog rada);

d) profesori univerziteta (Univerzitet Crne Gore, Univerzitet Mediteran, Univerzitet Donja Gorica i Univerzitet Adriatik), u svim akademskim zvanjima (docenti, vanredni profesori i redovni profesori), rektori i prorektori univerziteta, dekani i prodekani fakulteta, profesori birani u zvanje profesor emeritus;

e) profesori škola (srednje, više, visoke) koje su obrazovale nastavnički kadar;

f) dobitnici posebnih priznanja za razvoj prosvjete (Nagrada „Oktoih“ i druge državne nagrade koje su date za postignute rezultate u ovoj oblasti);

g) rukovodioci ustanova u vaspitno-obrazovnoj djelatnosti koji su dobili posebna visoka međunarodna ili crnogorska priznanja za svoj rad;

h) pojedinci koji su svojim radom u javnom mnjenju stekli status poznatog i priznatog prosvjetnog radnika (inicijatori, donatori i osnivači ustanova, prvi rukovodioci većih vaspitno-obrazovnih institucija, pojedinci koji su svojim radom neposredno doprinijeli dodjeljivanju

posebnih priznanja i nagrada ustanovama u kojima rade, pojedinci koji su u svom dugogodišnjem radu stekli zavidan ugled prosvjetnog radnika i sl).

Positivan prijem kod čitalaca

Ogromno interesovanje javnosti pokazalo je opravdanost jednog ovakvog projekta.

„Knjiga je tražena i kod mene i kod izdavača, tako da mogu reći da je interesovanje od javnosti bilo veliko. Takođe, i komentari koje sam dobijao od pojedinaca bili su više nego dobri. Pozitivno sam iznenađen reagovanjem čitalaca. Bio sam spreman da otpim i ozbiljnije primjedbe, ako ni zbog čega drugoga a ono zbog toga što ovakve knjige 'proizvode' više nezadovoljstva nego pozitivnih reakcija. Nije bez razloga nastala ona latinska izreka da *Koga bogovi mrze odrede mu da piše leksikon*.“

I sâm sam kao priređivač, i pored uložnog velikog truda i želje da se postigne najbolje, nosio ošaćaj izvjesne nepotpunosti, nedovršenosti i nedorečenosti podataka za pojedine ličnosti. Nezadovoljstvo su najprije iskazali oni koji smatraju da su trebali da se nađu u Leksikonu, ali ih nema. Takođe, prigovora je bilo u smislu neujednačenog davanja prostora pojedincima koji su u knjizi, bilo je mišljenja da su neki pojedinci dobili veći, odnosno manji prostor nego su zasluživali i sl. Sve te primjedbe sam smatrao dobro namjernim i nastojao sam da u odgovorima, pisanim ili usmenim putem, dam svoje viđenje na te sugestije i primjedbe. Ipak, osnova svih mojih odgovora je bila da sam kao autor strogo vodio računa o kriterijumima po kojima sam birao ličnosti“, naglašava Damjanović.

Ukazivanje na moguće pravce razvoja obrazovanja

Kada je riječ o vrijednosti Leksikona u širem obrazovnom kontekstu, autor ima posve jasnu predstavu o njegovim dometima.

„Ne treba od njega očekivati da će dati neki posebni doprinos daljem razvoju obrazovnog sistema, ali u svakom slučaju ovakva jedna publikacija omogućava bolje sagledavanje dosadašnjeg razvoja ove djelatnosti, a poznato je da onaj ko ne poznaje prošlost teško može da bude nosilac adekvatnog napretka i razvoja. Ovakve knjige su dobro došle da ukažu na moguće pravce razvoja djelatnosti i njenu perspektivu. U mojoj namjeri da se počne izrada jedne cjelovitije, potpunije i temeljitije publikacije je utkana, po mom mišljenju, potreba da crnogorsko društvo smjelije i odvažnije istupi sa izradom referentnih knjiga iz bilo koje oblasti koje će na pravi način predstaviti Crnu Goru, kako u državo-pravnom, tako i u identitetskom smislu. Crnoj Gori nedostaje slika o sebi“, ocjenjuje on.

N. N.

NEMA SAVREMENOG CRNOGORSKOG DRUŠTVA BEZ SAVREMENOG CRNOGORSKOG OBRAZOVANJA

Kao nekadašnji visoki funkcioner sistema obrazovanja u Crnoj Gori, Radovan Damjanović je bio svjedok brojnih iskušenja i svijetlih trenutaka. Iz današnje perspektive, kako navodi, nije lako dati neku opštiju ocjenu.

„Nije zahvalno da neko ko je toliko dugo radio u sistemu, sa njim srastao, danas daje ocjene o procesima u kojima direktno ne participira. Zato moj komentar dolazi iz posmatračkog ugla. Kad me pitate kako vidim ulogu obrazovanja u savremenom crnogorskom društvu, odgovorio bih jednom konstatacijom: nema savremenog crnogorskog društva bez savremenog crnogorskog obrazovanja. Smatram da tome ne treba komentar. Mislim da ni društvo, a posebno obrazovanje ne mogu ponijeti taj epitet. I što, po mom skromnom mišljenju, obrazovanje kod nas nije ispred društva, naprotiv, ono je iza. A zadatak obrazovanja (pod ovim podrazumijevam i institucije, i ljudske resurse, i planove, i strategije) bi bio da je bar za korak ispred društvenih zbivanja i kretanja. Ja sam bio pun optimizma

prije 20 godina da smo na osnovu našeg i stranog iskustva vidjeli svjetlo na kraju tunela i da ulazimo u temeljne, suštinske promjene. Ostali smo više na proklamacijama, na lijepoj pojedinačnoj priči, a ono što bi nas stavilo u predvodnicu: kvalitet, indikatori, vrijednosti, kadar i sl. nikako da dobije prvo mjesto. No, da se pogrešno ne shvatimo. Ja bih volio da je stanje bolje i vjerujem da tako misli većina prosvjetnih poslenika, ali ovi procesi traju duže, čak duže i od jednog ljudskog vijeka. Ali, za brži boljitak treba više angažovati unutrašnje snage. Ogroman potencijal leži u nastavnom kadru. Sa sposobnim, kreativnim, koji vole svoj poziv može se ići naprijed. To je ispit pred mladima, pred onima koji treba šutra da vode i za ovu zemlju“, zaključuje Damjanović.

Već duži niz godina crnogorski iseljenici u Lovčencu na najbolji način čuvaju svoj identitet

PROSVJETNI I KULTURNI CENTAR CRNOGORSKE DIJASPORE

U sklopu kulturnog centra nalazi se biblioteka i čitaonica, galerija, sala za promocije, učionica, kao i kancelarije kulturnih nacionalnih asocijacija, Udruženja Crnogoraca Srbije „Krstas” i Crnogorskog kulturno-prosvjetnog društva „Princeza Ksenija”. Na platou ispred centra postavljene su biste nacionalnih korifeja, Petra II Petrovića Njegoša i kralja Crne Gore Nikole I Petrovića, što Lovćenac danas i simbolički utemeljuje kao Crnu Goru u malom

Prošlo je više decenija otkako su Crnogorci masovno odlazili u Vojvodinu, u skladu sa poslijeratnim sistemskim preseljavanjima, u potrazi za boljim životom. Brda su zamijenili ravnicom, što je porodilo jednu vrstu funkcionalne nostalgije. Mada stotinama kilometara udaljeni od zavičaja, uspjeli su da očuvaju sponu s maticom i na taj način pokažu kako identitet ne određuje mjesto boravka, već to koliko ga baštini mo u sebi, gdje god da se nalazimo.

Najprepoznatljivije središte crnogorske dijaspore je Lovćenac. I tako unazad dugi niz godina, još otkako je naselje Sekić preimenovano po ideji pjesnika i revolucionara Radovana Stevovića, ne bi li modifikovani naziv svete crnogorske planine pomogao iseljenicima da uvijek osjećaju blizinu zavičaja. Put nije bio lak, ali rezultat je očit. Vrijedni ljudi iz ovog slikovitog mjesta u opštini Mali Idoš naporno su radili na manjinskoj prepoznatljivosti, a rezultat toga je današnje pozicioniranje Lovćenca kao prosvjetnog i kulturnog centra kompletne crnogorske dijaspore.

Jedinstvena institucija nacionalne kulture

Crnogorski kulturni centar u Lovčencu predstavlja jedinstvenu instituciju nacionalne kulture crnogorske zajednice u Republici Srbiji. Nalazi se u strogom centru ovog vojvođanskog gradića, na ekskluzivnoj lokaciji, u prostoru veličine od 140 m², koji je 2010. godine dobijen od opštine Mali Idoš na dugoročan zakup bez naknade. Ključna podrška dobijena je tada od Crnogorske partije koja je participirala u vladajućim strukturama opštinske administracije. Prostor je zatečen u lošem stanju, ali je za nekoliko godina u potpunosti renoviran i opremljen da može u potpunosti zadovoljiti kulturne i društvene potrebe crnogorske zajednice. Značajna podrška je stigla i iz matice, od Ministarstva kulture i Privredne komore Crne Gore.

U sklopu kulturnog centra nalazi se biblioteka i čitaonica, galerija, sala za promocije, učionica, kao i kancelarije kulturnih nacionalnih

asocijacija, Udruženja Crnogoraca Srbije „Krstas” i Crnogorskog kulturno-prosvjetnog društva „Princeza Ksenija”. Na platou ispred centra postavljene su biste nacionalnih korifeja, Petra II Petrovića Njegoša i kralja Crne Gore Nikole I Petrovića, što Lovćenac danas i simbolički utemeljuje kao Crnu Goru u malom.

Crnogorska biblioteka i čitaonica

Prva i jedina Crnogorska biblioteka i čitaonica u Srbiji posjeduje impresivan knjižni fond koji se stalno dopunjava. Ideja osnivača bila je da se na jednom mjestu u značajnoj mjeri sublimira crnogorska literatura iz svih oblasti i bude dostupna kako crnogorskoj zajednici u Vojvodini, tako i široj naučnoj i čitalačkoj javnosti. Čitaonica je opremljena po savremenim bibliotekskim standardima i na dnevnoj usluzi je svim zainteresovanim koji žele da se upoznaju sa crnogorskom književnošću, istorijom, geografijom, jezikom, pravom i drugim oblastima. Crnogorsku biblioteku i čitaonicu su u septembru 2017. godine svečano otvorili predsjednik Matice crnogorske **Dragan Radulović** i inicijator osnivanja biblioteke **Nenad Stević**.

Donacijom u vidu knjiga formiranje knjižnog fonda biblioteke su podržali: Nacionalna biblioteka Crne Gore „Đurđe Crnojević”, Fakultet za crnogorski jezik i književnost, Matica crnogorska, Crnogorska akademija nauka i umjetnosti, Istorijski institut Crne Gore, Crnogorski PEN centar, Dukljanska akademija nauka i umjetnosti, Državni Arhiv Crne Gore, Narodni muzej Crne Gore, SUBNOR Crne Gore, Kulturni centar Bara, biblioteka „Radosav Ljumović” iz Podgorice, Biblioteka i čitaonica „Njegoš” sa Cetinja, kao i izdavačke kuće: Otvoreni kulturni forum i Crnogorski kulturni forum sa Cetinja, „Plima” iz Ulcinja, CID i Unirex iz Podgorice. U ime Vlade Crne Gore knjižni fond je podržao premijer **Duško Marković**, a značajan broj knjiga donirali su književnici i publicisti: **Milorad Popović**, **Borislav Cimeša**, **Sreten Perović**, **Rajko Joličić**, **Branislav Borilović**, **Luka Milunović**, **Srđa**

Sa književne večeri Milorada Popovića

Martinović, Goran Sekulović, Sreten Zeković, **Nenad Stević**, **Marko Špadijer**, **Slobodan Vukanović** i **Jovan Nikolaidis**.

U Biblioteci se organizuju književni događaji, večeri poezije, promocije knjiga. Gosti su bili istaknuti crnogorski književnici i kulturni pregaoci: Milorad Popović, Borislav Cimeša, **Zagorka Kalezić**, **Srđa Martinović**, **Boban Batricević**, **Rajko Joličić**, **Nikola Nikolić**, **Sofija Đuričković Kalezić** i drugi.

Zanimljive izložbe

Nije zapostavljena ni likovna umjetnost. U umjetničkoj galeriji Crnogorskog kulturnog centra organizuju se izložbe, najčešće umjetnika iz crnogorske zajednice u Srbiji. Tako su, između ostalih, priređene izložbe slikarke **Jasmine Perović** iz Lovćenca, kao i slikara **Gorana Jelića** iz Bačke Topole i **Milana Bojovića** iz Novog Sada.

Treba istaći i prestižnu izložbu šireg kulturnog značaja na kojoj su izloženi odabrani radovi velika jugoslovenske fotografije **Tomislava Peterneka**, **Gorana Kukića** i **Igora Mandića**. Državni arhiv Crne Gore predstavio se sjajnom izložbom „Zvanične čestitke Nikoli I povodom jubilarne svečanosti 1910. godine”, koju su otvorili tadašnji direktor arhiva **Stevan Radunović** i autor izložbe **Srđan Pejović**.

Prilikom promocije časopisa „Komuna” priređena je izložba naslovnih stranica tog prestižnog časopisa iz oblasti očuvanja kulturne baštine Crne Gore. Tom prilikom, gosti Crnogorskog kulturnog centra su bili direktor Direktorijata za Medije Ministarstva kulture Crne Gore **Željko Rutović**, direktor časopisa „Komuna” **Amer Ramusović**, kao i delegacija kulturnih radnika iz Berana.

Biste nacionalnih korifeja

Povodom obilježavanja velikog jubileja, 200 godina od rođenja

Crnogorska biblioteka i čitaonica

Škola „Crna Gora moja postojbina”

crnogorskog vladike i književnika Petra II Petrovića Njegoša, Udruženje Crnogoraca Srbije „Krstas” je na platou ispred Crnogorskog kulturnog centra postavilo bistu ovom jedinstvenom velikanu naše istorije. Uz bogat kulturno-umjetnički program, bistu su svečano otkrili tadašnji gradonačelnik Cetinja **Aleksandar Bogdanović** i predsjednik Senata Prijestonice dr **Milovan Janković**.

Bistu kralja Crne Gore Nikole I Petrovića, autora akademskog vajara **Zorana Maleša** iz Beograda, udruženje „Krstas” je postavilo je 2014. godine. Finansijsku podršku za realizaciju ovog projekta pružila je Privredna komora Crne Gore, čija je višečlana delegacija prisustvovala svečanom otkrivanju. Bistu su otkrili **Velimir Mijušković**, predsjednik PKCG i privrednici **Vojo Banović** i **Radoman Burčić**.

Povodom obilježavanja 70 godina od naseljavanja Crnogoraca u Vojvodinu i 70 godina od pobjede nad fašizmom, na zgradi u kojoj se nalazi Crnogorski kulturni centar 2015. godine otkrivena je

spomen ploča Radovanu Stevoviću, pjesniku, revolucionaru i imenitelju Lovćenca.

Škola „Crna Gora moja postojbina”

U učionici Crnogorskog kulturnog centra četiri školske godine zaredom održavana je fakultativna škola „Crna Gora moja postojbina”, u organizaciji Udruženja Crnogoraca Srbije „Krstas”, a uz podršku Ministarstva prosvjete Crne Gore. Nastavni program je obuhvatao predmete: Crnogorska književnost, Crnogorski jezik, Istorija, Geografija, Muzička kultura i Kulturna baština Crne Gore. Škola je trajala pet mjeseci u toku godine, a đaci su koristili udžbenike namijenjene za crnogorsku dijasporu. Predavači su bili prosvjetni radnici iz crnogorske zajednice, profesori crnogorske književnosti **Aleksandra Vučinić** i profesora razredne nastave **Gordana Krivokapić**. Takođe valja istaći da po nekoliko mališana iz Lovćenca svake godine boravi na Ljetnjoj školi „Crna Gora moja postojbina”, koju za potomke crnogorskih iseljenika organizuju Uprava za dijasporu i Zavod za školstvo Crne Gore.

Crnogorski kulturni centar nastavlja svoju misiju očuvanja i prezentovanja crnogorske savremene i tradicionalne kulture i nacionalne emancipacije crnogorske zajednice u Srbiji. Pomoć na tom putu dobija od onih koji prepoznaju vrijednost i značaj njegovih aktivnosti. Za ovu godinu privrednici iz postojbine preko Privredne komore Crne Gore i predsjednika **Vlastimira Golubovića** obezbijedili su sredstva za tehničko opremanje centra, uređenje prostora oko bisti i nabavku dječije bokeljske narodne nošnje za folklornu sekciju društva „Princeza Ksenija”.

N. N.

16

Prosvjetni rad

FEB. 2019.

BROJ 51

Otkrivanje biste kralja Nikole

POKRAJINSKA SMOTRA RECITATORA NA CRNOGORSKOM JEZIKU

Jedina zvanična manifestacija na crnogorskom jeziku za školski uzrast u Srbiji je Pokrajinska smotra recitatora, na kojoj učestvuju učenici osnovnih i srednjih škola sa teritorije Autonomne pokrajine Vojvodina. Do sada su održane dvije smotre. Na prvoj, za školsku 2016/17. godinu, učestvovalo je 13 škola sa teritorije Vojvodine, dok je na drugoj smotri, za školsku 2017/18. godinu, učesće uzelo 14 škola. Pored nagrada za sve učesnike u vidu knjiga crnogorskih književnika, za najuspješnije takmičare svih

starosnih kategorija i njihove nastavnike organizovane su posjete Prijestonici Cetinju, Fakultetu za crnogorski jezik i književnost i obilazak kulturno-istorijskih znamenitosti Crne Gore.

Finalno takmičenje treće Pokrajinske smotre na crnogorskom jeziku zakazano je za 22. mart tekuće godine. Manifestacija će se, kao i predhodne dvije, održati u Crnogorskom kulturnom centru u Lovčencu u organizaciji Crnogorskog kulturno-prosvjetnog društva „Princeza Ksenija”.

Istraživanje NVO Juventas o zdravlju mladih

OKO 75 ODSTO MLADIH U CRNOJ GORI PROBALO ALKOHOL SA 13 GODINA

Ministarstvo sporta u Strategiji za mlade prepoznalo segment koji se odnosi na zdravlje i bezbjednost mladih, a nastavnici bi trebalo da ukazuju na postojanje i značaj savjetovališta za tu populaciju, kazala savjetnica u Direktoratu za Mlade tog sporta **Andrea Popović**

Za generalnog direktora Direktorata za javno zdravlje i programsku zdravstvenu zaštitu Ministarstva zdravlja **Mira Kneževića** rezultati istraživanja su donekle zabrinjavajući

Saradnik na javno-zdravstvenim programima u NVO Juventas **Jovan Dašić** izrazio nadu se da će ovo biti snažan apel na zdravstveni sistem u cilju pojačanog ulaganja u preventivne programe iz zdravstvene brige o mladima

Svaki deseti učenik prvog, drugog i trećeg razreda srednje škole aktivno konzumira neki duvanski proizvod, a 75,5 odsto ih je probalo alkohol u prosjeku sa 13 godina, pokazalo je istraživanje koje je organizovala NVO Juventas uz podršku Ministarstva sporta. Anketiranje je sprovedeno među učenicima prvog, drugog i trećeg razreda 41 srednje škole u 16 crnogorskih opština na uzorku od 2.371 učenika.

Saradnik na javno-zdravstvenim programima u NVO Juventas **Jovan Dašić** ocijenio je da rezultati istraživanja ukazuju na zabrinutost kada je riječ o zdravlju mladih.

„Nadam se da će ovo biti snažan apel na zdravstveni sistem u cilju pojačanog ulaganja u preventivne programe iz zdravstvene brige o mladima“, istakao je Dašić.

On je kazao da su se, kada su u pitanju faktori rizika po zdravlje mladih, posebno osvrnuli na konzumaciju duvana, alkohola i narkotika.

„Tako svaki deseti učenik aktivno konzumira neki od duvanskih proizvoda, dok više od polovine mladih korisnika duvana popuši više od pet cigareta dnevno. Ukoliko se osvrnemo na upotrebu alkohola, 75,5 odsto njih navodi da je probalo alkohol u prosjeku sa 13 godina, dok 7,8 odsto učenika kaže da je probalo neku psihoaktivnu supstancu“, rekao je Dašić.

On je kazao da više od polovine ispitanika poznaje nekoga iz bliskog okruženja mladog ko je korisnik određenih psihoaktivnih supstanci, više od jedne trećine mladih osjeća da je pod stresom svakodnevno, a nije zanemarljiv broj onih koji imaju iskustva sa lijekovima za snižavanje anksioznosti, stresa i napetosti.

Internet najčešće izvor informacija

Mladi se o temama koje ih interesuju najčešće informišu putem interneta, društvenih mreža i televizije.

„Njihovu pažnju treba usmjeriti na te komunikacijske kanale, ali i na obučene vršnjačke edukatore, na odabir predmeta Zdravi stilovi života i na postojeće službe podrške u domovima zdravlja“, ocijenio je Dašić.

On je ukazao da su, u okviru projekta, radili na promociji savjetovališta koja funkcionišu u okviru domova zdravlja, i zajedno sa srednjoučionicima, kako je pojasnio, izradili preporuke za unapređenje rada programa savjetovališta za mlade.

Šefica Odjeljenja za empirijska istraživanja u Centru za monitoring i

Neophodna promocija savjetovališta

istraživanje (CeMI) **Milena Nikolić** kazala je da 67,8 odsto anketiranih najčešće svoje slobodno vrijeme provodi tako što koristi internet ili društvene mreže.

„Na drugom mjestu, kao najčešća aktivnost koju upražnjavaju u slobodno vrijeme jeste druženje sa vršnjacima van škole, što najčešće podrazumijeva odlaske u kafiće. Da u svoje slobodno vrijeme čitaju knjige navodi svaki deseti učenik, a 1,8 odsto njih posjećuje kulturne događaje“, rekla je Nikolićeva.

Više od tri sata dnevno na internetu provodi skoro polovina anketiranih, a više od pet sati dnevno provodi svaki četvrti đak. Da više puta nedeljno ili svakodnevno ostaje budno do kasno, navodi više od polovine ispitanika, odnosno 56,7 odsto. Takođe, 38,1 odsto ispitanika kaže da je više puta nedeljno ili svakodnevno

pod stresom, a da skoro nikada nije pod stresom navodi svaki četvrti.

„Najčešći razlozi zbog kojeg učenici tvrde da se osjećaju da su pod stresom odnose se na obaveze u školi, njih 61,1 odsto, emotivni ili ljubavni problemi 23 odsto, a za 11 odsto njih uzrok su porodični odnosi“, navela je Nikolić.

Ukoliko im je potrebna psihološka i emocionalna podrška kada su pod stresom za pomoć obraćaju roditeljima 47,5 odsto ispitanika, dok 27,1 odsto njih najčešće se za pomoć obraća drugu ili drugarici, dok 0,4 odsto navodi da posjeti Savjetovalište za mlade ili dom zdravlja. Skoro polovina anketiranih ne zna da savjetovalište postoji, a 93 odsto navodi da nikad nije posjetilo savjetovalište za mlade pri domovima zdravlja. Da su nekad koristili tablete za smirenje navodi 16,8 odsto ispitanika. Među onima koji

navode da su nekad koristili ovu vrstu lijekova, gotovo polovina kaže da ih nabavlja tako što ih uzima iz kućne apoteke, jer ih koristi neko od porodičice, a 17,6 odsto kupuju kod prodavca koji ne zahtijevaju recept.

Prema riječima Nikolićeve, 39 odsto ispitanika navodi da je nekad probalo neki duvanski proizvod, a prvu cigaretu najčešće u prosjeku probaju sa 13 godina. Svaki deseti učenik aktivno konzumira neki od duvanskih proizvoda, i više od polovine onih koji su aktivni konzumenti duvanskih proizvoda, zapale više od pet cigareta dnevno.

Žele da pričaju o zdravim stilovima života

Prema istraživanju, 75 odsto ispitanika navodi da su probali alkohol, i to prvi put sa 13 godina. Svaki deseti učenik navodi da konzumira alkohol više puta nedeljno ili svakodnevno. Zatim, 7,8 odsto njih je nekad probalo neku psihoaktivnu supstancu, dok više od polovine ispitanika navodi da poznaje nekog vršnjaka u svom okruženju koji koristi neku od psihoaktivnih supstanci.

Nikolićeva kaže da 31 odsto ispitanika navodi da su seksualno aktivni.

„Prvi seksualni odnos su imali sa 14 godina. Njih 30,8 odsto pri prvom seksualnom odnosu nisu koristili zaštitu, a gotovo jedna trećina ispitanika ne koristi zaštitu prilikom seksualnog odnosa“, rekla je Nikolić.

Ona je kazala da, kada govore o tome koje teme

bi željeli da dobijaju u školi u većoj mjeri, izdvajaju se: zdrava ishrana, važnost i način upražnjavanja fizičke aktivnosti, kao i kontrola emocija i upravljanje stresom.

„Jedna trećina ispitanika navodi da uglavnom ne dobija od izabranog doktora savjete o tome kako da unaprijede svoja zdravlje, a jedna trećina ih navodi da se ne osjećaju slobodnim u komunikaciji sa svojim ljekarom“, rekla je Nikolićeva.

Najčešće kao razloge navode neljubaznost i nepristupačnost medicinskog osoblja. Više od polovine njih tvrde da nikad nije prisustvovalo predavanjima koje Savjetovalište za mlade organizuje u školi zato što nisu znali za to. Više od polovine učenika su pohađali predmet Zdravi stilovi života, od čega je više od polovine njih zadovoljno nastalom, a 76 odsto ispitanika bi preporučilo ovaj predmet drugom učeniku.

Rezultati zabrinjavajući

Savjetnica u Direktoratu za Mlade Ministarstva sporta **Andrea Popović** podsjetila je da je taj resor, kroz Strategiju za mlade, prepoznao segment koji se odnosi na zdravlje i bezbjednost mladih.

Ona smatra da je porazan podatak iz istraživanja koliko je mladih posjetilo savjetovališta, „jer smo vidjeli da se 30 odsto njih susreće sa svakodnevnim stresom“.

„Veliki procenat mladih konzumira psihoaktivne supstance, alkohol i duvan, tako da mislim da i nastavnici treba da

porade na informisanju mladih o postojanju savjetovališta“, kazala je Popovićeva.

Generalni direktor Direktorata za javno zdravlje i programsku zdravstvenu zaštitu Ministarstva zdravlja **Miro Knežević** ocijenio je da su rezultati istraživanja koje je predstavljeno „donekle zabrinjavajući“.

„Mladi i djeca su jedna od najrizičnijih populacija u zdravstvenom sistemu i dosta se vodi računa o toj populaciji, počevši od Svjetovališta za mlade, koje je organizovano u saradnji sa Institutom za javno zdravlje u skoro svim domovima zdravlja. Treba te potencijale mladi da iskoriste“, istakao je Knežević.

On je rekao da iz više perspektiva gleda na podatak iz istraživanja da mladi nisu upoznati da postoje savjetovališta za tu populaciju.

„Trebali smo i mi da radimo na tome, da približimo to djeci, ali ne može samo jedna strana da radi na tom polju. Ako se interesuje samo Ministarstvo zdravlja za to, a ne interesuje se djeca ili druge institucije, nećemo doći do nekog uspjeha. Moramo tu da uključimo sve strane, samo zajednički možemo da dođemo do cilja, a naš cilj je zdrava populacija“, smatra Knežević.

Glavna sestra u Svjetovalištu za mlade pri Domu zdravlja **Andrijevića Ivana Miketić-Vasović** predstavila je dobar primjer prakse tog savjetovališta, navodeći da je cilj savjetovališta da mladi osnaže svoje samopouzdanje, i da izgrade pozitivnu sliku kako o sebi, tako i o drugima.

„Cilj je da izgrade osjećaj odgovornosti za svoje postupke, da znaju da pravo izbora još uvijek postoji, ali da ga treba samo pravilno prepoznati“, istakla je Miketić Vasović.

Ona je pojasnila da Savjetovalište za mlade u Andrijeviću, u skladu sa brojem osiguranika, ima predviđene tri sesije rada, i da se obrađuju različite teme.

Prema njenim riječima, problem predstavljaju nedostatak kadra, koji je uzrokovan izostankom finansijske podrške.

„Nedostatak kadra, mali broj sesija, nerazvijena opština, finansijska ograničenost, nije bila prepreka da moje Savjetovalište ne zaživi u praksi. Potrebna je volja i ljubav za posao. Da bi zaživjelo jedno savjetovalište, njihova komunikacija sa obrazovnim ustanovama je od velike važnosti“, ocijenila je ona smatrajući da bi u radu savjetovališta trebalo uvesti psihologe, kao i osigurati tehničku podršku za rad na terenu.

O. Đ.

Odbor za prosvjetu, nauku, kulturu i sport Skupštine Crne Gore o zaštiti djece na internetu

RESURS I PRIVILEGIJA, ALI I OPASNOST ZBOG NEADEKVATNOG KORIŠĆENJA

U velikom broju slučajeva djeca previše vremena koriste internet što ima kao posljedicu visok stepen otuđenosti, nedostatak elementarnih ljudskih kontakata, negativan uticaj na njihovo fizičko i psihičko zdravlje, pojavu nove bolesti zavisnosti a to je zavisnost od interneta. U suzbijanju negativnih posljedica neophodna aktivna participacija sistema obrazovanja, ali i svih drugih segmenata – porodice, nevladinog sektora, državne upave, policije, univerziteta

Uz to što je veliki resurs, internet donosi i ogromne opasnosti za djecu i mlade, a za njihovo suzbijanje neophodna je aktivna participacija sistema obrazovanja, ali i svih drugih segmenata – porodice, nevladinog sektora, državne upave, policije, univerziteta. Posebno je važna edukacija roditelja, istaknuto je na tematskoj sjednici Odbora za prosvjetu, nauku, kulturu i sport Skupštine Crne Gore „Zaštita djece na internetu“.

„Nije nam cilj da proklamujemo ukidanje ili zabranu interneta, sve i da hoćemo to ne bismo mogli. Želimo da kažemo svima a naročito mladima da koriste internet, jer je on velika riznica znanja i informacija, ali da to rade na pametan način, čuvajući se od potencijalnih opasnosti. Posebno želimo da ukažemo da se zahvaljujući ogromnoj upotrebi interneta, naročito kod mladih gubi razlika između obrazovanosti i informisanosti. Naime, stiže se utisak da se intenzivnim korišćenjem interneta, svakomintutnim posjećivanjem velikog broja raznih portala doprinosi obrazovanosti. Radi se o velikoj zabludi. Obrazovanje je dug i mukotrpan proces koji zahtijeva veliko angažovanje pojedinca. Nasuprot tome stoji informisanost koju je lako postići ako posjećujete veliki broj portala. Nažalost veliki broj mladih vjeruje u ovu iluziju i zapostavlja rad na ličnom obrazovanju, dajući prednost informisanju. Upravo zbog ovih pojava nekad aktualna deviza 'informacija je moć' doživljava svoju modifikaciju. Danas se zapravo sve više govori kako u moru informacija, kojima smo zasuti sa svih strana, odabiramo one koje su validne i tačne, jer samo takve mogu biti korisne. Posebno je važno razgovarati o problemima nasilja na internetu“, kazao je u predsjednik Odbora za prosvjetu, nauku, kulturu i sport **Radule Novović**.

Ona je naglasila da djeca internet najviše koriste za zabavu i kontakte na društvenim mrežama. Tako je 65 odsto djece u pomenutom istraživanju odgovorilo da posjećuje društvene mreže svakog dana nekoliko puta dnevno, dok je samo jedna trećina odgovorila da svakodnevno koristi internet kao bi dopunila svoje znanje, a svako četvrto dijete da ga koristi kao pomoć u savladavanju školskog gradiva.

Sprječiti govor mržnje

„Zabrinjava i činjenica da korisnici interneta nepoznatim ljudima povjeravaju svoje privatne stvari, otkrivaju im navike, osjećanja, slabosti. Stoga su pokrenuti sajtovi na kojima se upozoravaju korisnici da ne dijele svoju intimu sa drugim ljudima iz sigurnosnih razloga. Društvene mreže se, između ostalog, koriste i za promovisanje nasilja, pa često osnovci i srednjoškolski kazuju tuče putem fejsbuka. Korišćenje interneta utiče često da negativni heroji budu uzori mladima za identifikaciju što negativno utiče na formiranje ličnosti“, istakla je poslanica Tanasijević.

Ona je kazala da je, prema podacima iz Istraživanja 2016. godine „Mogućnosti, rizici i bezbjednost“, koje je urađeno u saradnji UNICEFA, Vlade Crne Gore, Agencije Ipsos, internet prisutan u svakodnevnom životu djece u Crnoj Gori. Broj korisnika se svakodnevno povećava tako da većina djece pristupa internetu već sa devet godina. Istraživanje je pokazalo da čak 91 odsto djece od devet do 17 godina koristi internet, a da ga 87 odsto njih koristi svakodnevno. Korišćenje se povećava kako su djeca odraslija. Tako da skoro 100 odsto djece, uzrasta od 15 do 17 godina, koristi internet svakodnevno.

On je podsjetio da je Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva unutrašnjih poslova Crne Gore, u 2015. godini, u Odsjeku za borbu protiv organizovanog kriminala i koricije Uprave policije formirana grupa za borbu protiv visokotehnološkog kriminala, kao i da je u cilju tehničkog osavremenjavanja u planu Uprave policije i nabavka potrebnih forenzičkih alata, kao i profesionalno usavršavanje istražitelja. U cilju

Pomoćnik direktora za Sektor kriminalističke policije **Enes Baković** istakao je da je Crna Gora na vrijeme prepoznala opasnost od krivičnih djela iz oblasti dječje pornografije. I zakon je u potpunosti usaglašen sa Konvencijom Savjeta Evrope. U pravcu jačanja zakonodavnih okvira planirano je uvođenje restriktivnih mjera za pravosudno osuđena lica za ovo krivično djelo. Formiranje baze podataka o seksualnim prestupnicima omogućava pristup digitalnim uređajima onima koji su osuđeni za ovo krivično djelo, a samim tim je onemogućeno njihovo ponavljanje.

Aktivnosti uprave policije

On je podsjetio da je Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva unutrašnjih poslova Crne Gore, u 2015. godini, u Odsjeku za borbu protiv organizovanog kriminala i koricije Uprave policije formirana grupa za borbu protiv visokotehnološkog kriminala, kao i da je u cilju tehničkog osavremenjavanja u planu Uprave policije i nabavka potrebnih forenzičkih alata, kao i profesionalno usavršavanje istražitelja. U cilju

Prema njegovim riječima, službenici Uprave policije održali su, u cilju prevencije i edukacije djece o opasnostima zbog nepravilnog korišćenja interneta, više radionica učenicima osnovnih i srednjih škola na kojima su ih podučavali kako da koriste lične podatke na društvenim mrežama.

Prema njegovim riječima, službenici Uprave policije održali su, u cilju prevencije i edukacije djece o opasnostima zbog nepravilnog korišćenja interneta, više radionica učenicima osnovnih i srednjih škola na kojima su ih podučavali kako da koriste lične podatke na društvenim mrežama.

Prema njegovim riječima, službenici Uprave policije održali su, u cilju prevencije i edukacije djece o opasnostima zbog nepravilnog korišćenja interneta, više radionica učenicima osnovnih i srednjih škola na kojima su ih podučavali kako da koriste lične podatke na društvenim mrežama.

Digitalni identitet

Poslanik dr **Suad Numanić** upozorava da se ne smije zanemariti uticaj i zloupotreba ovih tehnologija na fizičko i psihičko zdravlje djece, te da je potrebno da se u rješavanje ovog problema uključi i Ministarstvo zdravlja.

Poslanik **Dejan Abazović** iz Ministarstva javne uprave smatra da je potreban holistički pristup u uređenju našeg društva kada je riječ o digitalnom razvoju. „Imajući u vidu da je internet način života moramo ga uređivati i baviti se sa njime kao procesom, a ne kao problemom“, kazao je on, i dodao da ovo Ministarstvo pokreće inicijativu da svaki građanin, pa i dijete dobije digitalni identitet.

Neohodna edukacija roditelja

PONUDITI DJECI KVALITETNE SADRŽAJE ZA SLOBODNO VRIJEME

Maja Kovačević iz UNICEF-a smatra da je važno da se u ovu priču uključe Ministarstvo sporta i Uprava za mlade, kao i da se pronađe način kako da djeca smislenije koriste slobodno vrijeme, da ne bi previše koristili internet. Istraživanje iz jula 2016. koje je urađeno sa Vladom Crne Gore pokazalo je da 80 djece od devet do 11 godina koristi internet, a istovremeno to čini petina roditelja. Takođe se 50 odsto djece ne osjeća sigurno na internetu i ne zna što činiti u slučajevima izloženosti neprimjerenom ponašanju, dok svako deseto dijete prijavilo tu neprijatnost. Istovremeno pet do sedam odsto roditelja koristi neku opciju za kontrolu djece dok koriste digitalne tehnologije, a 69 odsto roditelja vjeruje da je malo vjerovatno da će se u skoroj budućnosti djetetu desiti nešto neprijatno na internetu.

Ona je ukazala da prema nedavnom istraživanju na temu „Djeca, roditelji i mediji“, petina djece uzrasta od četiri do osam godina ima sopstveni telefon. Roditelji ne pokazuju zabrinutost zbog vremena koje njihova djeca provode pred ekranom, a ono je ogromno, između četiri i sedam sati dnevno. Istraživanje je pokazalo i da 22 odsto djece nije pročitalo nijednu knjigu izvan školskih zadataka u proteklom periodu, a 43 odsto nije pročitao nijednu knjigu, dok njih 68 odsto nije bilo u pozorištu u posljednjih 12 mjeseci, a 75 odsto nije posjetilo muzej. Potrebno je da se svi segmenti sistema uključe i da djeci obezbijedimo smislene i relevantne mogućnosti da koriste svoje slobodno vrijeme. Roditelji su ogromna ciljna grupa kojom se treba pozabaviti što najbolje može da uradi obrazovni sistem da uradi, jer često kontaktira sa njima, recimo na roditeljskim sastancima. Takođe je potrebno na lokalnim nivoima ponuditi djeci kvalitetne sadržaje za slobodno vrijeme“, ukazala je Maja Kovačević.

INFORMATIČKA PISMENOST U PREDMETNIM PROGRAMIMA

Načelnik Odjeljenja za istraživanje i razvoj obrazovnog sistema u Zavodu za školstvo **Radoje Novović** smatra da je neophodno da svi akteri vaspitno-obrazovnog sistema imaju odgovarajuću digitalnu pismenost, prije svega nastavnici, učenici i roditelji. Učenici su daleko odmakli, a nastavnici su u zaostatku i tome treba posvetiti posebnu pažnju.

On je istakao da su, polazeći da je uloga škole da učenici usvajaju, primjenjuju i proizvode određena znanja, kao i da budu osposobljeni za život, informaciono-komunikacione tehnologije nezaobilazne. O tome se vodilo računa kada su rađeni novi predmetni programi i metodološki okvir za njihovu izradu. „Informatička pismenost zastupljena je u gotovo svim predmetnim programima“, kazao je Novović.

Poslanik **Andrija Popović** ukazao je da je za rješavanje ovog pitanja veoma bitna podrška medija. Važno je da su djeca svjesna opasnosti komunikacije sa nepoznatim osobama.

Načelnica Odjeljenja za ICT **Marina Matijević** kazala je da se u tom sektoru ovom temom bave već nekoliko godina i smatraju je veoma značajnom.

„Uspjeli smo da uspostavimo saradnju sa mnogim kompanijama i nevladinim organizacijama i, što je važno, imamo dobru saradnju sa vaspitno-obrazovnim ustanovama i organizovali smo više uspješnih aktivnosti u školama. U tome nam pomažu mnogi partneri: pedagozi, Volonterski klub Gimnazije „Slobodan Škerović“ gdje se srednjoškolski uključuju i rade sa osnovcima. Tu je, kao stalna podrška školi, portal za nastavnike koji ima posebnu stavku posvećenu bezbjednosti djece na internetu. Iskristili smo i kviz „Pokaži šta znaš“ koji je već sada postao dodatno nastavno sredstvo

u predmetu Informatika. Cilj nam je bio da sredstvo koje djeca koriste upotrijebimo da stiču znanja za koja smatra-mo da su neophodna“, istakla je Matijević.

Ona je posebno ukazala da je zabrinjavajuće da roditelji nijesu svjesni koliko je njihova uloga u cijeloj ovoj priči. Zato treba uticati na njih.

Zoja Bojanić-Lalović, direktorica Gimnazije „Slobodan Škerović“ u Podgorici, ocijenila je da imamo dobro postavljene okvire kada je u pitanju borba protiv nasilja i govora mržnje na internetu. „Ali je istina da škola formira kontekst, pa je veoma važno da se mi zaposleni u školi borimo na adekvatan način, ne samo protiv govora mržnje na internetu, već uopšteno govora mržnje. Gimnazija ima dobro organizovan Volonterski klub koji realizuje projekte, aktivnosti, između ostalih edukaciju učenika i nastavnika kako prepoznati govor mržnje i boriti se protiv njega“, naglasila je ona.

Lj. Vukoslavović

O umjetnosti kao sponi između djece, roditelja i vaspitača

VAŽNA KARIKA U SVESTRANOM RAZVOJU DJETETA

Muzička umjetnost nas je odvela korak dalje u razvoju saradnje, pa smo počeli sa uključivanjem roditelja u ples sa djecom. Dramska umjetnost nam je privukla roditelje sa talentom za glumu, uključili smo ih u predstave za djecu (lutkarske i dramatizacije), a neke koji imaju dar slikanja i crtanja „iskoristili“ smo za ukrašavanje scene i postavljanje likovnih izložbi

U tekstu koji je pred vama napravljen je osvrt na značaj umjetnosti za razvoj predškolskog djeteta, njenu ulogu u razvijanju saradničko-partnerskih odnosa sa porodicom/roditeljima, sticanju roditeljskih kompetencija van porodičnog okruženja, razvoju samopouzdanja kod djece i roditelja i benefita koje imaju svi akteri koji učestvuju u vaspitanju i obrazovanju predškolskog djeteta.

Rezultati uticaja umjetnosti u svim svojim oblicima vidljivi su u: adaptaciji djeteta na vrtić, njegovoj socijalizaciji, razvoju kreativnosti, emocija, mašte (kroz likovne aktivnosti).

Uticaj na kognitivni razvoj djeteta

Istraživanja (Denac, 2004; Marić i Goran, 2013) su dokazala da umjetnost utiče i na kognitivni razvoj djeteta, na razvoj fizičkih i umnih sposobnosti (kroz muzičke aktivnosti), na razvoj govora i sticanje samopouzdanja (dramske aktivnosti), kao i razvoj kulture življenja i estetskih kriterijuma i osjećaja (umjetnost u cjelini) kod djeteta na ovom uzrastu.

„Uključivanje djece u umjetničke procese, uz istodobno ugrađivanje elemenata njihove vlastite kulture u obrazovanje, razvija u svakom pojedincu smisao za stvaralaštvo i inicijativu, bogatu imaginaciju, emocionalnu inteligenciju i moralni ‘kompas’, sposobnost kritičkog mišljenja, smisao za samostalnost te slobodu mišljenja i djelovanja“ (Brajčić, M. 2013: 2).

Veće uključivanje roditelja u rad s djetetom

Umjetnost okuplja djecu oko sebe, upućuje ih jedne na druge, podstiče ih da saradnju i stvaralački rad, bogati njihove emocije, uvodi ih u svijet boja, mašte, muzike, podstiče ih da slobodno izražavaju svoje misli govorom, ritmom, pokretom, mimikom lica.

„Novogodišnja bajka“

Koristeći umjetnost u cilju svestranog razvoja djeteta, uočili smo još jednu njenu mogućnost – iskorištiti je za ulazak/uvođenje roditelja u vrtić i njihovo uključivanje u rad sa djetetom u sredini koja se po mnogo čemu razlikuje od porodične.

Umjetnost u vrtiću

Najveći uticaj različitih vrsta umjetnosti na dijete ovog uzrasta dolazi do izražaja i stavlja se na provjeru kroz organizaciju i realizaciju dječijih priredbi.

Dječija razvojna dostignuća na polju likovne umjetnosti uočavamo na likovnim izložbama, razvoj na polju muzike djetete će pokazati kroz ples i pjevanje (samostalno ili u horu), a lijep govor, bogatstvo rječnika i maštu – kroz igrokaze, dramatizacije, lutkarske predstave.

Samostalnost, sigurnost u sebe i svoje mogućnosti, vještine, razvijenu maštu, djeca pokazuju u toku tih nekoliko minuta nastupa. Zadovoljstvo i velika količina endorfina (hormona sreće) javlja se ubrzo nakon završetka nastupa, a ponos i radost roditelja i vaspitača dokaz su njihovog uspjeha.

Važnost priredbi i proslava

Upravo su priredbe i proslave bile prvi stepenik koji je doveo roditelje/poricu u vrtić. Umjetnost je ta koja je povezala dvije za dijete veoma važne sredine, vrtić i porodicu.

Pripreme oko priredbi, pored one lijepe strane koja se odnosi na njen uspješni završetak, znaju biti izuzetno naporne, stresne i obimne. U njihovu organizaciju i realizaciju bude uključena cijela ustanova, ali najveći teret iznesu dječija i vaspitači.

Podjela zajedničke brige roditelja i vaspitača

Kako je jedan od glavnih pokazatelja savremenih i uspješnih planova i programa predškolskog vaspitanja i obrazovanja stepen saradničkih odnosa sa porodicom/roditeljima, to se javila potreba podjele zajedničke brige roditelja i vaspitača oko razvoja djeteta.

Izuzetna pomoć u što boljem poznavanju djeteta, njegovom shvatanju, proširivanju i sticanju njegovih navika i saznanja dobija se od strane roditelja,

odgajanju djeteta. Na ovaj način polako ali sigurno rušila se barijera između porodice i vrtića koja je ranije bila prisutna.

Podsticaj za dijete

Gledajući nas zajedno (majku i vaspitačicu), dijete se oslobodilo, počelo je drugačije da doživljava vrtić koji sada za njega postaje druga kuća u kojoj se igra sa majkom. Zajedničke aktivnosti (majke i vaspitačice), kao što su crtanje, bojanje, pjevanje, ples, gluma, podstakle su dijete i dale mu krila da i ono slobodno i bez prepreka učestvuje u njima.

Vaspitači su dobili pomoć u radu, stekli bolju predstavu o djetetu, podijelili odgovornost, dobili mogućnost da prikažu svoj rad i zalaganje.

Muzička umjetnost nas je odvela korak dalje u razvoju saradnje, pa smo počeli sa uključivanjem roditelja u ples sa djecom. Dramska umjetnost nam je privukla roditelje sa talentom za glumu, uključili smo ih u predstave za djecu (lut-

koji su na prvom mjestu po uticaju na djetetov razvoj. Informacije i uputstva koja dobijemo od njih za sva-

Osmomartovska radionica

ko dijete umnogome nam olakšavaju život i rad u vrtiću. Razmjenom mišljenja o djetetu i njegovom razvoju uspijevamo na pravi način usmjeriti dijete i iz njega izvući maksimum u razvoju.

Saradnja kroz umjetnost

Prvi korak ka upotrebi umjetnosti u svrhu uspostavljanja saradničkih odnosa desio se prilikom obilježavanja 8. marta 2000. godine. U radnu sobu smo pozvali sve majke, a cilj nam je bio da ih kroz druženje upoznamo sa radom u vrtiću, da upoznaju svoje dijete u drugoj sredini, da upoznaju njegove vršnjake, da razvijemo kod majki saznanje o pripadnosti grupi.

Podsticali smo razvoj i sticanje međusobnog povjerenja, omogućile smo da se i one razvijaju, stiču kompetencije kao roditelji van porodice, željeli smo da osjete koliko su nam važne, koliko ih poštujemo kao saradnike i partnere u

karske i dramatizacije), a neke koji imaju dar slikanja i crtanja „iskoristili“ smo za ukrašavanje scene i postavljanje likovnih izložbi.

Razvoj saradničko-partnerskih odnosa

Roditeljsku kreativnost u stvaranju igračaka, scene, darova za majke (radionice sa očevima), kao i ukrašavanje prostora za igru koristili smo na svakom koraku.

U početku stidljivo, a posljednjih godina mnogo sigurniji u svoje sposobnosti, roditelji sami predlažu, donose ideje, stvaraju sa svojom djecom, prezentuju kreativna djela na priredbama, ispraćajima predškola, grupnim roditeljskim sastancima, radionicama itd.

Ubrzo smo u našoj sredini postali primjer svima kako je moguće dovesti roditelje u vrtić, pa su i drugi počeli koristiti naš „recept“ – da uz pomoć umjetnosti razvijemo saradničko-partnerske odnose sa njima.

Socijalizacija i adaptacija

Mnogobrojna su, dakle, sredstva i metode čijom upotrebom utičemo na razvoj djeteta, podstičemo ga i usmjeravamo. Cilj nam je razviti sve njegove potencijale, zadovoljiti razvojne potrebe, razviti i usavršiti vještine, pripremiti ga za život.

Stoga smo u svrhu toga gore navedenog prošli jedno od sredstava koje djeci daje slobodu i zadovoljstvo koristeći ga.

Umjetnost u svim svojim oblicima utiče na cjelovit razvoj djeteta, podstiče ga i usmjerava dalje. Koristeći je u radu, uspijevamo zadovoljiti djetetove potrebe, a jednu naročito – socijalizovati i adaptirati dijete na vrtić.

Iskoristili smo umjetnost i uključili roditelje/poricu u vrtić, na zadovoljstvo svih nas koji smo se našli na zajedničkom putu dječijeg razvoja.

Višestruka korist

Likovno, muzika, drama, ples, uspijevaju na jednom mjestu razviti čvrste odno-

se pune povjerenja, sigurnosti i međusobnog uvažavanja. Doprinijeli su boljem međusobnom upoznavanju, upućivali nas jedne na druge, crpili iz nas samo ono što je lijepo i podsticali na dalje koje svaki put bude bolje i ljepše.

Djeca zadovoljna, opuštena, nasmijana, kreativna, puna mašte...

Roditelji povjerljivi, opušteni, zadovoljni, sigurniji u sebe i svoja roditeljska umijeća, napunjeni novim znanjima o svom ali i o drugoj djeci.

Vaspitači zadovoljni, sigurni u sebe, proširenih saznanja o svakom djetetu ponaosob, motivisani za dalji rad.

Sve ovo je učinila umjetnost kao spona među nama koji živimo i provodimo jedan dio svojih života u vrtićkoj zajednici.

Alma Zajmović, vaspitačica, magistar predškolskog vaspitanja i obrazovanja u JPU „Dušo Basekić“, Bijelo Polje

Djeca zadovoljna, roditelji sigurni u svoja umijeća

U Gornjem Polju kraj Nikšića otvoren vrtić „Izvor“

NOVI PROSTOR ZA NAJMLAĐE

Riječ je o objektu površine 170 metara kvadratnih, koji je primio 90 mališana, smještenom u velikom i dopadljivom dvorištu

Nikšićka opština bogatija je za još jedan vrtić. U Gornjem Polju, u mjestu Vir, otvorena je Vaspitna jedinica „Izvor“, koja će raditi u okviru Javne predškolske ustanove „Dragan Kovačević“.

Riječ je o objektu površine 170 metara kvadratnih, koji je primio 90 mališana, smještenom u velikom i dopadljivom dvorištu.

„Vrtić raspolaže sa tri radne sobe u kojima su smještena djeca starije jaslne grupe, te mlađe i starije grupe. Raspolaže kuhinjom, garderoberima, odgovarajućim brojem sanitarnih čvorova, lijepo uređenim i bezbjednim dvorišnim prostorom koji je opremljen po svim standardima za djecu predškolskog uzrasta.

Nova vaspitna jedinica JPU „Dragan Kovačević“

Važno je reći da ovdje imamo svoju kuhinju u kojoj će se spremati obroci za djecu, budući da je vrtić udaljen od grada“, ističe **Jelena Marković**, PR JPU „Dragan Kovačević“.

Vrtić je smješten u adaptiranim prostorijama koje je za ove potrebe ustupila lokalna uprava. Vrijednost investicije iznosi 29.800 eura.

N. N.

U Novom vrtiću na Cetinju mališani uče o vodi i vazduhu

NOVE LEKCIJE ZA STARIJU VRTIČKU GRUPU

Igrom do znanja

U Novom vrtiću cetinjske Javne predškolske ustanove „Zagorka Ivanović“ ovoga mjeseca mališani uče o vodi i igraju igre koje uključuju „najvažniju tečnost“.

„Radimo eksperimente sa vodom, uočavamo, zaključujemo, rješavamo

matematičke probleme. Upoznajemo agregatna stanja: tečno, čvrsto i gasovito (voda, led, para). Učimo šta je vodopad, jezero, rijeka, more, okean...“, navode iz ove ustanove.

Djeca su učila i o vazduhu, pa su radila

eksperimente sa balonom, svijetlom, čašom, pravila padobran itd.

U aktivnostima učestvuje starija vrtićka grupa, predvođena vaspitačicama **Draganom Vujović** i **Jelenom Jovičević**.

N. N.

Glumica Kristina Obradović posjetila nikšićki vrtić „Kosovka djevojka“

UPOZNAVANJE SA GLUMAČKOM PROFESIJOM

Vaspitnu jedinicu „Kosovka djevojka“ nikšićke JPU „Dragan Kovačević“ posjetila je poznata crnogorska glumica **Kristina Obradović**.

„Ona je djeci predstavila svoju profesiju, upoznala ih sa procesom nastanka predstave i objasnila rad kostimografa, šminkera i scenografa u pozorištu. Djeca su kroz razgovor sa glumicom postavila veliki broj interesantnih pitanja, a zatim glumila razne životne situacije i izlagala usvojene recitacije“, navodi se u saopštenju ove predškolske ustanove.

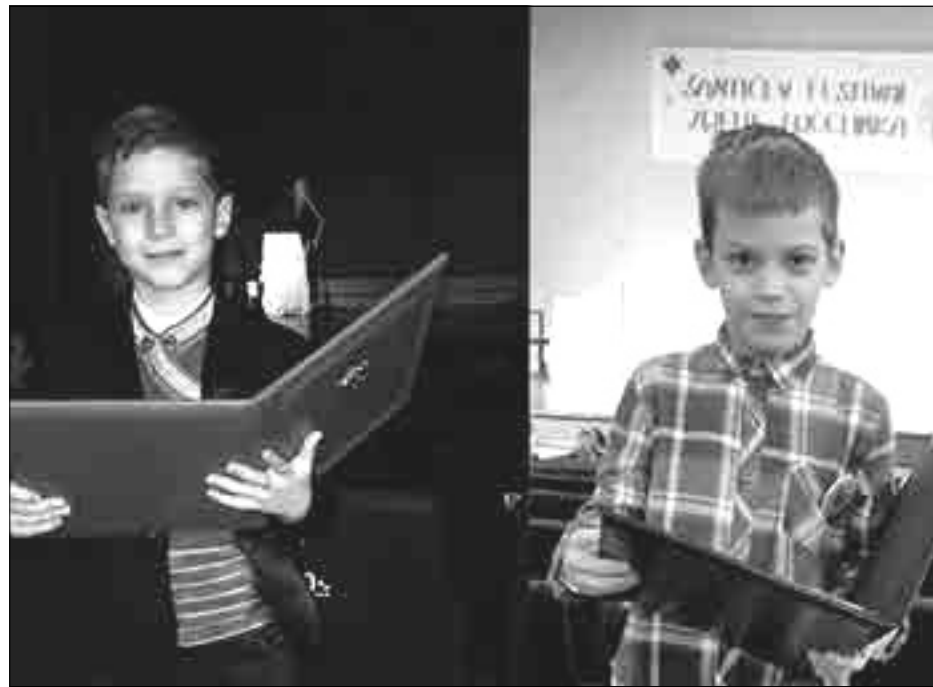

N. N.

Veliki broj interesantnih pitanja

Uspjeh učenika OŠ „Sutjeska“ iz Podgorice na festivalu u Mostaru

DRAGOMIRU ŽUGIĆU I ĐORĐIJU ŠEBEKU PRVA NAGRADA

Učenici II-3 odjeljenja OŠ „Sutjeska“ u Podgorici **Dragomir Žugić** i **Đorđije Šebek** (mentorka **Nevenka Vulić**) podijelili su prvu nagradu na šestom Šantićevom festivalu djece pjesnika u Mostaru.

U jakoj konkurenciji, među 30 finalista iz regiona, žiri je ocijenio da su najbolje Dragomirova pjesma „Olovka“ i Đorđijeva „Muva“.

Među zapaženima bila je i **Anja Komnenić**, učenica V-1 (mentorka **Tijana Bulatović**), čija je pjesma „Nije lako biti dijete“ ovjenčana diplomom „Prijatelj festivala“.

Prvi dan festivala održan je u Čorovića kući, gdje je upriličen školski čas o životu i djelu najvećeg pjesnika Mostara Alekse Šantića. Učesnici festivala posjetili su Šantićev grob, na koji su

položili bijelu ružu, umotanu bijelim papirom ispisanim svojim toplim stihovima.

Potom su u Narodnom pozorištu učesnicima festivala podijeljene diplome i nagrade.

Nije izostalo ni svečano veče koje je okupilo sve finaliste, njihove mentore i roditelje.

Bojana Jelić

OŠ „Blažo Jokov Orlandić“ iz Bara

ZAVRŠENA SANACIJA FISKULTURNE SALE I PRODUŽENOG BORAVKA

U rekonstrukciju uloženo 28.000 eura koji su izdvojeni iz budžeta Ministarstva prosvjete, a dio sredstava obezbijedila škola

U OŠ „Blažo Jokov Orlandić“ u Baru završena je sanacija fiskulturne sale i adaptacija prostorije za produženi boravak učenika I razreda, ukupne vrijednosti 28.000 eura, koji su izdvojeni iz budžeta Ministarstva prosvjete, a dio sredstava obezbijedila je škola.

U fiskulturnoj sali popravljeni su zidovi, postavljeni parketi, demontiran postojeći i montirani novi PVC profili i ugrađena led rasvjeta. Za potrebe produženog boravka učenika

adaptirana je učionica u kojoj je postavljen laminat, izvršena izolacija spoljašnjeg dijela zida, postavljena nova bravarija.

Direktor škole **Mustafa Peročević** zahvalio je Ministarstvu prosvjete na izdvojenim sredstvima i dodao da je za pomenute radove škola iz sopstvenih sredstava izdvojila 1.500 eura.

„U prilici smo da djecu uvedemo u adaptiranu fiskulturnu salu i vjerujem da će im časovi fizičkog vaspitanja biti mnogo draži i zanimljiviji. Školski

sport je tema o kojoj se mnogo govori, a značaj razvijanja zdravih navika i stilova života je nemjerljiv, naročito za učenike osnovnih škola. Takođe, suočeni smo sa činjenicom da mnogi roditelji koji rade nemaju gdje da ostave svoje prvake, osim u produženom boravku, a naša škola je ocijenila značajnim da upravo adaptira ovu prostoriju, kako bi najmlađim učenicima obezbijedila ugodan boravak“, istakao je direktor.

Lj. V.

Zanimljiva aktivnost Odjeljenja VI-d iz OŠ „21. maj“ iz Podgorice

ZAJEDNIŠTVOM I SOLIDARNOSĆU POPRAVILI USPJEH

Formirana komisija od dobrih učenika primjerenog ponašanja koji prate ponašanje i učenje svojih drugova i o tome podnose izvještaj jednom sedmično na času odjeljenske zajednice. Sve ovo dalo rezultate. Lošiji đaci su se popravili i u ponašanju i učenju

Dobar primjer da se zajedničkim snagama sve može unaprijediti su učenici odjeljenja VI-d iz OŠ „21. maj“ u Podgorici. Oni su sa svojim razrednim starješinom **Slobodanom Janićem** osmislili način kako da postizu bolje rezultate u učenju, popravne svoje ponašanje, kao i da se što prijatnije osjećaju u odjeljenju.

Taj sistem rada funkcionira od septembra ove školske godine. Učenici su sa profesorom Janićem formirali komisiju od četiri učenika koji su odlični đaci i primjerenog po-

Na časovima odjeljenske zajednice za svaku sedmicu određuju prioritete. Nekad je to predmet. Tako, na primjer, na času kojem smo prisustvovali, odredili su da im to bude engleski jezik jer iz tog predmeta imaju najviše nedovoljnih ocjena, a uskoro je test.

Prema riječima Janića, oni pomažu jedni drugima da se pripreme za pismeni, kontrolni. Imaju i svoju grupu na vježbu. Na taj način se dopunjuju, saopštavaju onima koji su odsutni šta je domaći zadatak.

Članovi komisije su veoma odgovorno i rado prihvatili taj

im neko pomogne. Sada uvažavaju naše sugestije i ideje. U početku je možda bilo malo protivljena i nedoumica, ali više ne“, veli on.

Uz to što su popravili uspjeh i rezultate, ova aktivnost pomaže da učenici razvijaju odgovornost, solidarnost, njeguju zajedništvo, ali i poštuju različitosti.

„I mi iz komisije smo se popravili. Jer ako drugima pomažemo i treba da im budemo uzor, onda moramo da budemo još bolji“, kaže Luka.

I ostali đaci iz odjeljenja pozitivno ocjenjuju ovu ide-

Tim koji pomaže

našanja, tako da su dobri uzori za sve ostale. Oni prate ponašanje i učenje svojih drugova i o tome podnose izvještaj jednom sedmično na času odjeljenske zajednice.

„Tokom sedmice vodimo evidenciju o učenju i ponašanju naših drugova. Onda utorkom, kada imamo čas odjeljenske zajednice, ukazujemo na greške, dogovaramo se koje mjere treba preduzeti. Za sad nije bilo značajnih prekršaja u ponašanju“, kaže **Aleksandra Janković**.

„Želio sam da budu odgovorni, da uđu u suštinu problema i predlažu kako ga riješiti, da sami odlučuju. Ja sam tu samo da to pratim, da ne bude nepravde. Komisija je formirana od dobrih đaka, ali ćemo je mijenjati svakog mjeseca. Na njima je najveća odgovornost. Ostalima može biti oproštena greška, ali ovo četvoro dok je u komisiji ne smije da je napravi. Oni moraju biti primjer ostalima“, profesor Slobodan Janić, koji je bio inicijator ove aktivnosti.

zadatak.

„Odlučili smo da pomognemo drugarima koji imaju problema s učenjem nekog predmeta. U tom cilju smo organizovali da sa đacima, koji pažljivije prate nastavu na času i bolje uče, sjede oni koji su manje pažljivi i imaju lošije ocjene“, objašnjava **Marija Mirković**.

Sve ovo dalo je rezultate. „Lošiji đaci su se popravili i u ponašanju i učenju. Bolji đaci koji sjede sa njima im pomažu, objašnjavaju im ono što im je nejasno, pomažu im da rade domaće i radove na času. Ocjene su dosta bolje“, priča **Elena Anđelić**.

Da je ovaj zadatak članovima tima ne predstavlja opterećenje, već zadovoljstvo, potvrđuje **Luka Crepulja** koji ocjenjuje da ovo nije teško zato što se njihovi drugovi koji imaju lošije ocjene trude da uče, ali potrebno je da im neko pomogne, da ih podstakne.

„Oni bi se opustili, obeshabrali da su prepušteni sami sebi, ali im je lakše kada

ju, ukazujući da im je pomoć u učenju bila veoma značajna. Takođe, sve ovo ih je podstaklo, a neki ističu, i natjeralo da uče i bolje se ponašaju. Bilo bi ih, ističu, sramota da je drugačije, jer se njihovi drugovi trude da im pomognu.

„Veoma je bitno da su oni zadovoljni, da se druže. Ta sloga je vrlo važna, jer ima dosta nasilja, o internetu da ne pričam. Lijepo da se slažu i zajednički rade na popravljanju uspjeha u učenju i ponašanju. Da budu jedinstven tim, posebno da pomažu onima koji su različiti, jer smo svi jednaki i imamo ista prava“, naglašava profesor Janjić.

I roditelji su podržali ovu ideju, jer su i oni smatrali da ovo odjeljenje treba da popravi uspjeh.

Učenici VI-d preporučuju i drugarima iz ostalih odjeljenja u školi ali i van nje da primijene sličan način rada. To je, kažu, najbolji put da svako odjeljenje poboljša uspjeh, a to bi doprinijelo i boljim rezultatima na nivou škole.

Lj. V.

Isprobavanje metoda „Sokratske šetnje“ u Srednjoj ekonomskogostiteljskoj školi u Baru

KORIST ZA SVE PROTAGONISTE

Antički grčki filozof, po kome je metoda dobila ime, tvrdio je da se tokom dugih šetnji u prirodi naše misli razbistre i lakše ih je slijediti i sročiti

Sa metodom „Sokratske šetnje“ prvi put sam se susrela tokom desetodnevne Pestalozzi (program Savjeta Evrope za obuku nastavnika) Ljetnje akademije u njemačkom gradiću Bad Wilbadu, koja se te 2017. godine održala na temu „Kompetencije za demokratsku kulturu: od posmatrača do angažovanih i aktivnih građana.“ Ova metoda uvijek izaziva oduševljenje učesnika, pa je tako bilo i sad, jer podrazumijeva izlazak iz ustaljenih okvira podučavanja u zatvorenoj prostoriji zvanom učionica, kao i slobodu izražavanja koje treba da bude argumentovano i da potkrijepljuje date hipoteze, ili da im se suprotstavlja. Antički grčki filozof, po kome je metoda dobila ime, tvrdio je da se tokom dugih šetnji u prirodi naše misli razbistre i lakše ih je slijediti i sročiti.

Sa svim blagodetima mediteranske klime i prirodnim obilježjima našeg grada, imamo idealne uslove da sprovedimo ovu metodu, mada i ograničavajuće faktore kada je u pitanju školski program. Naime, ona podrazumijeva jednog učesnika koji je ekspert za datu oblast i oličen je Sokrata i ne bi trebalo da ima više od četiri sledbenika koji će u tročasovnoj šetnji istraživati temu koju je zadao na gore već opisan način. Međutim, u cilju raznovrsne, interaktivne i inovativne nastave, ova metoda može se modifikovati tako da svi protagonisti imaju samo koristi. Veća učestalost njenog korišćenja kroskurikularno doprinijela bi da učenici budu naviknuti na nju, te da se usude upustiti u adekvatne misaone tokove. Istini za volju, oni su danas više bili zbunjeni i kao da su bili nespremni da pruže išta više od obične šetnje (baš onako kako su naviknuti). Čitanje novinskog članka iz udžbenika na plaži njima je ličilo na šalu kao i ispisivanje

Izlazak iz ustaljenih okvira podučavanja

novousvojenih riječi na pijesku drvčetom (umjesto na tabli kredom). Ipak, sigurno sam kad učenici naviknu na ovakav tip časa (pa makar se on sprovodio samo na času engleskog) da će i njihova kooperativnost porasti. Vremenski okvir od jednog školskog časa definitivno ne može biti dovoljan sa kojom god temom baratali, a posebno ako treba da, kao mi danas, upoređujemo obrazovne sisteme Finske i Južne Koreje; ipak – sasvim je izvodljivo tokom dvočasa! A pošto „Sokrat“ (profesor koji zadaje temu za razgovor) treba da ima četiri sledbenika, idealno bi bilo da svi članovi Stručnog aktiva uzmu jedno odjeljenje, te da svaki nastavnik šeta i analizira sa svojom grupicom učenika i potom podnose izvještaje i upoređuju ishode – osim ako imate 1-4 kao mi danas (devet učenika) i dva nastavnika (**Marta Nikolić** i **Danije-la Brnjada**).

Osvrt na realizaciju ovog časa, čiji je plan dat

pedagoškoj službi škole, obavljen je zajedno sa učenicima. Došli smo do sledećih zaključaka:

– Učenici koji su slabo angažovani na uobičajenom času postigli su punu afirmaciju na ovom času – dakle bili su veoma inspirisani za rad, čak i liderski nastrojani.

– Sadržaj se lakše usvaja i duže pamti kada se istupi iz ustaljenih okvira nastave i predoči se na neuobičajen način.

– Ako težimo individualizaciji nastave, što je trend u obrazovanju modernog doba, neophodno je ponuditi učenicima niz RAZNOVRNIH metoda tako da se svaki učenik može pronaći i doći do izražaja na njemu najpogodniji način. Ako nudimo samo jedan pristup, većina učenika ostaje nepravedno zapostavljena i bez podrške koju smo kao nastavnici dužni da kontinuirano pružamo SVAKOM učenicu.

Tijana Vukčević,
v. d. direktora

Debata na temu „Crna Gora (ni)je ekološka država“ u Gimnaziji Kotor

DEMONSTRACIJA KULTURE DIJALOGA

Sa debate

Na času geografije u kotorskoj gimnaziji, u odjeljenju II-3, održana je debata na temu „Crna Gora (ni)je ekološka država“.

Unaprijed određeni timovi, sudije i tajmer krenuli su u realizaciju dobro organizovane debate.

„Odlično pripremljeni debateri ukrstili su argumente, postavljali pitanja, davali

prave odgovore. Svi smo bili u mogućnosti čuti od debata timova šta je to što ide u prilog ekološkom statusu, a šta je to što taj status ugrožava. Pravi podaci, odlična zapažanja, kultura dijaloga, učinili su čas veoma zanimljivim“, navode iz Gimnazije.

N. N.

U kolašinskoj Srednjoj mješovitoj školi „Braća Selić“ obilježen Dan sigurnog interneta

PREDNOSTI I MANE GLOBALNE MREŽE

Predavanje organizovano u saradnji sa profesorom informatike Goranom Živkovićem

Sa predavanja

U kolašinskoj Srednjoj mješovitoj školi „Braća Selić“ obilježen je Dan sigurnog interneta.

Tim povodom, **Jana Račković** i **Martina Labović**, učenice III-1 i II-1 odjeljenja

gimnazije, održale su predavanje na temu „Prednosti i mane interneta“.

„Predavanje je održano učenicima I-1 odjeljenja opšte gimnazije i I-3 odjeljenja ekonomskih tehničara.

Predavanje je organizovano u saradnji sa profesorom informatike **Goranom Živkovićem**, a prisustvovalo mu je 55 učenika prvog razreda“, navode iz ove škole.

N. N.

U rožajskoj gimnaziji održan naobičan ogledni čas

DOPRINOS RODITELJA POSPJEŠIVANJU KVALITETA NASTAVE

Učenici i roditelji kroz diskusiju, prezentaciju, monolog i dijalog defnisali kreativnost, kritičko mišljenje, kolaboraciju i komunikaciju kao kompetencije koje su nezaobilazne kada je u pitanju učenje

Podrška inovativnom vidu učenja

Uloga roditelja u nastavnom i vannastavnom procesu od prioritarnog je značaja za škole. Doprinos roditelja može i te kako da pospješi kvalitet nastave. Jedan od ovakvih načina saradnje roditelja i škole realizovan je kombinacijom roditeljskog sastanka i realizacijom međunarodnog projekta „Inoviraj svoje snove“ u rožajskoj gimnaziji „30. septembar“.

„Naime, profesorica **Mirsada Šabotić** je sa odjeljenjem II/3 i grupom učenika koji su učesnici projekta, nakon roditeljskog sastanka, realizovala ogledni čas o zanimanjima u budućnosti. Učenici i roditelji su kroz diskusiju, prezentaciju, monolog i dijalog defnisali kreativnost, kritičko mišljenje, kolaboraciju i komunikaciju kao kompetencije koje su nezaobilazne kada je u

pitanju učenje. Prezentacija zanimanja poput podzemni arhitekta, virtualni policajac, svemirski vodič, dizajner inteligentne odjeće, međuplanetarni taksista, programer stresa, stručnjak za teleporciju i sl. izazvala je znatiželju kod prisutnih, pa su roditelji izrazili zadovoljstvo svojim učešćem i podržali ovakav vid učenja“, navode iz Gimnazije.

N. N.

Promjena na čelu Gimnazije „Stojan Cerović“ u Nikšiću

BORIS NIKOLIĆ NOVI DIREKTOR

Nikolić je karijeru gradio i kao trener ženske i muške kadetske košarkaške reprezentacije Crne Gore, a objavio je veliki broj sportskih i naučnih radova

Za novog direktora nikšićke Gimnazije „Stojan Cerović“ izabran je **Boris Nikolić**, doktor nauka fizičke kulture i diplomirani trener košarke.

Rođen je u Nikšiću 1976. godine, gdje je završio osnovnu školu i gimnaziju, dok je diplomu profesora i zvanje magistra nauka fizičkog vaspitanja stekao na Fakultetu fizičke kulture u Novom Sadu. Doktorat iz oblasti fizičkog vaspitanja odbranio je na Univerzitetu u Nišu 2010. godine.

„Na početku karijere, značajne rezultate postigao je sa sportskim sekcijama, radeći kao profesor u više nikšićkih osnovnih škola.

Gimnazija „Stojan Cerović“

Obavljao je i funkciju direktora OŠ 'Dobroslav-Đedo Perunović', a u periodu od 2002. do 2010. svoj profesionalni angažman nastavio je na Filozofskom fakultetu Univerziteta Crne Gore, odnosno na Fakultetu za sport

i fizičko vaspitanje“, prenosi TV Nikšić.

Nikolić je karijeru gradio i kao trener ženske i muške kadetske košarkaške reprezentacije Crne Gore, a objavio je veliki broj sportskih i naučnih radova.

N. N.

U SMS „Mladost“ Tivat održana panel diskusija o medijskoj pismenosti

OSPOSOBITI MLADE DA KRITIČKI VREDNUJU MEDIJSKE SADRŽAJE

Cilj projekta jeste povećanje nivoa razumijevanja medijskog sadržaja kod svih crnogorskih građana

U okviru projekta „Unapređenje medijske pismenosti u Crnoj Gori“, koji sprovode NVO Juventas i agencija MINA, uz finansijsku podršku Ambasade Sjedinjenih Američkih Država, u Srednjoj mješovitoj školi „Mladost“ u Tivtu realizovana je panel diskusija o medijskoj pismenosti.

Cilj projekta jeste povećanje nivoa razumijevanja medijskog sadržaja kod svih crnogorskih građana na način da prepoznaju, analiziraju i izbere se sa medijskom propagandom, lažnim vijestima i

neprikladnim medijskim sadržajima.

Kroz panel diskusiju učenici su se upoznali sa konceptom medijske pismenosti, analizom i evaluacijom medijskog sadržaja, tehnikama i aspektima medijske pismenosti, ali i prirodno medija uopšte. Takođe su mogli da diskutuju o navikama i potrebama srednjoškolača kada je u pitanju ova oblast, da postavljaju pitanja i razgovaraju sa **Mičanom Andrijaševićem** iz NVO „Juventas“ i novinarkom ND „Vijesti“ **Damirom Kalačem**.

„Medijska pismenost je važna za obrazovni sistem svake demokratske zemlje. Danas je jako bitno osposobiti mlade ljude da pravilno pristupaju, tumače i kritički vrednuju medijske sadržaje. Naša škola je prepoznala važnost i značaj medijskog opismenjavanja mladih i godinama unazad učenici se opredjeljuju za ovaj izborni predmet. Nadam se da će ubuduće, kroz ovakve i slične aktivnosti, taj broj biti iz godine u godinu veći“, istakla je direktorica škole **Jovanka Vujačić**.

B. K.

Kulinarski uspjeh učenika SMS „Ivan Goran Kovačić“

OBOGATILI PONUDU JUBILARNOG 50. PRAZNIKA MIMOZE

U okviru 50. jubilarnog praznika mimoze, u Herceg Novom je organizovano takmičenje u pripremi čuvene primorske poslastice – crnog rižota.

Takmičenje se odvijalo u Baošićima, u prostorijama Crvenog krsta. Učestvovali su i učenici trećeg razreda hercegnovske Srednje

mješovite škole „Ivan Goran Kovačić“, i to: **Vojka Medojević**, **Matija Krgović** i **Marko Popović**, uz prisustvo profesora **Jagoša Rosića** i **Oriona Fulurije**.

„Takmičenje je počelo oko podne uz igru i muziku kulturno-umjetničkog društva. Učenici su pripremali crni i crveni rižota, a posjetici

Praznika mimoze su sve to mogli degustirati. Za kraj jednog lijepog druženja i lijepe fešte stigla je i nagrada, osvojeno je drugo mjesto u pripremi rižota i pohvale kako od strane žirija i organizatora, tako i od drugih učesnika i degustatora“, ističu iz Škole.

N. N.

Intervju sa rektorom Univerziteta Crne Gore prof. dr Danilom Nikolićem

BEZ ZNANJA I NAUKE NEMA IDEJA I INOVACIJA

Potpisali smo Berlinsku deklaraciju o otvorenom pristupu nauci, sa ciljem da se naučni i kulturni doprinosi naših naučnika učine dostupnim široj javnosti, kroz otvorene baze elektronskih radova, magistarskih i doktorskih teza i drugog bibliotekskog materijala. Uložili smo sopstvena sredstva za modernizaciju i digitalizaciju nastave i istraživačke opreme, intenzivirali smo mobilnost nastavnog i naučnog osoblja, odnosno transfer znanja i stručne prakse kroz bilateralne ugovore. Radimo na uspostavljanju prvog naučno-tehnološkog parka u cilju produktivne integracije naučnih, inovativnih, preduzetničkih i privrednih kapaciteta, kaže rektor Nikolić

Univerzitet Crne Gore (UCG) je po posljednjem rangiranju na Vebometriks listi najboljih univerziteta u svijetu zauzeo 1.633. poziciju među skoro 6.200 univerziteta. Koliko je to značajno za ovu visokoobrazovnu instituciju i kakve benefite od toga može očekivati naučna zajednica u Crnoj Gori, razgovarali smo sa rektorom prof. dr Danilom Nikolićem.

Nikolić: U prethodnoj godini smo sproveli niz sistematskih aktivnosti na povećanju vidljivosti UCG, u skladu sa strateškim opredjeljenjem na jačanju procesa internacionalizacije. Konkretno, usvojili smo Uputstvo za navođenje afilijacije i povećanje vidljivosti UCG, intenzivirali smo aktivnosti na promociji naučnoistraživačkog rada, zatim na linkovanju radova iz naučne baze Univerziteta sa stranicama časopisa na kojima su radovi objavljeni, kao i aktivnosti na otvaranju i ažuriranju google scholar profila zaposlenih. Profili su promijenjeni na novi ucg.ac.me domen, koji je u prethodnoj godini postao i zvanični web domen UCG. Potpisali smo i Berlinsku deklaraciju o otvorenom pristupu nauci, sa ciljem da se naučni i kulturni doprinosi naših naučnika učine dostupnim široj javnosti, kroz otvorene baze elektronskih radova, magistarskih i doktorskih teza i drugog bibliotekskog materijala. Kao rezultat tih aktivnosti, broj naučnih citata na Google Scholar-u se značajno povećao, tako da je krajem 2018. godine iznosio 70.704 citata, što je povećanje od oko 50.000 citata u odnosu na period kada smo započeli intenzivnu kampanju za povećanje vidljivosti Univerziteta. Webometrics je početkom januara ove godine objavio listu najboljih svjetskih Univerziteta u kategoriji broja citata najboljih naučnika na osnovu Google Scholar profila „Transparencij ranking: Top Universities by Citations in Top Google Scholar profiles“, na kojoj je UCG rangiran na 1.633. mjestu. Webometrics je takođe, krajem januara objavio i rangiranje prema prisutnosti univerziteta na web-u. U odnosu na prethodno rangiranje u julu 2018. godine, UCG je rangiran na 2.410. poziciji, što predstavlja napredak od 937 mjesta.

Prema kojim kriterijumima se određuje pozicija visokoobrazovne ustanove na toj listi i na šta treba posebno obratiti pažnju na UCG da bi njegova pozicija na Vebometriksu održala, ali i poboljšala?

– Cilj ovog rangiranja je povećanje vidljivosti akademskih i istraživačkih institucija na internetu i podsticanje otvorenog pristupa objavljenim naučnim rezultatima. Rangiranje univerziteta na web-u se sprovodi kroz četiri kategorije: prisutnost, vidljivost, otvorenost i izvrsnost. Pozicija na kojoj će se naći jedan univerzitet većim dijelom zavisi od obima i kvaliteta dostupnog materijala koje postavlja univerzitet (55%), a nešto manjim od naučnih dostignuća (45%). Kako na navedene Webometrics kategorije direktno utiču veličina (broj studenata i istraživača) i budžet univerziteta smatram

da se UCG pozicionirao na visokom mjestu. Svakako, kontinuiranim ulaganjem u kvalitet i razvoj, radićemo na povećanju vidljivosti i boljem pozicioniranju našeg Univerziteta i u narednom periodu.

Globalizacija i tranzicija ka ekonomiji zasnovanoj na znanju postavljaju nove zadatke pred obrazovne svuda u svijetu, pa i kod nas. Kako se UCG suočava sa tim izazovom?

– Univerzitet Crne Gore, sa najrazvijenijom edukativnom i naučnoistraživačkom strukturom, kadrovskim resursima, akademskim potencijalom i najbrojnijom studentskom populacijom u državi, snosi dominantnu odgovornost za sprovođenje kompetitivnih studijskih programa, promovisanje naučne izvrsnosti i razvoj crnogorske ekonomije i društva, baziranog na znanju. Dinamika globalizacije i intenzitet konkurencije u prvi plan stavljaju zemlje koje svoj rast baziraju na intelektualnom kapitalu, odnosno znanju, nauci, inovativnosti i kreativnosti, stoga je unaprijeđenje kvaliteta i efikasnosti obrazovanja i istraživanja, obezbjeđenje fondova za jačanje institucionalnih i finansijskih kapaciteta visokoobrazovnih ustanova i osavremenjivanje obrazovnih politika, ključni zadatak za sve nas.

Radimo na jačanju internacionalizacije i konkurentnosti na evropskom prostoru visokog obrazovanja i istraživanja, konstantno ulažemo u razvoj kadrovskih i infrastrukturnih resursa i poseban akcenat stavljamo na unapređenje sistema vredovanja naučnoistraživačkog rada. Konkretno, prošle godine uložili smo sopstvena sredstva za modernizaciju i digitalizaciju nastave i istraživačke opreme, intenzivirali smo mobilnost nastavnog i naučnog osoblja, odnosno transfer znanja i stručne prakse kroz bilateralne ugovore, dobili smo značajna EU sredstva po osnovu uspješnih međunarodnih projektnih aplikacija, suošničili smo Rektorskoj forumu Jugoistočne Evrope i Zapadnog Balkana koji će se posvetiti promovisanju

naučno-istraživačkog potencijala regionalne univerzitetske zajednice, radimo na uspostavljanju prvog naučno-tehnološkog parka sa Ministarstvom nauke u cilju produktivne integracije naučnih, inovativnih, preduzetničkih i privrednih kapaciteta, i dr. Bez znanja i nauke, nema ideja i inovacija, a upravo one predstavljaju strateški resurs i generator održivog rasta vodećih svjetskih privreda.

Više od godinu obavljate funkciju rektora Univerziteta. Koje ste od planiranih ciljeva uspjeli da ostvarite?

– Od samog početka mandata rektora intenzivno radimo na jačanju internacionalizacije našeg univerziteta, tj. povećanju vidljivosti i međunarodno konkurentnosti u okviru Evropskog prostora visokog obrazovanja i Evropskog istraživačkog prostora. Potpisali smo nove bilateralne ugovore sa univerzitetima širom Evrope, koji će našim studentima, profesorima i istraživačima otvoriti brojne mogućnosti, kroz realizaciju programa mobilnosti, zajedničke projektne aktivnosti, unapređenje naučne saradnje i inoviranje nastavno-obrazovne prakse. Usvajanjem novih Pravila o međunarodnoj mobilnosti studenata obezbijeđeni su uslovi za mobilnost naših studenata na više od 80 univerziteta iz preko 30 zemalja.

Šta sledi u daljem mandlatnom periodu? Najavili ste i izradu strategije razvoja UCG. Šta će biti u njenom fokusu i koliko će ona uistinu doprinijeti razvoju akademske zajednice u Crnoj Gori?

– Izrada Strategije razvoja UCG, koja do sada nije postojala, nam je u fokusu angažovanja tokom 2019. godine, kao jedna od najznačajnijih preporuka EUA. Već su formirane radne grupe koje čine dekani i direktori, profesori i saradnici, studenti, alumnisti, naučna dijaspora, kao i predstavnici privrednog i javnog sektora. U izradi strategije ćemo imati i ekspertsku pomoć iz inostranstva, uključujući i značajnu podršku Savjeta

Dali smo veliku podršku u apliciranju naučnoistraživačkih i strukturnih projekata, tako da su prošle godine jedinice univerziteta dobile mnogobrojne projekte iz evropskih fondova, vrijedne preko dva miliona eura. Formirali smo Razvojni fond za podršku realizaciji ovih projekata, a takođe smo izdvojili više od pola miliona eura za nabavku neophodne nastavne/laboratorijske opreme i za adaptaciju objekata.

Usvajali smo Pravilnik o saradnji sa naučnom dijasporom, i otpočeli ovu saradnju sa ciljem poboljšanja kapaciteta za obavljanje naučne, stručne, obrazovne i kulturne djelatnosti.

Završili smo uspješno proces spoljne evaluacije Univerziteta, u skladu sa preporukama Evropske asocijacije univerziteta (EUA). Na osnovu evaluacije i preporuka EUA, pripremili smo i aktivno radimo na preduzimanju niza mjera i aktivnosti, koje će omogućiti usaglašavanje i dostizanje najvećih evropskih standarda u oblasti visokog obrazovanja.

Formirali smo novi Institut – Centar izvrsnosti za istraživanja i inovacije, kao 22. organizacionu jedinicu na našem Univerzitetu, koji je proistekao iz projekta „Centar Izvrsnosti BIO ICT“, podržanog od strane Ministarstva nauke, putem kredita Svjetske banke.

U prethodnoj godini smo takođe usaglasili Statut Univerziteta sa Zakonom o visokom obrazovanju i potpisali Ugovor o finansiranju između Univerziteta i Vlade Crne Gore, kako bismo konzistentno i transparentno definisali zakonski i finansijski okvir obaveza i odgovornosti Univerziteta.

Šta sledi u daljem mandlatnom periodu? Najavili ste i izradu strategije razvoja UCG. Šta će biti u njenom fokusu i koliko će ona uistinu doprinijeti razvoju akademske zajednice u Crnoj Gori?

– Izrada Strategije razvoja UCG, koja do sada nije postojala, nam je u fokusu angažovanja tokom 2019. godine, kao jedna od najznačajnijih preporuka EUA. Već su formirane radne grupe koje čine dekani i direktori, profesori i saradnici, studenti, alumnisti, naučna dijaspora, kao i predstavnici privrednog i javnog sektora. U izradi strategije ćemo imati i ekspertsku pomoć iz inostranstva, uključujući i značajnu podršku Savjeta

Evrope. Ovaj odgovoran posao se bazira na detaljnoj analizi svih aspekata funkcionisanja Univerziteta i njegovim razvojnim potencijalima i treba da rezultira formulisanjem misije, vizije, strateških ciljeva i akcionih planova razvoja Univerziteta. U zavisnosti od rezultata i izvještaja radnih timova, odredit će se dugoročni pravac i prioriteti razvoja Univerziteta u narednom petogodišnjem periodu. Plan je da Strategija bude završena do septembra 2019. godine. Nakon usvajanja Strategije razvoja Univerziteta sa akcionim planom, pristupiće se izradi pratećih dokumenata. To će biti strategija internacionalizacije, strategija zaštite intelektualne svojine sa planom komercijalizacije rezultata istraživanja, strategija razvoja ljudskih resursa za naučna istraživanja, kao i strategije razvoja svih organizacionih jedinica, koje će biti osnov za revidiranje postojećih studijskih programa, pri čemu će se poseban akcenat staviti na akreditaciju programa na engleskom jeziku. Naglasio bih i započete aktivnosti u prethodnoj godini u vezi sa procesom sertifikacije za oblast Akademske integriteta od strane IRFPA – Instituta pri Univerzitetu u Ženevi. Uskoro očekujemo da budemo prvi Univerzitet u regionu koji će dobiti sertifikat za ovu oblast.

Na koji način će biti poboljšan status zaposlenih na Univerzitetu?

– Započeli smo aktivnosti na izradi izmjena Kolektivnog ugovora, kako bismo usaglasili koeficijente rada sa Zakonom o zaradama u javnom sektoru, što bi trebalo da rezultira i povećanjem zarada na Univerzitetu. Naravno, očekujem da će se novim Kolektivnim ugovorom bolje i preciznije prepoznati kvalitet nastavnog rada, radno opterećenje i naučno-istraživački doprinos zaposlenih, odnosno da će se prepoznati kvalitet i shodno tome ostvarivati zarade.

Prošle godine smo osnovali Stambeni fond Univerziteta koji raspolaže sa dijelom sredstva prihodovanim od školarina i tržišta. Ovim sredstvima će se u određenoj mjeri rješavati stambene potrebe zaposlenih. Prošle godine je usvojena kratkoročna Strategija Univerziteta za rješavanje stambenih potreba djelom novčanih sredstava. Očekujem da će već u prvoj polovini ove godine biti izrađen i usvojen odgovarajući

Pravilnik, dok se realizacija konkursa za dodjelu kredita pod povoljnim uslovima očekuje u drugoj polovini godine. Takođe, u drugoj polovini godine očekujem izradu dugoročne Strategije Univerziteta za rješavanje stambenih potreba djelom stambenih jedinica.

– Još od početka sprovođenja bolonjskog procesa ističe se potreba poboljšanja uslova za rad studenata na fakultetima, otvaranje savremenih laboratorija, čitaonica, biblioteka... Jeste li zadovoljni činjeničnim stanjem i da li planirate još neke aktivnosti u tom smislu?

– Ulažemo u razvoj infrastrukture i poboljšanje uslova za rad studenata, u skladu sa mogućnostima. U protekloj godini uložili smo značajna sredstva da se na svakoj univerzitetskoj jedinici obnovi nastavna i istraživačka infrastruktura. U toku je izrada projekta koji za cilj ima digitalizaciju Univerziteta, koji će se omogućiti dalju modernizaciju nastavnog procesa. Pojedine univerzitetske jedinice su iz svojih sredstava ili preko međunarodnih i nacionalnih projekata uspjeli da dodatno obezbijede sredstva za opremanje svojih laboratorija, tako da se iste mogu pohvaliti sa izuzetno dobrim uslovima za nastavni i naučnoistraživački rad. Pored daljeg ulaganja u nastavnu i istraživačku opremu, u ovoj godini očekujemo da sprovedemo tendersku proceduru za sanaciju centralne biblioteke u zgradi Tehničkih fakulteta, za što je urađen glavni projekat.

Planove nije moguće ostvariti bez adekvatne finansijske potpore. Iako se izdvajanja iz državnog budžeta za UCG povećavaju svake godine, jesu li dovoljna za ostvarenje planiranih aktivnosti?

– Univerzitet je u 2018. godini finansijski konsolidovan i poslovaio je pozitivno. Budžetski prihodi posljednjih nekoliko godina bilježe rast, ali ta sredstva pokrivaju uglavnom osnovnu funkcionisanje Univerziteta. Za brži razvoj Univerziteta su neophodna dodatna značajna sredstva. Očekujem da ćemo u narednom periodu manji dio tih sredstava obezbijediti kroz Razvojni fond Univerziteta koji raspolaže sa sredstvima prihodovanim od školarina i tržišta, dok će veći dio biti obezbijeđen kroz naučnoistraživačke i strukturne projekte, te se stoga zaposleni podstiču da konkuriraju kod međunarodnih i nacionalnih fondova. Međunarodno pozicioniranje i konkurentnost našeg Univerziteta direktno je povezana sa naučnoistraživačkim rezultatima, a samim time i ulaganjima u ovu oblast.

Pred kraj 2018. godine potpisan je Ugovor o finansiranju između Univerziteta i Vlade Crne Gore kojim smo preciznije definisali njegovo finansiranje. Ugovor se temelji na više kriterijuma poput uspješnosti Univerziteta u oblasti obrazovanja, nastave, istraživanja, upravljanja resursima, kao i na značaju koji Univerzitet ima kao ustanova visokog obrazovanja u Crnoj Gori.

O. Đuričković

23

Prosvjetni rad

FEB. 2019. BROJ 51

Prorektorica Univerziteta Crne Gore prof. dr Irena Orović o poziciji UCG na „Vebometriks“ listi

ZNAČAJAN ISKORAK NA LISTI SVJETSKIH UNIVERZITETA

Za postizanje tog uspjeha neophodno je bilo promijeniti domen sa ac.me na ucg.ac.me, povećati broj naučnih radova, njihov kvalitet, kao i citiranost u renomiranim svjetskim časopisima, ukazala je Orovićeva

Prorektorica i predsjednica Naučnog odbora Univerziteta Crne Gore (UCG) prof. dr Irena Orović smatra da je 1.633 mjesto na listi najboljih svjetskih univerziteta „Vebometriks“ među 6.200 visokoobrazovnih ustnova na toj listi značajna pozicija i veliki iskorak.

Ona smatra da je to posebno značajno imajući u vidu da se prošle godine UCG nije našao na toj listi zbog tadašnjeg domena ac.me. kojeg Vebometriks ne prepoznaje.

U međuvremenu, uprava Univerziteta je preduzela sve neophodne mjere, uključujući i izmjenu domena u ucg.ac.me, što je rezultiralo izuzetnim ovogodišnjim rezultatom.

„Prvenstveno želim da naglasim da, premda UCG sigurno je najveća naučno-obrazovna institucija u Crnoj Gori, ipak naša akademska zajednica ima svega oko 400 članova, odnosno profesora, što je značajno ispod nekog svjetskog prosjeka, čak i ako imamo u vidu univerzitete koji su veoma slične veličine. I stoga svi ti napori i rezultati koje ostvarujemo dobijaju i veći značaj“, navela je ona.

Povećanje broja i kvaliteta radova

Prema riječima Orovićeve, promijenjen je veb sajt, te umjesto pojedinačnih sajtova organizacionih jedinica, fakulteta i instituta, UCG je u junu 2017. godine pustio u rad novi sajt, integrisan u platformu Univerziteta i njegovih sastavnica.

„Time smo na neki način u potpunosti izgubili najveći broj linkova i dokumenata koji su postojali na pojedinačnim sajtovima koji su tom prilikom bili ugašeni i na vebu smo se pojavili kao sasvim nova institucija. To je uticalo na vidljivost aktivnosti na Univerzitetu, tj. na vebu. Suočivši se sa ovakvom situacijom, uprava UCG je morala da izradi strateški plan pristupanja rješavanju ovog izazova. U tom smislu bila je potrebna jedna zajednička i koordinisana akcija i Uprave i Naučnog odbora Univerziteta Crne Gore, Centra informacionog sistema, drugih centara koji postoje na Univerzitetu i naravno, nešto na što smo veoma ponosni, a to je uključivanje kompletne akademske zajednice, jer bez ne definitivno svi ovi napori ne bi urodili plodom. Prva stvar na kojoj smo radili, to je da se, dakle, promijeni taj domen, sa ac.me na ucg.ac.me domen i svi Google Scholar profili, koji zapravo bilježe citiranost naučnih radova naših istraživača, su ažurirani, odnosno prebačeni su na novi poddomen. Međutim, trebalo je raditi i na povećanju broja citata paralelno. Da bi povećali broj citata trebamo povećati, naravno, i broj naučnih radova, odnosno na neki način malo intenzivirati naučno istraživačke aktivnosti, jer bez radova, logično, nema ni citata. Drugi segment aktivnosti koji je rađen na Univerzitetu bio

vezan za stimulisanje naučnoistraživačke djelatnosti i u tom smislu napravljeni su značajni rezultati, ne samo u pogledu povećanja broja naučnih radova istraživača, već i u pogledu poboljšanja kvaliteta u smislu publikovanja kvalitetnijih naučnih publikacija u časopisima koji se nalaze na renomiranim svjetskim takozvanim 'Web of Science' listama. Moram da naglasim da smo tu, pored doprinosa u prirodnim i tehničkim naukama, koje su nekako uvijek ispred i prednjače, ne samo kod nas nego i u svijetu, napravili značajan iskorak i u oblasti društvenih i humanističkih nauka, tako da je povećan broj tih renomiranih radova u časopisima na 'Web of Science' listama i u segment ovih nauka, na što smo takođe veoma ponosni“, objasnila je prorektorica UCG.

Stimulans naučnoistraživačkom radu

Univerzitet Crne Gore je, takođe, na neki način stimulisao taj naučnoistraživački rad nagrađivanjem naučnih publikacija kroz Fond za nagrađivanje, koji je formiran prije više od dvije godine.

„Takođe u toku 2018. godine Univerzitet je postao jedan od potpisnika Berlinske deklaracije otvorenog pristupa istraživanju. Promovisali smo otvoreni repozitorij doktorskih disertacija, značajno smo obogatili bazu naučnih radova na UCG i na taj način veoma predano radili na povećanju i transparentnosti i vidljivosti aktivnosti na Univerzitetu, odnosno u okviru naše akademske zajednice. Mi smo svjesni da je ovo jedan prvi korak i da nas i dalje čeka dosta težak i dugotrajan put. To je dosta naporan rad, ne samo za nas, nego i za svaku instituciju u svijetu koja pokušava da ostvari dobar plasman na ovim rang listama. Sve ovo se ne dešava preko noći, međutim ono što je značajno je da smo pokazali da mi možemo da se odazovemo tom izazovu i da akademska zajednica i te kako posjeduje kapacitet za dalje napredovanje. Dodala bih i niz strateških ciljeva koje realizujemo u skladu sa našim strateškim partnerima. U prvom redu sa Ministarstvom nauke sa kojima smo prethodne godine započeli projekat, odnosno otvorili Institut, Centar izvrsnosti za istraživanje i inovacije. Ove godine bi trebali da započnemo realizaciju projekta Naučno-tehnološki park kao partnerstvo Univerziteta i Ministarstva nauke. Takođe, zahvaljujući naporima Ministarstva nauke koje je kroz program stipendiranja doktoranata, UCG nastoji da radi na izgradnji kvalitetnog mladog istraživačkog kadra. U tom smislu, mi smo veoma svjesni svoje šire društvene uloge koja je fokusirana na jedan opšti društveni razvoj, na napredak lokalne zajednice i na podizanje društvenog standarda u Crnoj Gori“, kazala je Orovićeva.

O. Đ.

Crnogorska akademija nauka i umjetnosti

POVELJE I PRIZNANJA PROFESORIMA I SARADNICIMA UNIVERZITETA CRNE GORE

Predsjednik CANU akademik Dragan K. Vukčević uručio je 17 povelja o članstvu novim vandrednim i redovnim članovima, kao i tri nagrade iz Fonda za podsticanje naučnog i umjetničkog podmlatka Crne Gore za 2018. godinu

Predsjednik Crnogorske akademije nauka i umjetnosti (CANU) akademik Dragan K. Vukčević uručio je 17 povelja o članstvu novim vandrednim i redovnim članovima, među kojima je devet uručeno profesorima Univerziteta Crne Gore (UCG).

Na sjednici Skupštine uručene su i tri nagrade iz Fonda CANU za podsticanje naučnog i umjetničkog podmlatka Crne Gore za 2018. godinu, od kojih su dvije pripale predstavnicima UCG.

Za vanrednog člana Crnogorske akademije nauka i umjetnosti izabran je prof. dr Siniša Jelušić, redovni profesor Fakulteta dramskih umjetnosti na Cetinju.

Povelje su uručene novim redovnim članovima prof. dr Igoru Đuroviću, redovnom profesor na Elektrotehničkom fakultetu, prof. dr Predragu Miranoviću, redovnom profesor na Prirodno-matematičkom

fakultetu, prof. mr Žarku Mirkoviću, redovnom profesor na Muzičkoj akademiji, prof. dr Goranu Nikoliću, redovnom profesor na Medicinskom fakultetu, prof. dr Vukiću Puleviću, redovnom profesor na Prirodno-matematičkom fakultetu, prof. dr Šerbu Rastoderu, redovnom profesor Filozofskom fakultetu i Fakultetu političkih nauka, prof. dr Zoranu Rašoviću, redovnom profesor na Pravnom fakultetu i prof. dr Svetlani Terzić,

redovnom profesor na Prirodno-matematičkom fakultetu.

Dvije od ukupno tri nagrade za podsticanje naučnog i umjetničkog podmlatka Crne Gore dodijeljene su dr Maši Ždravleviću, biologu, rukovodiocu Centra za naučno-istraživački rad na Medicinskom fakultetu UCG i Dušanu Kasalici, reditelju, studentu master studija i saradniku u nastavi na Fakultetu dramskih umjetnosti.

O. Đ.

Filozofski fakultet u Nikšiću

SANACIJA KROVA I FISKULTURNE SALE

Sredstva u iznosu 40.000 euro većim dijelom obezbijedio Univerzitet Crne Gore, a jedan dio se finansira iz sredstava Fakulteta

Na Filozofskom fakultetu u Nikšiću se već desetak dana izvode radovi na sanaciji cjelokupnog krova iznad novoizgrađenog

trećeg sprata i na sanaciji krova iznad fiskulturne sale zbog oštećenja i prokišnjavanja. Takođe se iznad kabine ta koji se nalaze u sjevernom

dijelu zgrade postavlja nova krovna konstrukcija zbog prokišnjavanja postojeće.

Dijelom je renovirana fiskulturna sala, zamijenjen je dio parketa, urađeno hlobovanje i lakiranje. Radovi obuhvataju i hidroizolaciju nastrešnice uz svetlarnik artijuma. Rekonstrukcija dotrajale opreme za grijanje će riješiti problem plavljenja prostorija u prizemlju Fakulteta, a samim tim zbog ovih problema bio ugrožen i nastavni proces.

Sredstva u iznosu 40.000 euro je većim dijelom obezbijedio Univerzitet Crne Gore, a jedan dio se finansira iz sredstava Fakulteta.

O. Đ.

Ekonomski fakultet, Podgorica

ZA POČETAK SEMESTRA MANIFESTACIJA „THE RIGHT START“

Na Ekonomskom fakultetu u Podgorici 18. do 22. februara održana je tradicionalna manifestacija „The right start“, kojom je obilježen početak ljetnjeg semestra.

Cilj manifestacije je da studenti kroz različite oblike vannastavnih aktivnosti dobiju korisne informacije koje će njihov proces studiranja učiniti kvalitetnijim. Prvi događaj bio je gostovanje predsjednika Privredne komore Crne Gore Vlastimira Kolubovića na temu „Poslovanje u Crnoj Gori, izazovi i šanse“. Narednog

dana na Dekanskom satu uprava Fakulteta je razgovarala sa studentima, zatim održano je predavanje člana Savjeta odbora Centralne banke Crne Gore dr Zorice Kalezić, o ulozi Međunarodnog monetarnog fonda u monitoringu svjetskog rasta, razvoju finansijskih tržišta i prevenciji kriza.

Usljedila je projekcija dokumentarnog filma „Nejednakost za sve“, koji prati bivšeg američkog državnog sekretara Roberta Rajha u naporima da skrene pažnju javnosti na rastući ekonomski jaz u

zemlji, čije se posljedice osim u privredi osjećaju i u američkoj demokratiji. U centru priče je jednostavno pitanje – šta je dobro društvo i kako se drastična razlika u zaradama pojedinaca odražava na ekonomsko zdravlje nacije? O filmu je sa studentima razgovarao dr Jovan Đurašković.

Manifestacija je završena projekcijom domaćeg filma – kandidata za Oskara, koji govori o dobru i zlu u čovjeku, sukobu generacija i iskonskoj potrebi za saznanjem ko si zapravo ti.

O. Đ.

Na Univerzitetu Crne Gore nagrađeni najbolji profesori i studenti

PODSTICAJ ZA OSTVARIVANJE JOŠ BOLJIH REZULTATA

Jasno je da je u prethodnom periodu urađeno dosta, ali i da to nije izgovor da u godini pred nama ne nastavimo sa unapređenjem svih segmenata rada Univerziteta. Na to nas obavezuje misija koju ova, s ponosom ističemo, najstarija i najkvalitetnija visokoškolska ustanova ima u crnogorskom društvu, kazao je rektor UCG prof. dr Danilo Nikolić

Nagrađeni sa rektorom

Rektor Univerziteta Crne Gore (UCG) prof. dr **Danilo Nikolić** uručio je na svečanoj sjednici Senata nagrade za doprinos u razvoju naučnoistraživačkog i umjetničkog rada na fakultetima profesorima i nagrađe najboljim studentima u protekloj godini.

Priznanja su dobili profesori: doc. dr **Svetlana Perović**, prof. dr **Gordana Đurović**, prof. dr **Miloš Daković**, doc. dr **Edin Jašarović**, prof. mr **Milivoj Babović**, prof. dr **Boris Vukićević**, prof. dr **Duško Bjelica**, prof. dr **Janko Andrijašević**, doc. dr **Velibor Spalević**, prof. dr **Marija Rakočević**, prof. dr **Uroš Karadžić**, prof. dr **Marina Ratković**, prof. dr **Vesilka Gručić**, prof. **Senad Gačević**, prof. dr **Sanja Bauk**, prof. dr **Zoran Rašović**, prof. dr **Vladimir Jaćimović**, dr **Olga Pelcer-Vujačić** i dr **Milica Mandić**.

Rektor Nikolić uručio je prigodne nagrade i za 17 najboljih studenata: **Ani Bogovac**, **Anđeli Smolović**, **Armini Rebronji**, **Bojanu Čumuroviću**, **Ersinu Spahiću**, **Ivani Rondović**, **Jeleni Vukasović**, **Jovanu Šćepanoviću**, **Kristini Knežević**, **Krstu Šćururu**, **Lani Bulatović**, **Lazaru Šćekiću**, **Ljubiši Čukiću**, **Milanu Raičeviću**, **Sari Stijoviću**, **Tamari Đukić** i **Vuku Boškoviću**.

„Jasno je da je u prethodnom periodu urađeno dosta, ali i da to nije izgovor da u godini pred nama ne nastavimo sa unapređenjem svih segmenata rada Univerziteta. Na to nas obavezuje misija koju ova, s ponosom ističemo, najstarija i najkvalitetnija visokoškolska ustanova ima u crnogorskom društvu. Zato mi je posebno zadovoljstvo što su sa nama danas najbolji profesori i studenti UCG, oni koji su ličnim zalaganjem i kvalitetom zaslužili da budu birani među najbolje i ostanu upisani u anale Univerziteta kao nosioci ovogodišnjih nagrada za postignute rezultate“, rekao je rektor Nikolić.

Doprinos naučnoistraživačkom i umjetničkom radu

Takođe su uručena priznanja uz novčane nagrade za doprinos u naučnoistraživačkom i umjetničkom radu prof. dr **Stevu Popoviću**, mr **Milošu Brajoviću** i doc. dr **Marku Markoviću**.

Prema riječima predsjednice Naučnog odbora UCG prof. dr **Irene Orović**, prof. Popović nagrađen je za doprinos u razvoju naučnoistraživačkog rada u oblasti društveno-humanističkih nauka na UCG u 2018. godini. U prethodnoj godini on je ostvario 2.467 citata za-bilježenih od strane Google Scholar-a, što predstavlja broja značajan i najveći broj postignut u 2018. godini i doprinos u povećanju vidljivosti naučnoistraživačkih aktivnosti na Univerzitetu.

„Kada priznanje dođe sa adrese na kojoj boravite skoro podjednako kao u svom domu, odnosno sa institucije u kojoj radite i za koju ste spremni da uložite sve svoje kapacitete, siguran sam da je jedan od najljepših osjećaja koje čovjek može da doživi u svom životu. Ovo priznanje će ostati duboko ucrvano, kako u mom srcu tako i u mojoj biografiji, čime ću se ponositi dok god budem živ. Međutim, bio bih sebičan, ukoliko bih ovo priznanje sačuvao samo za sebe, jer je ono rezultat timskog rada, prije svega od samih kolega, ali i od svih kolega sa kojima sam vrijedno radio i promovisao, prije svega Univerzitet Crne Gore na međunarodnom planu, zatim i društveno-humanističke nauke, kao i sportske nauke, koje su sve više vidljive u našoj zemlji“, rekao je Popović.

Mr Miloš Brajović nagrađen je za doprinos u broju publikovanih naučnih radova u renomiranom časopisu SCI/SCIE liste u oblasti tehničkih nauka na Univerzitetu Crne Gore u 2018. godini. U prethodnoj godini objavio je pet radova u međunarodnim časopisima na SCI/SCIE listama, od kojih je

na tri rada prvi odnosno vodeći autor.

Posebna očekivanja i odgovornosti

„Priznanja svima prijaju, međutim, kada je su dodijeljena od strane institucije u kojoj radite i gdje planirate izgrađivanje svoje buduće karijere, ona ipak nose posebnu težinu i pred vama postavljaju posebna očekivanja i odgovornosti. Ovu nagradu, stoga, prije svega doživljavam kao obećanje koje dajem Univerzitetu Crne Gore – da ću svoj budući naučnoistraživački rad sprovesti sa još većim intenzitetom i entuzijazmom i da budući rezultati ne samo da neće izostati, već da će biti bolji, kvalitetniji i brojniji. Kao saradnik u nastavi i neko ko je direktno involviran u nastavni proces na više univerzitetskih jedinica i ko zaista uživa u radu sa studentima, mišljenja sam da kontinuirano unapređivanje nastave može biti postignuto samo konstantnim usavršavanjem kroz bavljenje naukom“, kazao je Brajović.

Doc. dr Marko Marković nagrađen je za doprinos u razvoju projektnih aktivnosti u domenu stvaralaštva i stvaralaštva na Univerzitetu Crne Gore u 2018. godini. Dao je i značajne doprinose likovnom stvaralaštvu u 2018. godini, a od selektovanih izložbi izdvajamo „Crtež kao eksperiment“ i njegov rad „EX territory“ koji se našao u selekciji radova 34 crnogorska umjetnika, na ovogodišnjem salonu „Petar Lubarda“.

„Umjetničko istraživački rad na polju umjetnosti je od ključnog značaja za dalje unapređenje i razvoj ove oblasti. Međunarodni projekti imaju za cilj dalje razvijanje kapaciteta za umjetničko istraživanje, omogućavaju razmjene studenata i profesora i razvijaju međunarodnu saradnju, što smatram da je suština istraživačkog rada i što doprinosi međunarodnoj prepoznatljivosti našeg Univerziteta“, poručio je Marković.

Priredila O. Đ.

Ersin Spahić najbolji student Medicinskog fakulteta AKO VIDITE SEBE U SVOM POZIVU USPJEH JE NEMINOVAN

Ersin Spahić, proglašen je za najboljeg studenta Medicinskog fakulteta, sa prosjekom 10, za 2018/2019. školsku godinu

„Ova nagrada predstavlja svojevrstnu krunu dosadašnjeg učenja, potvrda da se uloženi trud isplatio, veliki podsticaj i motivacija za nastavak usavršavanja i postizanja još boljih rezultata u svojoj oblasti“, kazao je Spahić za sajt (UCG).

„Medicina sama po sebi zahtijeva rad i besprekornu disciplinu za učenje. Na našem fakultetu su obavezna predavanja, vježbe, izrada seminarskih radova. Upravo ovakva organizacija nastave i obimnost gradiva zahtijeva da se fokusiram na svoje studentske obaveze i da naučim da dobro organizujem svoje vrijeme. Smatram da je neophodno odrediti vlastite prioritete, napraviti dobar plan i držati se istog. Ako vidite sebe u svom pozivu, ako volite svoj posao, tada ništa nije teško i rezultati rada su neminovni“, poručio je on.

Od studijske 2017/2018. godine Ersin obavlja funkciju demonstratora iz predmeta Patološka fiziologija i laboratorijska dijagnostika na III godini studija, koji predstavlja sponu između pretkliničkih i kliničkih nauka. Bio je aktivni učesnik Sabora ljekara, koji se održao u Beranama, gdje je predstavio svoj rad na temu „Uticaj kontinuiranog mjerenja glukoze u krvi na kvalitet života osoba oboljelih od dijabetesa tip 1“. Učestvovao je na međunarodnom takmičenju „International Medical Tournament 2018.“ u organizaciji Medicinskog fakulteta Novosibirsk iz Rusije, na kojem su prisustvovali studente medicine iz cijelog svijeta.

O tome šta ga je motivisalo tokom studija, Spahić ističe da studente medicine vidi kao „hrabre istraživače nepoznatog, koji slijede svoj put bez obzira koliko ih to stajalo, te velika želja za dokazivanjem i učenjem. Čitajući, učeći, sklapajući mozaik dotad naučenog hrlim ka novim saznanjima, jer u tome je suština medicine“.

Što se tiče planova za profesionalno usavršavanje, Ersin smatra da medicina

pruža mnogo mogućnosti za dalje usavršavanje u raznim smjerovima. „U našoj struci rezultati dolaze nakon više godina napornog rada, a ne brzo kroz nekoliko mjeseci što je u današnjoj globalnoj brzini teže prihvatljivo. Sebe u budućnosti vidim kao specijalistu sudske medicine, a želja mi je da se usavršavam na prestižnim evropskim i svjetskim medicinskim centrima i da naučena znanja i vještine tamo steknuta primijenjem u Crnoj Gori. Jer znanje pokreće svijet“, naglašava Spahić.

Budućim studentima medicine on poručuje da je to „plemenit poziv, koji puno uzima od osobe, ali uvijek puno više daje. Od spašavanja ljudskih života, od zahvalnog pogleda pacijenta zaista nema ništa vrijednije i smatram da je ta činjenica sama po sebi dovoljna pozivnica“.

Sara Stijović, najbolji student Fakulteta dramskih umjetnosti DESETKE OVJENČANE NAGRADOM

Saru Stijović ima prosjek 10 i proglašena je za najboljeg studenta Fakulteta dramskih umjetnosti Univerziteta

„Čast je imati mogućnost uvrstiti ovakvo priznanje u svoj Curriculum Vitae – možda će mi baš ono predstavljati prekretnicu (sa pozitivnim ishodom) u budućnosti. Studirati umjetnički fakultet je već samo po sebi izazov, a studirati Filmsku i televizijsku režiju, i baviti se filmom, prije svega zahtijeva vrijeme. Mnogo truda, strpljenja, želje se mora ulagati da bi se, prije svega, steklo znanje, potom da bi se naučio zanat, i tek onda, da bi se došlo do stadijuma kada možemo da se bavimo umjetnošću. Druga strana studiranja umjetničkog fakulteta je činjenica da se upisuje iz ljubavi – iz velike ljubavi, i zbog toga mi sve neprospavane noći padaju mnogo lakše nego što bi, možda, trebalo“, priča o svojim odricanjima vlasnica desetki iz svih predmeta.

O svom programu, Filmska i televizijska režija, kaže da obuhvata istraživanje i rad kada su u pitanju i teorijske i praktične discipline. „Zahvaljujući postojanju takvog plana rada, i mi, kao studenti, smo imali mogućnosti da steknemo znanja iz svih oblasti. Snimanjem studentskih vježbi/projekata iz predmeta kao što su Filmska režija, Televizijska režija, Dokumentarni film... bivamo uvedeni u polje preprodukcije, produkcije, i postprodukcije filмова... A istraživanjima, kada je riječ o teorijskim disciplinama, kao što su Istorija i Teorija filma, Svjetska drama i pozorište, Muzika, Istorija umjetnosti, Scenario i sl. dopunjavamo svoje sveukupno obrazovanje“, objašnjava ona.

Što se tiče motivacije, Sari je to bila „želja za studiranjem, za sticanjem znanja – u nedogled. I zbog toga mi mnogi zadaci, koji su zahtijevali enormno vrijeme, strpljenje, i učenje, i nisu padali teško. Moja ljubav prema filmu i želja da proširim svoje znanje je bila veća od bilo kojeg napora. I dalje je tako. Osim toga, podrška profesora i saradnika je uvijek bila prisutna u trenucima kada je bila potrebna za nastavak rada“.

Što se tiče profesionalnog usavršavanja u predstojećem periodu ona smatra da

svako pročitano poglavlje kvalitetne literature, svaki kadar snimljen, svaka sekvenca izmontirana, svaki dobar film odgledan, je pravi put razvoja ličnosti na svakom planu, pa i na profesionalnom. Prisustvovanje masterklasovima, vorkšopovima, i filmskim festivalima je prostor za stvaranje konekcija sa kolegama, i budućim saradnicima. Osim toga, trenutno se nalazi u fazi preprodukcije jednog kratkometražnog igranog i kratkometražnog dokumentarnog filma, i veoma se raduje tim snimanjima. Uspješnim ostvarivanjima ovih projekata, uključujući i polaganje ispita, na kraju ove školske godine, steći će bečelor diplomu, tako da se nada nastavku studija.

Njena poruka budućim studentima glasi: „jedino studiranje fakulteta koji je upisan iz ljubavi predstavlja put na kojem se osoba može razvijati, sve ostalo ima svoje relativno kratko trajanje i veoma uske granice“.

Ministarka nauke dr **Sanja Damjanović** uručila je stipendije za doktorska istraživanja, grantove za inovativne projekte i evropsko društveno istraživanje i nagrade za naučna dostignuća u 2018. godini, za koje je izdvojeno milion i petsto hiljada eura. Ona je naglasila da su prethodne dvije godine bile izazovne, a rad Ministarstva karakterisala je izuzetna dinamika i pokretanje mnogih novih inicijativa i projekata, kako bi izgradili efikasniji nacionalni naučno-inovativni ekosistem.

Ona je naglasila da je Ministarstvo nauke iniciralo realizaciju krupne međunarodne istraživačke infrastrukture, kako bi osnažili izvrsnost i povratili tradiciju tehnološkog razvoja regionu Jugoistočne Evrope.

„Usljed povećanja budžeta Ministarstva nauke za 2018. godinu od 60 odsto, mogli smo da postavimo ambiciozne ciljeve i počnemo da ih ostvarujemo. Vodimo se ambicioznom vizijom, znajući da Crna Gora ima izuzetne ljude i zato naša država u ovoj oblasti može da postigne mnogo više. Kreativni ljudi su naš najveći kapital. I upravo svi naši programi imaju i komponentu zapošljavanja mladih

i visokokvalifikovanih ljudi. Takođe Crna Gora mora biti usmjerena ka inovativnosti kako bi imali šansu u globalnoj ekonomiji. Tehnološki razvoj i inovacije su ključni pokretači ekonomskog razvoja baziranog na znanju, jer otvaraju prostor za kreiranje novih proizvoda i usluga, kao i novih radnih mjesta. Svjesni smo izazova koje Crna Gora ima kao mala zemlja. Ali, upravo zbog toga, Crna Gora ima i veliki broj prednosti koje treba vješto da iskoristimo, kao što su mogućnost lakog povezivanja, komunikacije, brze interakcije i prilagodavanja. Upravo zahvaljujući ovim prednostima u završnoj smo fazi realizacije jedne od najvažnijih strategija naše zemlje, Strategije pametne specijalizacije, za čiju realizaciju je upravo bila ključna sinhronizacija više resora. Ova strategija predstavlja jedan od mehanizama da se nauka i privreda bolje povežu. Crna Gora će biti prva zemlja nakon EU 28 koja će usvojiti ovu strategiju. Ovom prilikom želim da zahvalim svim akterima koji su nam pomogli u ovom kompleksnom procesu, univerzitetima u Crnoj Gori, Kliničkom centru, kao brojnim saradnicima iz inostranstva”, kazala je ministarka Damjanović.

Zahvalnice univerzitetima

Ministarka Damjanović je ovom prilikom uručila zahvalnice predstavnicima Univerziteta Crne Gore, te privatnih univerziteta „Mediteran” i „Donja Gorica”, za uspješnu saradnju u realizaciji programa stipendija za doktorska istraživanja.

Dobitnici stipendija za doktorska istraživanja u ukupnoj vrijednosti oko 750.000 eura su: **Tanja Bakić** – Filološki fakultet, **Stefan Bulatović** – Filološki fakultet, **Jovana Davidović** – Fakultet političkih nauka, **Kristina Gvozdenović** – Fakultet političkih nauka, **Milan Ivanović** – Filološki fakultet, **Olga Jakanović** – Fakultet političkih nauka, **Marina Radonjić** – Prirodno-matematički fakultet, **Marija Radunović** – Fakultet za međunarodnu ekonomiju, finansije i biznis (UDG), **Ana Velimirović** – Biotehnički fakultet, **Marija Vojinović** – Prirodno-matematički fakultet, **Aleksandra Gezović** – Metalurško-tehnološki fakultet, **Jelena Mijušković** – Prirodno-matematički fakultet, **Isidora Stanković** – Elektrotehnički fakultet,

Ramiz Kurbegović – Mašinski fakultet, **Andrea Kavarić** – Fakultet za turizam (Univerzitet Mediteran), **Mirjana**

Ministarka Damjanović uručila doktorske stipendije, grantove i nagrade za naučna dostignuća

KREATIVNI LJUDI SU NAJVEĆI KAPITAL

Crna Gora mora biti usmjerena ka inovativnosti kako bi imali šansu u globalnoj ekonomiji

Tehnološki razvoj i inovacije su ključni pokretači ekonomskog razvoja baziranog na znanju, jer otvaraju prostor za kreiranje novih proizvoda i usluga, kao i novih radnih mjesta

Đukić – Građevinski fakultet, **Balša Bajagić** – Biotehnički fakultet, **Nina Nikolić** – Građevinski fakultet, **Luka Rakojević** – Fakultet umjetnosti (UDG).

Nagrade za inovativne projekte

Za najbolje inovativne projekte izdvojeno je 760.000 eura, a dobitnici su: Amplitudo doo za projekat „Nadogradnja softvera sa elementima planiranja resursa preduzeća za INDIGO platformu sa novim nadležnostima”. Ova inovativna i tržišno orijentisana aplikacija za optimizaciju rada u preduzećima dobila je najveće ocjene evaluatora. Fleka doo za projekat „TALKINI”. Autori planiraju da razviju novu aplikaciju za video konferencije, koja će imati nekoliko značajnih karakteristika u okviru jednog proizvoda, čime će nadmašiti postojeća rješenja. Fleka doo za projekat Virtual POS

Efikasno i elegantno rješenje za sve prisutnije zahtjeve elektronske trgovine, posebno za mala preduzeća koja nemaju razvijenu IT mrežu. Biznis universal media za projekat Proventum. Ovo inovativno rješenje predstavlja elektronsku aplikaciju koja će kompanijama omogućiti povećanje efikasnosti administrativnih procedura. Fakultet

za informacione sisteme i tehnologije Univerziteta Donja Gorica za projekat Sistema praćenja ekoloških parametara u realnom vremenu. Inovacijom je predviđeno značajno unapređenje postojeće tehnologije u monitoringu životne sredine i kvaliteta pijaće vode. M-Tel za projekat Energetski efikasan Smart Home. Ovo inovativno rješenje je zasnovano na kontroli kućnih uređaja pomoću pametnih telefona, kao načina racionalizacije troškova i uštede energije. M-tel za projekat Upotreba elektronskih protokola.

Inovativan, standardizovan elektronski protokol namijenjen je zdravstvenom sistemu, koji treba da omogući da Crna Gora uhvati korak sa savremenom medicinom. Fakultet za prehrambenu tehnologiju, bezbjednost i ekologiju Univerziteta Donja Gorica za projekat Proizvodi i procesne inovacije u crnogorskoj prehrambenoj industriji. Riječ je o inovacijama u tradicionalnim mliječnim proizvodima, razvojem i integracijom posebnih probiotskih kultura. „Fakultet za informacione sisteme i tehnologije Univerziteta Donja Gorica za projekat MontePN. Glavni cilj inovativnog projekta je uspostavljanje moderne stalne GNSS stanice na teritoriji Crne Gore, koja će prerasti

u dio globalne mreže stanica i koja će imati mogućnost prijema signala od Galileo satelitskog navigacionog sistema kao jednog od najvećih projekata Evropske svemirske agencije (ESA)”. Dobitnica granta za projekat „Evropsko društveno istraživanje u Crnoj Gori” je prof. dr **Olivera Komar**, Fakultet političkih nauka Univerziteta Crne Gore.

Nagrade za naučna dostignuća u 2018. godini dobili su mr **Milena Simović**, studentkinja druge godine doktorskih studija na Institutu za istraživanje kancera u Hajdelbergu, u Njemačkoj, u kategoriji za najuspješniju naučnicu do 30 godina života. Zatim, mr **Miloš Brajović**, saradnik u nastavi na Elektrotehničkom fakultetu u Podgorici, drugorangirani u konkurenciji za najuspješnijeg naučnika do 30 godina života, prof. dr **Željko Jaćimović**, redovni profesor na Univerzitetu Crne Gore – Metalurško-tehnološkom fakultetu u Podgorici, u kategoriji najuspješnijeg naučnika starijeg od 30 godina, kao i inovator **Milan Bojović**, autor najuspješnijeg patenta godine pod nazivom „Uređaj za punjenje akumulatorskih baterija za elektromobile”, čiji je prototip dobio brojna priznanja na međunarodnim skupovima. **O. Đ.**

Ministarka nauke Sanja Damjanović na redovnom kontrolnom saslušanju Odbora za prosvjetu, nauku, kulturu i sport Skupštine Crne Gore

ULAGANJE U NAUKU I DALJE NEDOVOLJNO

Budžetom Crne Gore za 2019. godinu za Ministarstvo nauke predviđeno je 5.082.306,21 €, što predstavlja povećanje oko 10 odsto u odnosu na prethodnu godinu. Takođe, sredstva opredjeljena za taj resor za 2018. godinu iznosila su 4.605.016,60 €, što je predstavljalo povećanje 63 posto u odnosu na 2017. godinu, rekao je predsjednik Odbora Radule Novović

Ministarka nauke dr **Sanja Damjanović** je na redovnom kontrolnom saslušanju na Odboru za prosvjetu, nauku, kulturu i sport Skupštine Crne Gore ocijenila da su ulaganja u nauku, pored uvećanja sredstava za posljednje dvije godine, i dalje na niskom nivou.

Na tematskoj sjednici pod nazivom „Ulaganja u nauku u Crnoj Gori: realizovano – planirano”, predsjednik Odbora **Radule Novović**, obrazložio je inicijativu za održavanje kontrolnog saslušanja ukazujući na značaj nauke kao oblasti koja je prepoznata kao veoma bitna za razvoj društva. On je podsjetio da je Odluka o kontrolnom saslušanju donesena radi pribavljanja informacija o značajnim ulaganjima u oblasti nauke u Crnoj Gori i beneficima koji su, na taj način, omogućeni istraživačkoj zajednici. Takođe, istakao je da se, posljednjih godina, značajan iznos sredstava iz budžeta Crne Gore opredjeljuje za ovu potrošačku jedinicu i, iz godine u godinu, povećava. Uvidom u Zakon o Budžetu Crne Gore za 2019. godinu, konstatovano je da su za Ministarstvo nauke predviđena budžetska sredstva u iznosu 5.082.306,21 €, što predstavlja povećanje oko 10 odsto u odnosu na prethodnu godinu. Takođe, sredstva opredjeljena za pomenuti resor za 2018. godinu, iznosila

su 4.605.016,60 €, što je predstavljalo povećanje 63 posto u odnosu na prethodnu, 2017. godinu. Sredstva za 2017. godinu iznosila su 2.819.916,60 €.

Ministarka Damjanović je istakla da naučnoistraživačka djelatnost, svakako, nije sama sebi cilj, nego je cilj cjelokupan razvoj društva. Ukazala je da su ulaganja u nauku čak i do pet do šest puta manja u odnosu na srednju vrijednost kada su u pitanju zemlje Evropske unije, a do tri puta manja u odnosu na određene zemlje regiona.

Odliv talenata veliki problem

Ona je navela da je jedan od ključnih problema odliv talenata koji bi mogli da doprinesu razvoju u oblasti nauke.

Ministarka nauke se, takođe, osvrnula na jedan od najznačajnijih programa za istraživanje i inovacije Horizont 2020, u koji države članice EU i pridružene članice ulazu čak 80 milijardi eura za period od sedam godina i podsjetila da se Crna Gora, po prvi put, u 2017. godini, našla na prvom mjestu, sa stopom uspjeha od 25%.

Damjanovićeva je ukazala na značaj povezivanja akademskog i privrednog sektora, navodeći Program za dodjelu grantova za

naučnoistraživačke projekte, kojim su opredjeljena sredstva od milion eura, a koji bi trebalo da doprinesu podizanju kapaciteta naučnih timova u Crnoj Gori.

Ona je istakla da je potrebno povratiti povjerenje u privredni sektor i naglasila da je, na strateškom nivou, 2018. godinu obilježio proces izrade Strategije pametne specijalizacije, koji je imao snažnu dinamiku, kao i da je urađen prema metodologiji Udruženog istraživačkog centra (JRC) Evropske komisije, uz učešće Crne Gore u 5 3 platformi i kontinuiranu podršku JRC eksperata. Navela je da je urađena temeljna kvantitativna i kvalitativna analiza, kao i da je realizovan proces preduzetničkog otkrivanja u okviru kojeg su održane dvije konferencije i široke konsultacije u saradnji sa privrednom zajednicom. Vlada Crne Gore usvojila je Smjernice strategije pametne specijalizacije (2019–2024) u decembru 2018. godine, dok se usvajanje strategije očekuje u prvoj polovini 2019. godine, čime će najvjerovatnije Crna Gora biti prva zemlja koja je usvojila ovu strategiju poslije EU 28.

Saradnja sa privredom kao izazov

Ministarka nauke je, takođe, navela program podsticanja

Sa sjednice Odbora za prosvjetu nauku, kulturu i sport Skupštine Crne Gore

inovativnih startapova u Crnoj Gori (2019–2021), koji je usvojila Vlada, a koji je rezultat polugodišnje saradnje u okviru nacionalnog Partnerstva, uz kreiranje inovacionog ekosistema i ekspertske podrške, dobijene kroz projekat iz Horizont 2020 programa „Podrška razvoju politika – Ka preduzetničko-inovacionom ekosistemu Crne Gore”. Ona je istakla da će taj program doprinijeti stvaranju atraktivnih uslova za crnogorski inovativni ekosistem, sa fokusom na inovativne startapove.

Članovi Odbora su postavili pitanja koja se odnose na mogućnosti povećanja ulaganja u nauku, sa kojim se izazovima Ministarstvo suočava u procesu ulaganja u privredni sektor i kako učiniti oblast nauke atraktivnijom. Zatim, pitanja su se odnosila na pojašnjene pojma pametne specijalizacije i postojanje saradnje sa Crnogorskom akademijom nauka i umjetnosti i Duktjanskom akademijom nauka i umjetnosti. Članove Odbora je interesovalo i da li su građani dovoljno informisani o programima i

projektima Ministarstva nauke i što će se uraditi, u narednom periodu, u cilju sprečavanja odliva talenata. Takođe, iskazano je interesovanje za inicijativu za uspostavljanje Međunarodnog instituta za održive tehnologije na prostoru Jugoistočne Evrope (SEEIIST), kao i za saradnju sa naučnom dijasporom.

Ministarka Damjanović je, između ostalog, članove Odbora upozнала sa jednim od najvažnijih segmenata međunarodne saradnje u Jugoistočnoj Evropi, u oblasti istraživanja i novih tehnologija, koji je definisan kao dugoročni cilj, a odnosi se na regionalni projekat uspostavljanja Međunarodnog instituta za održive tehnologije na prostoru Jugoistočne Evrope (SEEIIST) – „Hadronska kancer terapija i istraživanje u oblasti biomedicine pomoću protona i težih jona”.

Ona je zaključila da nauka nije za nauku, već da je nauka za društvo, kao i da ulaganje u nauku treba da bude prioritet za Crnu Goru, jer je to jedan od uslova za napredak društva.

Priledila O. Đ.

Vlada Crne Gore odobrila osnivanje „Naučno-tehnološkog parka Crne Gore“

NOVA VEZA IZMEĐU PRIVREDNIKA I UNIVERZITETA

Naučno-tehnološki park će biti mjesto saradnje, zajedničkih projekata, edukacije, razmjene ideja, poslovnih povezivanja, na način koji već postoji u našoj zemlji, ali nije dovoljno vidljiv, kazala je Branka Žižić iz Ministarstva nauke

Vlada Crne Gore je usvojila informaciju o zaključenju Ugovora o osnivanju „Naučno-tehnološkog parka“, čime je i formalno uspostavljena nova institucija, kao centralna u naučno-inovacionom ekosistemu u državi. Naučno-tehnološki park predstavlja fizičku infrastrukturu – kapitalni objekat površine oko 13.000 metara kvadratnih u okviru univerzitetskog kampusa, ali još važnije, infrastrukturu koja će uspostaviti nove veze između privrednih subjekata i univerziteta, saopštila je **Branka Žižić** iz Ministarstva nauke.

„Na taj način želimo da podstaknemo dinamiku u tranziciji naše privrede ka privredi baziranoj na znanju. Naučno-tehnološki park će biti mjesto saradnje, zajedničkih projekata, edukacije, razmjene ideja, poslovnih povezivanja, na način koji već postoji u našoj zemlji, ali nije dovoljno vidljiv. Brojni mladi ljudi usmjeravaju se ka inovacijama kao svojoj poslovnoj šansi, međutim oni često rade samostalno, na inostranom tržištu, bez većeg uticaja na preduzetničku i inovacionu kulturu i širi ambijent u našoj zemlji. Takođe, mnogi iskusni preduzetnici, inovatori i naučnici sa kvalitetnim idejama,

potkrijepljenim dugogodišnjim istraživanjima i iskustvom, čekaju neka buduća partnerstva da bi ih ostvarili“, objasnila je ona.

Namjera Ministarstva nauke je da NTP bude mjesto na kojem će se inovativni preduzetnici sretati sa naučnicima i studentima, budućim preduzetnicima i investitorima, gdje će se realizovati perspektivne poslovne prilike.

Očekujemo da će i određene visoko-tehnološke strane kompanije biti zainteresovane da ovdje uspostave svoje habove – mjesta za edukaciju i usmjeravanje zaposlenih, kao i da će inovativni startapovi, mlada preduzeća sa potencijalom brzog rasta i izlaska na šire

tržište, u NTP-u imati svoje mjesto.

Naučno-tehnološki park je umrežen i sa drugim aktivnostima Ministarstva nauke, kao što su centri izvrsnosti, Strategija pametne specijalizacije i Program podsticanja inovativnih startapova. Očekuje se da bude jedan od najaktivnijih faktora u implementaciji naših politika nauke, koje su povezane sa inovacijama i tehnološkim razvojem.

Osnivači Naučno-tehnološkog parka su Vlada i Univerzitet Crne Gore, u odnosu 57: 43%. Završetak objekta, koji se nalazi u Podgorici, očekuje se do kraja 2020. godine, a Vlada će obezbijediti sredstva, u iznosu 8,4 miliona eura. **O. Đ.**

Ministarstvo nauke predložilo kandidate za ljetnju školu Evropske organizacije za nuklearna istraživanja

USAVRŠAVANJE U NAJSAVREMENIJIM LABORATORIJAMA

Program obuhvata teoretsku i praktičnu obuku, učešće na raznim radionicama, seminarima, posjete laboratorije i postrojenja

Ministarstvo nauke Crne Gore utvrdilo je predlog kandidata za boravak u ovogodišnjem ljetnjem programu Evropske organizacije za nuklearna istraživanja (CERN) u Ženevi, namijenjen studentima fizike i inženjerskih nauka i profesorima srednjih škola koji žele da unaprijede svoja znanja iz oblasti fizike čestica, odgovarajućih tehnologija i ostalih pitanja iz tih oblasti.

Studenti: **Dragić Krstajić**, **Tamara Ninković**, **Katarina Milačić** i **Miloš Manojlović**, kao i profesorica **Velislavka Tešović** učestvovala u finalnoj selekciji predstavnika ove prestižne naučnoistraživačke institucije.

Krstajić je student treće godine Univerziteta za tehnologiju u Beču. On je držao predavanja iz astronomije na kursu ljetnje škole nauke u protekle dvije godine, kao i na festivalu matematike u 2014. i 2015. godini u Gimnaziji „Slobodan Škerović“. Član je amaterskog kluba astronomije Prona od 2015. godine i ko-autor udžbenika za astronomiju „Osnovi astronomije“, koji će biti uskoro objavljen.

Ninkovića je studentkinja četvrte godine Elektrotehničkog fakulteta

Univerziteta Crne Gore (UCG). Učestvovala je u raznim seminarima kao volonter Crvenog krsta Crne Gore, a posjeduje odlično znanje za projekte MATLAB i NEPLAN softver za energetska analizu.

Milačićeva je na master studijama Fakulteta za računarstvo i informatiku Univerziteta u Ljubljani, a trenutno je na studijskoj razmjeni ERASMUS + u Institutu za tehnologije u Dublinu. Dobitnica je nacionalne nagrade Zapadnog Balkana za postdiplomske studije u Republici Sloveniji 2017. godine, kao i nagrade Ministarstva prosvjete za najboljeg studenta u 2015. godini.

Manojlović je na četvrtoj godini studija Prirodno-matematičkog fakulteta UCG. Prošao je internacionalnu školu za nuklearne metode za životnu sredinu i prirodne nauke u 2018. godini u Budvi. Učestvovao je na bilateralnom projektu sa Slovenijom prošle godine i držao prezentacije tokom festivala „Otvoreni dani nauke 2017“.

Tešovića je angažovana u Srednjoj školi „Danilo Kiš“ u Budvi i u Resursnom centru za sluh i govor u

Kotoru. Diplomirala je na prirodno-matematičkom fakultetu Univerziteta Crne Gore (UCG) na Odsjeku fizika, sa završnim radom iz oblasti fizike elementarnih čestica. Posjeduje odlično znanje engleskog jezika (British Council Aptis). Učestvovala je u raznim seminarima i obukama, što pokazuje i veliki broj stečenih sertifikata.

Program se održava svake godine u trajanju od osam do 13 nedjelja tokom jula i avgusta. Tokom ovog perioda polaznici će raditi na konkretnim projektima i na taj način biti integrisani u okviru velikih istraživačkih timova. Ovaj program takođe obuhvata teoretsku obuku, učešće na raznim radionicama, seminarima, posjete laboratorije i postrojenja.

Izabrani studenti dobijaju 2.700 švajcarskih franaka mjesečno za troškove boravka i smještaja, pokrivene putne troškove, kao i zdravstveno osiguranje. Pored stručnog rada u CERN-ovoj laboratoriji, organizovane su i brojne posjete velikim obližnjim evropskim gradovima, kulturnim, turističkim, sportskim i drugim lokacijama.

O. Đ.

Fondacija za promociju nauke organizuje „Istraživačku stanicu Lovćen“ za srednjoškolce

NA IVANOVIM KORITIMA U MARTU ZIMSKA ŠKOLA NAUKE

Polaznici će imati priliku da upoznaju osnove naučnoistraživačkog rada iz oblasti fizike, matematike, astronomije, medicine, elektronike, hemije i biologije

Podsticanje kreativnog potencijala mladih kroz praktikume, vježbe i interaktivna predavanja

Kako bi unaprijedila naučnu pismenost i zainteresovala mlade za prirodne nauke, Fondacija za promociju nauke Prona organizuje jedanaestu po redu „Istraživačku stanicu Lovćen – Zimsku školu nauke“ za učenike srednjih škola iz Crne Gore.

Prema riječima mr **Marije Vojinović** iz Organizacionog odbora, predavači iz zemlje i svijeta, uz pomoć asistenata podučavaju mlade talente metodici naučnoistraživačkog rada i podsticati njihov kreativni potencijal u pravcu posvećivanja naučnoj karijeri. Kroz praktiku-me, vježbe, samostalan rad, ali i interaktivna predavanja,

srednjoškolci stiču znanja iz posebnih oblasti fundamentalnih nauka, a šira javnost osviješćuje o značaju ulaganja u mlade talente i njihovu buduću naučnu karijeru.

Škola, koja je do sada iznjedrila brojne dobitnike međunarodnih takmičenja, doktorande prestižnih svjetskih univerziteta i zadobila značajnu pažnju javnosti, biće održana od 16. do 18. marta.

„Polaznici će imati priliku da upoznaju osnove naučnoistraživačkog rada iz oblasti fizike, matematike, astronomije, medicine, elektronike, hemije i biologije. Oni su dobili teme za istraživanje i uz

pomoć mentora će ih obraditi i tako proći sve korake istraživačkog procesa – upoznavanje teme, pregled literature, formiranje i testiranje pretpostavki, osmišljavanje i izvođenje eksperimenata, definisanje novih pojmova i donošenje zaključaka. Osim što napišu naučnoistraživački rad polaznici su u obavezi da pripreme prezentaciju na zadatu temu i predstave svoj rad ostalim učesnicima Škole, čime se dodatno osposobljavaju za samostalno izlaganje pred širom publikom“, kazala je Vojinovića.

Školu će pohađati 21 učenik iz svih crnogorskih gradova, a mentori su istaknuti profesori i studenti iz Crne Gore i iz inostranstva. Neke od tema koje će se obrađivati na ovogodišnjoj Školi su: Hemija u borbi protiv kancera, Kako nastaje Alchajmerova bolest?, Fraktali i Kantorov skup, Astronomske metode – poznanstvo prije susreta, Određivanje dielektrične konstante vakuuma, Disocijacija uređenosti srčanog i respiratornog ritma kod ljudi sa atrijanom fibrilacijom...

Pored „Zimske škole nauke“, Prona u avgustu tradicionalno organizuje „Ljetnju školu nauke“ i ekološki kamp „Planeta u tvojim rukama“, takođe za najbolje učenike.

O. Đ.

Ministarstvo nauke obilježilo Međunarodni dan žena i djevojaka u nauci

JAČANJE RODNE RAVNOPRAVNOSTI

U Američkom uglu u Podgorici održano predavanje profesorice na Univerzitetu Crne Gore **Vanesse Mahoney** i doktorandkinje na Biotehničkom fakultetu **Ane Velimirović** na temu „Ulaganje u žene i djevojke u nauci za inkluzivni zeleni razvoj“

Povodom obilježavanja Međunarodnog dana žena i djevojaka u nauci, 11. februara, Ministarstvo nauke je, u saradnji sa ministarstvom prosvjete, te ljudskih i manjinskih prava, u Američkom uglu u Podgorici organizovalo predavanja profesorice na Univerzitetu Crne Gore **Vanesse Mahoney** i doktorandkinje na Biotehničkom fakultetu **Ane Velimirović** na temu „Ulaganje u žene i djevojke u nauci za inkluzivni zeleni razvoj“.

Posjetioci su imali priliku da se upoznaju sa naučnim radom, razvojem istraživanja ali i motivima koji su podstakli ove dvije uspješne naučnice da se bave naukom.

Mahoni, Fulbrajt stipendistkinja iz Njujorka, koja ove godine boravi u Crnoj Gori kao gostujući predavač na Univerzitetu Crne Gore, govorila je o svom ličnom putu koji ju je doveo do nauke i ponudila inspirativne savjete za uspjeh žena u tehničkim oblastima. Ona je govorila o svojim inženjerskim počecima na Arizona State University, doktorskim studijama na NYU Medicinskom fakultetu, trenutnoj ulozi koju kao konsultant i stručnjak za obradu podataka ima u IBM-u, kao i

onome što radi u Crnoj Gori. Po njenim riječima, za uspjeh je potreban uporan i vrijedan rad, i kad se on udruži sa motivacijom, ništa nije nemoguće.

Velimirovićeva je dobitnica stipendije za doktorska istraživanja Ministarstva nauke, zahvaljujući kojoj će izučavati stanje biodiverziteta tvrde pšenice u Crnoj Gori, primjenom savremenih molekularnih metoda proučavanja i dokumentovanja i doprinijeće boljem očuvanju i održivoj upotrebi ove vrste. Ana je govorila o iskustvu tokom dvogodišnjih magistarskih studija na Mediteranskom agronomskom institutu u Grčkoj u oblasti biotehnologije i održive agronomije ali i značaju boravka u Italiji, na post master programu, na Istraživačkom institutu za bio-nauke i bioresurse.

Podsjetimo, Ujedinjene nacije su prije četiri godine usvojile Rezoluciju kojom je 11. februar proglašen za Međunarodni dan žena i djevojaka u nauci, kako bi se postigao potpun i jednak pristup i učešće žena i djevojaka u nauci, ali i dalje jačala rodna ravnopravnost.

O. Đ.

Susret ministra kulture Aleksandra Bogdanovića sa direktoricom UNESCO Svjetskog Centra za kulturno nasljeđe Metild Rosler

CRNA GORA POSVEĆENO RADI NA PRIMJENI KONVENCIJE O ZAŠTITI SVJETSKE PRIRODNE I KULTURNE BAŠTINE

Tokom razgovora ministar Bogdanović naznačio potrebu za kontinuiranom saradnjom sa UNESCO u cilju što kvalitetnije zaštite područja u Crnoj Gori koja se nalaze na UNESCO listi svjetske kulturne baštine

Crnogorski ministar kulture Aleksandar Bogdanović sastao se sa direktoricom UNESCO Svjetskog Centra za kulturno nasljeđe Metild Rosler.

On je tom prilikom upoznao sagovornicu sa aktuelnim temama i politikama koje Crna Gora sprovodi u odnosu na četiri dobra upisana na UNESCO Listu svjetske baštine, od čega su dva samostalna: Prirodno i kulturno-istorijsko područje Kotora i Nacionalni park Durmitor, kao i dvije multinacionalne serijske nominacije: Stećci – srednjovjekovna groblja i Venecijanska utvrđenja od XVI do XVII vijeka.

Bogdanović je takođe istakao važnost transnacionalne serijske nominacije bukavih šuma, kroz lokalitet Biogradska gora, imajući u vidu činjenicu da je riječ o jednoj od netaknutih prašuma Evrope.

„Postojeći upisi, ali i oni koje planiramo, obavezuju nas na dosljednu primjenu Konvencije o zaštiti svjetske prirodne i kulturne baštine, na čemu smo kao država Crna Gora posvećeno radili“, saopštio je on.

Posebna pažnja zaštiti Kotora

Sagovornici su s posebnom pažnjom tretirali pitanja prirodnog i kulturno-istorijskog područja Kotora, kako bi se na najbolji mogući način zaštitile izuzetne univerzalne vrijednosti ovog područja i sačuvali njegov status na Listi svjetske baštine.

Ministar Bogdanović je istakao da je usvajanjem Akcionog plana za dostizanje zahtjeva Komiteta iz Istanbula 2016. godine čuvanje statusa postalo državna strategija, što je, pokazalo se, bilo neophodno kako bi se pravilno i trajno riješila neka važna pitanja. Primjena Akcionog plana otvorila je niz pitanja koja su tek počela da se rješavaju, a za to će biti potrebna kontinuirana podrška UNESCO, sa čime se složila i direktorica Rosler.

Bogdanović i Rosler

Bogdanović je upoznao sagovornicu i sa aktivnostima u vezi sa Nacionalnim parkom Durmitor.

„Spremni smo da otpočnemo proceduru definisanja granica bafer zone i jako nam je važno da omogućimo Durmitoru održivi razvoj, ali tako da u potpunosti zaštitimo UNESCO vrijednosti“, naglasio je Bogdanović.

Potreba za kontinuiranom saradnjom

Ministar je istakao kvalitativne pomake u saradnji sa kancelarijom Ujedinjenih nacija u Crnoj Gori u pogledu radova na sanaciji tvrđave Forte Mare u Herceg Novom, kao potencijalnoj ekstenziji Venecijanskih utvrđenja.

Tokom razgovora, Bogdanović je naznačio potrebu za kontinuiranom saradnjom sa UNESCO u cilju što kvalitetnije zaštite područja u Crnoj Gori koja se nalaze na UNESCO listi svjetske kulturne baštine.

Sastanku su, pored Bogdanovića, prisustvovali i: ambasadorica Crne Gore u Republici Francuskoj i stalna predstavica pri UNESCO Dragica Ponorac, direktor Uprave za zaštitu kulturnih dobara Božidar Božović i sekretarka Crnogorske nacionalne komisije za UNESCO Milica Nikolić.

N. N.

Sedma Škola retorike pod rukovodstvom dr Radovana Radonjića

OVLADAVANJE GOVORNIČKOM VJEŠTINOM

Predavanja se održavaju dva puta sedmično, utorkom i četvrtkom, u terminu od 18 do 20 sati u Multimedijalnoj sali Kulturno-informativnog centra „Budo Tomović“

U organizaciji Sekretarijata za kulturu i sport Podgorice i Kulturno-informativnog centra „Budo Tomović“, 5. marta 2019. godine počinje sa radom sedma generacija Škole retorike KIC-a, pod rukovodstvom prof. dr Radovana Radonjića.

Ovaj projekat namijenjen je svima koji žele da ovladaju govorničkom vještinom, odnosno vještinom debatovanja, pregovaranja i učestvovanja u donošenju odluka.

Predavanja se održavaju dva puta sedmično, utorkom i četvrtkom, u terminu od 18 do 20 sati u Multimedijalnoj sali Kulturno-informativnog centra „Budo Tomović“.

Prof. dr Radovan Radonjić je rođen 1936. godine. Završio je Višu pedagošku školu i Fakultet političkih nauka. Magistrirao je (1969) i

Prof. dr Radovan Radonjić

doktorirao (1973) na Fakultetu političkih nauka u Beogradu. Redovni je profesor Univerziteta, redovni član Dukljanske akademije nauka i umjetnosti i profesor na Fakultetu za državne i evropske studije (dodiplomske i postdiplomske studije). Bio je dekan Pravnog fakulteta za sociološke nauke i rukovodilac

postdiplomskih studija na Pravnom fakultetu u Podgorici, profesor na Muzičkoj akademiji, Fakultetu dramskih umjetnosti i Fakultetu likovnih umjetnosti, Fakultetu političkih nauka, Centru za međunarodne studije Univerziteta Crne Gore i Univerzitetu „Mediterran“.

N. N.

U KIC-u „Budo Tomović“ otvorena izložba „Crnogorski filmski plakat“

SVJEDOČANSTVO O JEDNOM PERIODU NAŠEG KULTURNOG NASLJEĐA

Izložbu otvorio Jovan Nikitović, urednik kulture u dnevnom listu „Pobjeda“

Detalj iz Matovićeve kolekcije

Izložbenom holu Kulturno-informativnog centra „Budo Tomović“ nedavno je otvorena izložba „Crnogorski filmski plakat“, iz kolekcije istaknutog režisera Momira Matovića.

Izložbu je otvorio Jovan Nikitović, urednik kulture u dnevnom listu „Pobjeda“, a javnost je mogla da je pogleda do 4. marta.

„U svakoj filmskoj produkciji, posebna pažnja je posvećena izradi koncepta filmskog plakata, koji kao propagandno-reklamno sredstvo, kreirajući prepoznatljivi vizuelni identitet potencijalnoj publici, ima misiju da na najsugestivniji način približi filmsko djelo koje tek treba da vide.“

pruža nam informaciju o nivou opšte i komercijalne kulture iz jednog perioda našeg kulturnog nasljeđa“, navodi se u opisu izložbe.

Zanimljivost je da eksponati u ovoj monografiji većinom potiču iz jedinstvene originalne kolekcije reditelja Matovića.

N. N.

28

Prosvjetni rad

FEB.
2019
BROJ
51

Forum mladih pisaca KIC-a „Budo Tomović“ obilježio četiri godine postojanja

REVIJA POETSKE RAZNOLIKOSTI

Povodom četiri godine okupljanja i rada Foruma mladih pisaca, koji djeluje pod okriljem Kulturno-informativnog centra „Budo Tomović“, u Sali DEST je održan slavljenički poetsko-muzički program.

Bila je to prilika da se javnost na malo drugačiji način upozna sa talentovanim stvaraocima koji

nailaze na simpatije na kojoj god manifestaciji da se pojave.

Autorsku poeziju, uz muzičku pratnju gitariste Isidora Gajevića, govorili su: Marko Stanojkovski, Jelena Đurović, Luka Bojčević, Milena Radević, Nikola Ćorac, Jana Radićević, Barbara Delač, Marija Vesković, Nataša Gudelj,

Andela Matanović i Martina Medenica.

Performativni prikaz najnovijeg stvaralaštva autora i autorki potvrdio je njegovu raznolikost i individualnu osobenost poetika, ali i značaj zajedničkog i aktivnog djelovanja pisaca mlađe generacije na domaćoj književnoj sceni.

N. N.

Internacionalni simpozijum skulpture u Danilovgradu postaje manifestacija od posebnog značaja za kulturu Crne Gore

SINERGIJA SVJETSKJE PRAKSE I LOKALNOG ENTITETA

U skladu sa sporazumom koji su potpisali ministar kulture Aleksandar Bogdanović i gradonačelnica Danilovgrada Zorica Kovačević, manifestacija će biti organizovana na partnerskoj osnovi i biće finansirana sredstvima Ministarstva i Opštine Danilovgrad

Ministar kulture **Aleksandar Bogdanović** i predsjednica Opštine Danilovgrad **Zorica Kovačević** potpisali su Sporazum o statusu i organizaciji manifestacije Internacionalni simpozijum skulpture kojim on postaje manifestacija od posebnog značaja za kulturu Crne Gore.

Bogdanović je, nakon potpisivanja Sporazuma, istakao da taj dokument predstavlja važan okvir koji definiše saradnju Ministarstva i Opštine na realizaciji Internacionalnog simpozijuma skulpture, koji, kako je podsjetio, već gotovo pola vijeka okuplja renomirane umjetnike iz svijeta vajarstva.

„U ovom gradu su, pored domaćih vajara, boravili i radili umjetnici sa različitih strana svijeta, stvarajući prijateljske veze sa građanima Danilovgrada i crnogorskim umjetnicima. Upravo zahvaljujući ovome dolazilo se do sinergije svjetske prakse i lokalnog entiteta, ali i međunarodne promocije umjetničkih i kulturno-istorijskih

vrijednosti Danilovgrada i Crne Gore”, naveo je on.

Veliki uticaj na razvijanje kulturnog turizma

Prema Bogdanovićevim riječima, brojna skulptorska djela postala su vrijedni eksponati, koji su „na jedan specifičan način oplemenili eksterijer ovdajšnje galerije i obezbijedili mu simboličku prepoznatljivost”.

„Ne treba zanemariti ni činjenicu da ovaj ‘umjetnički park’ u Danilovgradu ima veliki uticaj na razvijanje kulturnog turizma i na raznovrsnost ukupne turističke ponude Crne Gore”, istakao je ministar.

Predsjednica Opštine Danilovgrad podsjetila je na činjenicu da Umjetnička kolonija u Danilovgradu skoro pola vijeka organizuje Internacionalni simpozijum skulpture.

„Od danas, Ministarstvo kulture i Opština Danilovgrad će u partnerskom odnosu pripremiti Internacionalni simpozijum skulpture koji će ove

Kovačević i Bogdanović

godine biti održan u septembru. Veoma nas raduje da smo ovaj sporazum potpisali kada naša Opština slavi 150 godina postojanja”, rekla je Kovačević.

Rekonstrukcija zavičajnog muzeja

Gradonačelnica je najavila i raspisivanje tendera za izvođača radova na rekonstrukciji

Zavičajnog muzeja u Danilovgradu, navodeći da je tenderska dokumentacija završena.

„Sredstva za rekonstrukciju Zavičajnog muzeja u potpunosti je obezbijedilo

Ministarstvo kulture, a sredstva za izradu projekta i za nadzor je obezbijedila Opština”, kazala je ona.

Kako su istakli potpisnici Sporazuma, tim dokumentom Ministarstvo i Opština su se obavezali da posvećeno rade na unapređenju stručnih kapaciteta međunarodne vajarske kolonije, na redefinisavanju programskog koncepta u skladu sa savremenim međunarodnim umjetničkim praksama, na jačanju međunarodne saradnje i vizibiliteta samog Simpozijuma, ali i na razvijanju odgovarajućih pretekih kulturno-umjetničkih sadržaja iz oblasti likovne umjetnosti, vizuelnih umjetnosti i dizajna, arhitekture, kreativnih industrija, kojima se doprinosi afirmaciji i valorizaciji kulturnih i turističkih potencijala Opštine Danilovgrad i Crne Gore.

U skladu sa potpisanim Sporazumom, manifestacija će biti organizovana na partnerskoj osnovi i biće finansirana sredstvima Ministarstva kulture i Opštine Danilovgrad. **N. N.**

U Nikšiću održan omaž nedavno preminulom glumcu Sretenu Mitroviću

PODSJEĆANJE NA BARDA GLUMIŠTA

Pozorišni reditelj **Goran Bulajić** govorio o zajedničkim počecima na „daskama koje život znače”

Krivokapić, Bulajić i Goranović

U okviru Nikšićke kulturne scene, u gradu pod Trebjesom održan je omaž nedavno preminulom bardu crnogorskog glumišta **Sretenu Mitroviću**. Na događaju pod nazivom „Doći će smrt i imaće tvoje oči”, koji su upriličili Narodna biblioteka „Njegoš” i JU „Zahumlje”, uspomene na Mitrovićev život i karijeru nadahnuto su evocirali njegovi bliski prijatelji.

Direktorica Biblioteke **Renata Bulajić** ukazala je na važnost Mitrovićeve ličnosti za kulturu Nikšića.

„Sreten Mitrović, srdačan i čestit, pružao je nesebičnu podršku ne samo meni, već i brojnim, posebno mlađim ljudima. Bio je sveprisutan u kulturi Nikšića. Narodna biblioteka ‘Njegoš’, ‘Zahumlje’ i ‘Nikšićko pozorište’ inicirale nagradu za scenski nastup koja će nositi njegovo ime. Na taj način odužićemo se dragom prijatelju”, najavila je ona.

Frontmen i na probama i u izvođenjima

Pozorišni reditelj **Goran Bulajić** govorio je o zajedničkim počecima na „daskama koje život znače”.

„Angažovano i žestoko ušli smo u svijet pozorišta. A ono je drugačiji način života, bogatstvo duha, rad na sebi i usavršavanje. Sreten je sve to nosio i neće mi kolege zamjeriti ako kažem da je bio frontmen i na probama i u izvođenjima. Imao je višak pozitivne energije, a posebno se odnosio prema poeziji, koju je dobro poznao i

angažovano sa velikim emocijama kazivao”, istakao je on.

Bliskog prijatelja prisjetio se i pjesnik **Pavle Goranović**.

„Ponosan sam na svaki dan našeg prijateljstva. Meni i mojoj porodici nedostaje, a njegov duh će faliti Nikšiću”, kazao je on.

Bogata karijera

Direktor JU „Zahumlje” **Vojo Krivokapić**, glumci **Boban Čvorović** i **Nebojša Čiće Vulanović**, pjesnikinja **Ana Pejović** i domaćin večeri **Mihailo Perošević** sa publikom su podijelili sjećanja na godine drugovanja s Mitrovićem. Takođe, emotivno su kazivali poeziju Mitroviću najdražih autora: Federika Garšije Lorke, Branka Miljkovića, Augustina Tina Ujevića, Borisa Pasternaka i Milana Duga Krivokapića, koji je Mitroviću posvetio pjesmu „Živote”.

Sreten Mitrović je prve glumačke korake napravio 1977. godine u „Zahumlju”. Igrao je u više od 40 premijera, a najznačajnije uloge su mu u predstavama „Iz ničega u ništa”, „Legenda o Zorou”, „Život iz početka”, „Audijencija”, „Marko Miljanov”, „Presuda”, „Đetići u Parlamentu”, kao i u filmu „Tamna strana sunca”, gdje je glumio zajedno sa **Bredom Pitom**. Posljednju ulogu ostvario je u predstavi „Što je čovek do li biciklista”.

Dobitnik je više nagrada na festivalima širom bivše Jugoslavije.

N. N.

U podgoričkoj Narodnoj biblioteci „Radosav Ljumović” predstavljena zbirka poezije „Doba” Đorđa Šćepovića

MITSKA DUBINA EGZISTENCIJE

Riječ je o osmoj poetskoj knjizi ovog istaknutog predstavnika mlađe generacije crnogorskih pjesnika, koja je objavljena u izdanju „Transkripta”

Simunović i Šćepović

U Narodnoj biblioteci „Radosav Ljumović” u Podgorici promovisana je zbirka poezije „Doba” autora Đorđa Šćepovića. Riječ je o osmoj poetskoj knjizi ovog istaknutog predstavnika mlađe generacije crnogorskih pjesnika, koja je objavljena u izdanju „Transkripta”. Sa Šćepovićem je razgovarao novinar i publicista **Vlatko Simunović**.

Između naizmjeničnog čitanja pjesama, sagovornici su iznijeli svoja viđenja pozicije poezije u današnjoj književnosti, odnosu između priče i pjesme kao različitih književnih formi,

zloupotrebe motiva pobune iz pomodarskih pobuda, a publika je mogla čuti i nešto više o predstojećim Šćepovićevim planovima.

Zbirka pjesama „Doba” podijeljena je u dva ciklusa: „Doba” i „Pjesme Lenarda Kofmana”. **Emina Selimović**, jedan od recenzentata, zapisala je da „ova knjiga u svojoj poetičkoj osnovi ima namjeru da dehijerarhizira identitarnu strukturu i kulturološku moć na koju se književnost oslanja”.

„Ukratko kazano, Šćepović u svojoj zbirci ‘Doba’ od prve do posljednje pjesme čitatelja odvodi u mitsku dubinu egzistencije da bi ga upozorio kako su mjere historije tek zablude vremena”, primjećuje ona.

Pored Selimović, recenzent zbirke je i poznati bosanskohercegovački književnik **Hadžem Hajdarević**. Urednik izdanja je **Aleksandar Radoman**, za dizajn i prelom odgovoran je **Milutin Marković**, a za izdavača se potpisuje **Mirza Lekić**.

Đorđe Šćepović je rođen 1983. godine u Titogradu. Objavio knjige poezije: „Provincije spasa” (2004), „Molitva za Judu” (2004), „Par riječi o strahu” (2005), „Apostol iz bloka A” (2006), „Tripud reci metropola i nahrani ptice slovima” (2009), „Dok crtah mapu svojih putovanja” (2016) i „Prije objave” (2017). Zastupljen je u više zbornika i panorama poezije. Poezija mu je prevedena na engleski, mađarski i slovenački jezik. Jedan je od osnivača i urednika časopisa za književnost i kulturu „Script”. Živi u Podgorici. **N. N.**

ĐOKO KOPRIVICA

Uzoran prosvjetni radnik, koji je bio omiljen među kolegama i učenicima, Đoko Prelević preminuo je nedavno u 85. godini.

Osnovnu školu završio je u Kapavicama, Nižu gimnaziju u Nikšiću, a Učiteljsku školu u Sarajevu. Po dekretu Ministarstva prosvjete BiH prvo zaposlenje imao je u Kreševu 1957. godine. Te godine je prešao da radi u OŠ „Donje Crkvice“, gdje je predavao matematiku i fiziku. Godine 1964. prese-ljava se sa porodicom u Trebinje gdje je kao prosvjetni radnik radio do penzionisanja.

Lik i djelo Đoka Koprivice ostaće zauvijek urezani u sjećanjima kolektiva u kojima je radio, kao i djece koju je vaspitavao i učio. Generacije će ga pamtit i po posvećenom radu, entuzijizmu, ljudskosti i nesebičnoj podršci.

Blagota Koprivica

DUŠAN VUKČEVIĆ

U oktobru prošle godine preminuo je Dušan Vukčević, penzionisani prosvjetni radnik.

Vukčević je rođen je 1935. godine u Goljemadima, Lješanska nahija, od oca Peka Savova i majke Ljubice Jokove Raičković iz Paraca. Završio je učiteljsku školu u Nikšiću, Višu pedagošku školu na Cetinju i Prirodno-matematički fakultet u Novom Sadu. Višu školu i fakultet završio je iz radnog odnosa – vanrednim studiranjem.

Kroz školovanje je stekao solidno znanje koje mu je omogućilo uspješno izvođenje nastave u stručnom i metodskom pogledu. Znački je određivao obim naučnih činjenica usmjerenih u obrazovnom pogledu prema uzrastu učenika vodeći računa o vaspitnim zadacima i njihovom uticaju na izgradnju moralne ličnosti. Kolege i generacije njegovih učenika pamtiće ga kao uzornog predavača i objektivnog ocjenjivača, koji nije bio sklon blažem kriterijumu u provjeri znanja i poklanjanju ocjena. Uspijevao je da poveže nastavne sadržaje sa primjerima iz svakodnevnog života. Davao je znanje i imao sposobnost da motiviše i zainteresuje za nastavu, pri tome nije žalio ni sebe ni vrijeme da učenici nauče bolje i više. Cijenio je rad i od učenika je tražio znanje i pozitivne povratne informacije.

Ovakav pristup u nastavi i prema učenicima proisticao je iz njegovog poimanja školovanja kao procesa koji ne samo da omogućava nove spoznaje, nego predstavlja i pripremu za budući život.

Iako je najteže službovati u svom mjestu, Vukčević je cio radni vijek proveo u Osnovnoj školi „Savo Kažić“ na Barutani, gdje je radio kao učitelj, nastavnik i profesor, do penzionisanja 1998. godine. Bio je aktivan u samoupravnim organima škole i neobično ažuran u svim akcijama koje su doprinosile ugledu i napretku škole i sredine u kojoj je proveo svoj radni i životni vijek.

Sarađivao sa listovima „Prosvjetni rad“, „Prosvjetni pregled“ i nekoliko dnevnih novina u kojima je objavljivao svoje stručne tekstove.

On je u 80-oj godini života napisao „Zavičajni priručnik“, kako je sam kazao, iz profesionalne potrebe da o svom zavičaju ostavi trag u prostoru i vremenu. Ovo djelo je prirodni impuls čovjeka savjesnog prema zavičaju, čija je sudbina ujedno i sudbina postojbine, i koji u samovrjednovanju pronalazi snagu i samopouzdanje za susret sa budućnošću. Isto tako, ovo djelo je i podsticaj za razmišljanje o primjeni zavičajnih tema u nastavi.

Vukčević će ostati u sjećanju kao čovjek koji je sve svoje obaveze prema životnom pozivu prosvjetnog radnika, porodici i društvu besprekorno ispunio.

Milislav Radusinović

SLOBODAN OBRADOVIĆ

Krajem prošle godine preminuo je Slobodan Miletin Obradović. Otišao je onako kako je i živio, tiho i nečujno, ostavljajući veliku prazninu u kolektivu osnovne škole, gdje je nesebično unio sebe, prihvatajući sve svoje kolege uz puno uvažavanje i toleranciju.

Slobodan Obradović rođen je 1945. godine u Lubnicama, opština Berane. Osnovnu školu je završio u rodnom mjestu, srednju u Ivangradu, a Višu pedagošku školu (predmet matematika) u Nikšiću.

Počeo je da radi školske 1965/1966. godine u Lapašticima kod Podujeva. Nakon toga prelazi u osnovnu školu u Lubnicama gdje predaje matematiku. Školske 1990/1991. bio je bio zamjenik vršioca dužnosti direktora, a od oktobra 1991/1992. imenovan je za direktora škole u Lubnicama. Na tom mjestu ostao je do kraja 2010. godine, kada je pošao u penziju.

Pisati o direktoru Slobu nije samo dužnost, nego i prijateljsko osjećanje, jer je on za mene prvo bio prijatelj, kolega, pa tek direktor. Iskren i dobronamjeran u radu s drugima, nesebičan u pomoći i podršci, čovjek duboke emocije, Sloba je nalazio rješenje za sve probleme s kojima smo se suočavali.

Njegove kolege i učenici uvijek će se sjećati velike dobrote i plemenitosti kojom nas je nesebično darivao.

Suzana Obradović,
profesorica razredne nastave,
OŠ „Lubnice“

MILORAD CICMIL

Sredinom prošle godine preminuo je u 65. godini uzoran prosvjetni radnik Milorad Cicmil. Rođen je u planinskom selu Šarići, gdje je stekao osnovno obrazovanje, srednjoškolsko u Ilidži kod Sarajeva, a Pedagošku akademiju u Nikšiću – grupa Biologija-tehničko vaspitanje.

Zatim se vratio u matičnu školu Trsa u Pivi, gdje je radio nekoliko godina, a potom odlazi u Popov Most u OŠ „Sava Kovačević“, gdje je stekao porodicu i veliku popularnost u kolektivu i među učenicima.

Zbog rata u Bosni sa porodicom se vratio u Nikšić, gdje se 1993. godine zapošljava kao nastavnik u OŠ „Pavle Kovačević“. Ubrzo je postao direktor te škole, u kojoj je unaprijedio i nastavni proces i tehničku opremljenost nastavnim sredstvima. Galopirajuća i iznenadna bolest ga je pokosila u četvrtom direktorskom mandatu nanoseći veliki gubitak porodici i obrazovnom sistemu Opštine Nikšić.

Blagota Koprivica

„Antologija crnogorske poezije za decu i tinejdžere“, Slobodan Vukanović, Crnogorski kulturni forum, Cetinje, 2018.

PJESME IZ KOJIH IZRANJA SVIJET DJETINJSTVA

Recenzentkinja Marijana Terić podsjeća kako je književnost za djecu i omladinu oduvijek bila relativno zanemarena književna oblast, „tako da su je mimoilazila kritička i naučna sagledavanja“

Knjiga pod nazivom „Antologija crnogorske poezije za decu i tinejdžere“ autora Slobodana Vukanovića osvojila je nagradu Udruženja crnogorskih pisaca za djecu za najbolju knjigu za djecu u 2018. godini.

Riječ je o djelu koje su blimira najbolje od domaćih autora za najmlađe čitaoce, počev od Petra II Petrovića Njegoša, preko Rista Ratkovića, Mirka Banjevića, Aleksandra Lesa Ivanovića, Dušana Kostića, Dušana Đurišića, Sretene Petrovića, Bosiljke Pušić, do Ibrahima Berjashija, Dušana Govedarice, Miroslava Jovanovića Timotijeva, Dragana Radulovića i mnogih drugih.

Recenzentkinja Marijana Terić podsjeća kako je književnost za djecu i omladinu oduvijek bila relativno zanemarena književna oblast, „tako da su je mimoilazila kritička i naučna sagledavanja“, te da je jedan od rijetkih autora koji posjeduje sposobnost uživanja u dječiji svijet i psihologiju djeteta upravo Slobodan Vukanović.

„Imajući u vidu da je poezija za djecu namijenjena specifičnoj publici, te da

‘deca nijesu za potcjenjivanje’, Vukanović je pažljivo birao one pjesme koje imaju metaforičku snagu, posebnu energiju, lirski humor, pjesme iz kojih izranja svijet djetinjstva, ali i poetski zrelije pjesme, motivski razdužene i narativno razvijene. Na taj način se unutar svake pjesme nalazi posebna priča ispunjena emotivnim bojama“, navela je ona, dodajući: „Kada se u cjelosti sagleda dijahronijska slika crnogorskih pjesničkih imena koja su ušla u Vukanovićevu ‘Antologiju crnogorske poezije za decu’, postaje jasno da je urednik imao ozbiljan zadatak te da su mu pronalazljivost i opsrevatorska vještina bili saputnici na tome dijelu posla.“

Sâm Vukanović antologiju doživljava kao veliku obaveznu, jer „ako i jedan dobar pjesnik bude zaobiden, to je vaš grijeh.“

„Smatrao sam, kao mlađi, i danas u ovim godinama, da antologija treba da bude kovčeg blaga. Da se mogu odabrati biseri i zlatni filigrani, ukrasi ljepote i miris duše, čarobne lampe i dvorci: i na nebu i na zemlji. Nijesam birao pisce po klanovima i simpatijama. Klanovi

su postojali i postojaće, kao i politički ljubimci, ili kako ih zovu: dvorski pisci. Biće mi drago da je u ovoj knjizi više onih koji su bili u hladu ‘velikih hrastova’ i malo su se, ili se nijesu videli ni čuli“, zapisao je on u predgovoru.

„Antologija crnogorske poezije za decu i tinejdžere“ objavljena je u ediciji „Djetinjstvo“ Crnogorskog kulturnog foruma sa Cetinja. Za izdavača je potpisan Borislav Cimeša, urednica je dr Sofija Kalezić Đuričković. Za naslovnu stranu bila je zadužena Zvezdana Vlahović, dok je tehnički dizajn uradio Vaso Obradović.

N. N.

„Crnogorski rat“, Momir A. Marković, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva – Podgorica, Podgorica, 2018.

ZNAČAJAN PRILOG CRNOGORSKOJ ISTORIOGRAFIJI

U pitanju je čak šesto, dopunjeno izdanje ovog važnog istoriografskog djela, koje problematizuje rat kao viševjekovno nezaobilazno stanje crnogorske države

Knjiga Momira M. Markovića „Crnogorski rat“, u podnaslovu „ogled o četiristogodišnjem crnogorskom ratu i životu“, objavljen je prošle godine u biblioteci „Identitet“ Zavoda za udžbenike i nastavna sredstva – Podgorica. U pitanju je čak šesto, dopunjeno izdanje ovog važnog istoriografskog djela, koje problematizuje rat kao viševjekovno nezaobilazno stanje crnogorske države.

Ističući u predgovoru kako istorija ratovanja i razvoj ratne vještine predstavljaju značajno poglavlje ne samo opšte i političke istorije, već i istorije kulture svakog naroda, Marković podsjeća da je kod Crnogoraca istorija ratovanja za slobodu „osnovni okvir u kojem se odvijao proces formiranja nacionalne svijesti, a ratna vještina dominantan izraz duhovnog sklopa i društvene strukture“.

„Gotovo mitsko, crnogorsko ratovanje ponekad je potcjenjivano, a često objašnjavano i tumačeno rasnom supremacijom Crnogoraca, geografskim determinizmom i, uopšte, idealističkim poimanjem istorije. Tome je, pored ostalog, razlog što čitavo razdoblje od kraja 15. do kraja 19. vijeka nije izučavano i opservirano kao jedinstveni

društvenoistorijski proces“, navodi on i dodaje: „Ovaj ogled nastao je kao pokušaj da se prikaže i predstavi klasika crnogorskog ratovanja i na osnovu poznatih fakata provjeri mit o crnogorskom vojinstvu, bez pretenzija da arbitra u spornim istorijskim pitanjima. To nije ni enciklopedija, niti kalendar crnogorskog ratovanja. Sadržaj ogleda je prosto odraz sadašnjeg stanja naučne obaviještenosti o ovom pitanju i treba ga, na izvjestan način, smatrati pokušajem spajanja nekoliko naraštaja i škola istoričara, svjedoka i izvora u osobeno interpretiranu cjelinu.“

Akademik dr Radoje Pajović ocjenjuje kako je knjiga „Crnogorski rat“ rađena s naučnim pretenzijama, „pa otuda ima predgovor autora, uvod, ekspoziciju osnovnog teksta, preciznu naučnu aparaturu u obliku napomena (fusnota), dopune i objašnjenja (o osmanskoj, francuskoj i austrijskoj vojsci), riječ na kraju, izabranu, selektivnu bibliografiju i registar ličnih imena“.

„U cjelini gledano, autorov je pristup posve originalan. Stil mu je osoben i vrlo blizak lijepoj literaturi. O problemima ratovanja piše vrlo nadahnuo. U osnovi, autor

se služio dijalektičkim metodom, prihvatajući osnovne Engelsove poglede na rat. Knjiga će zadovoljiti ukus i strožeg kritičara. Autor je, inače, koristio svu relevantnu istoriografsku literaturu, a u knjizi se poslužio i narodnom poezijom i Njegoševim djelima. Ovom knjigom crnogorska istoriografija dobila je nesumnjivo zanimljiv, a rekao bih i značajan prilog“, zapisao je on u pogovoru.

Za izdavača je potpisan Pavle Goranović. Glavni urednik je Radule Novović, odgovorni Lazo Leković, a urednica izdanja je Biljana Miranović. Za lekturu je bila zadužena Sanja Marjanović, korekturu Adnan Čirgić, grafičko oblikovanje biblioteke Bojana Bogavac Radović. Knjigu je grafički obradio Boris Radulović, a tehnički urednica je Dajana Vukčević.

N. N.

ZAVOD ZA UDŽBENIKE I NASTAVNA SREDSTVA PODGORICA

Novaka Miloševa 36

Na osnovu člana 4 st. 2 i člana 6 Pravilnika o postupku pribavljanja, ocjenjivanja, odobravanja i pripreme udžbenika i nastavnih sredstava („Sl. list RCG“, br. 31/2004, 38/2005, 22/2007 i „Sl. list CG“, br. 84/2009 i 23/2012), Zavod za udžbenike i nastavna sredstva (u daljem tekstu: Izdavač) raspisuje

KONKURS

za pribavljanje rukopisa na albanskom jeziku

za osnovnu školu:

- Književnost za prvi razred osnovne škole – udžbenik i priručnik za nastavnike,
- Književnost za drugi razred osnovne škole – udžbenik, radna sveska i priručnik za nastavnike,
- Književnost za treći razred osnovne škole – udžbenik, radna sveska i priručnik za nastavnike,
- Književnost za četvrti razred osnovne škole – udžbenik (čitanka), dnevnik čitanja i priručnik za nastavnike,
- Književnost za peti razred osnovne škole – udžbenik (čitanka), dnevnik čitanja i priručnik za nastavnike,
- Književnost za šesti razred osnovne škole – udžbenik (čitanka), dnevnik čitanja i priručnik za nastavnike,
- Književnost za sedmi razred osnovne škole – udžbenik (čitanka), dnevnik čitanja i priručnik za nastavnike,
- Književnost za osmi razred osnovne škole – udžbenik (čitanka), dnevnik čitanja i priručnik za nastavnike i
- Književnost za deveti razred osnovne škole – udžbenik (čitanka), dnevnik čitanja i priručnik za nastavnike.

USLOVI KONKURSA:

- Na konkursu za pribavljanje rukopisa za udžbenike (u daljem tekstu: Konkurs) mogu učestvovati državljani Crne Gore, kao i strani državljani ukoliko čine tim s državljanima Crne Gore.
- Autorski tim mora imati najmanje dva člana, od kojih jedan mora biti naučni radnik, a jedan praktičar iz odnosne oblasti.
- Na Konkursu ne mogu učestvovati lica zapošljena kod Izdavača, kao ni lica koja učestvuju u radu organa nadležnih za odobravanje udžbenika.
- Rukopisi moraju biti pisani prema novim obrazovnim programima za naznačeni predmet i razred (programi usvojeni od Nacionalnog savjeta za obrazovanje u julu 2017. godine), kao i prema Standardima za izradu udžbenika i nastavnih sredstava.
- Rukopisi od 1. do 9. obavezno moraju sadržati:
 - ▶ kompletan sadržaj udžbenika/čitanke, radne sveske/dnevnika čitanja i priručnika za nastavnike (naslovi poglavlja, podnaslovi...) i
 - ▶ 100% rukopisa.
- Napomena: Ukoliko se u rukopisu nalaze zaštićena autorska djela ili njihovi djelovi, autori su dužni da pribave saglasnosti njihovih nosioca prava za objavljivanje.**
- Rukopis se predaje u 6 (šest) štampanih primjeraka.
- Rukopisi se potpisuju šifrom od najmanje 2 (dvije) svojeručno, čitko napisane riječi. Autorstvo se dokazuje identičnom kopijom rukopisa i potpisa šifre, u roku 8 (osam) dana od dana objavljivanja rezultata Konkursa. Rok za dešifrovanje rukopisa teče od dana objavljivanja rezultata Konkursa. Ukoliko se dešifrovanje ne izvrši u predviđenoj roku, gube se prava stečena na Konkursu.
- Rok za predaju rukopisa za naslove od 1. do 9. jeste 27. maj 2019. godine do 15 sati u prostorijama Zavoda. Rukopisi koji budu dostavljeni nakon zaključenja Konkursa, neće se razmatrati.
- O rezultatima Konkursa Izdavač će obavijestiti učesnike u roku 60 dana od zaključenja Konkursa, preko sredstava javnog informisanja u kojima je Konkurs objavljen.
- Učesnici Konkursa čiji rukopisi budu prihvaćeni, ustupaju Izdavaču isključivo pravo objavljivanja rukopisa i prevod na Brajevo pismo sve dok za to bude postojala potreba.
- Autori su obavezni da rukopis kojim učestvuju na Konkursu dostave na albanskom jeziku.
- Autori čiji rukopisi budu prihvaćeni na ovom Konkursu sklopiće s Izdavačem ugovor kojim će se regulisati međusobna prava i obaveze shodno odredbama Pravilnika o autorskim honorarima, nagradama i naknadama Izdavača.
- Rukopisi koji ne ispunjavaju uslove Konkursa, neće se razmatrati.

Obrazovni programi (veb-stranica Zavoda za školstvo Crne Gore), Standardi za udžbenike i nastavna sredstva; Uputstvo za pisanje koncepta udžbenika i Uputstvo za slanje tekstova i grafičkog materijala dostupni su na veb-stranici Zavoda za udžbenike i nastavna sredstva (www.zuns.me).

Informacije u vezi s Konkursom mogu se dobiti pozivom na brojeve telefona: 020/210-185 i 020/230-413.

ZAVOD ZA UDŽBENIKE I NASTAVNA SREDSTVA PODGORICA

Novaka Miloševa 36

Na osnovu odluke Upravnog odbora Zavod za udžbenike i nastavna sredstva (u daljem tekstu: Izdavač) raspisuje

KONKURS

za

- knjigu poezije, kratke proze ili romana – za djecu i omladinu;
- knjigu poezije, kratke proze ili romana za odrasle;
- naučno-istraživački rad iz oblasti humanističkih nauka (filologija, nauka o književnosti, filozofija, istorija, umjetnost, komunikologija...);
- najbolji prevod s engleskog, francuskog, njemačkog, italijanskog ili španskog jezika na crnogorski jezik knjige poezije, kratke proze ili romana

USLOVI KONKURSA:

- U svim kategorijama razmatraće će se isključivo neobjavljena djela autora koji imaju prebivalište u Crnoj Gori i pišu na crnogorskom jeziku;
- Na Konkursu ne mogu učestvovati lica zaposlena kod Izdavača.
- Rukopisi se primaju do 1. 7. 2019. godine do 15 sati u prostorijama Zavoda ili se šalju putem pošte na adresu Ul. Novaka Miloševa 36, s obaveznom naznakom za koju kategoriju se konkuriše.
- Rukopisi za sve kategorije predaju se u 4 (četiri) štampana primjerka. Rukopisi se ne vraćaju.
- Za kategorije 1. i 2.**
 - rukopisi se potpisuju šifrom od najmanje 2 (dvije) svojeručno čitko napisane riječi;
 - autorstvo se dokazuje identičnom kopijom rukopisa i potpisa šifre, u roku od 8 (osam) dana od dana objavljivanja rezultata Konkursa;
 - rok za dešifrovanje rukopisa teče od dana objavljivanja rezultata Konkursa;
 - ukoliko se dešifrovanje ne izvrši u predviđenoj roku, gube se prava stečena na Konkursu.
- Za kategorije 3. i 4.** autor dostavlja sljedeće podatke:
 - ime i prezime;
 - kategoriju za koju konkuriše;
 - adresa, telefon, e-mail;
 - kratak CV autora/prevodioca.
- Nagrade u pojedinim kategorijama podrazumijevaju objavljivanje rukopisa, čemu će prethoditi potpisivanje Ugovora s autorom;
- Odluku donosi žiri koji formira Zavod;
- O rezultatima Konkursa Izdavač će obavijestiti učesnike u roku od 45 dana od zaključenja Konkursa, preko sredstava javnog informisanja u kojima je Konkurs objavljen.
- Zavod zadržava pravo da, osim nagrađenih, otkupi i neki drugi od prispjelih rukopisa.
- Rukopisi koji ne ispunjavaju uslove konkursa, nepotpune i zakašnjele prijave neće biti razmatrani.

Informacije u vezi s Konkursom mogu se dobiti pozivom na brojeve telefona: 020/230-413 ili mail: zuns@t-com.me.

ZAVOD ZA UDŽBENIKE I NASTAVNA SREDSTVA PODGORICA

Novaka Miloševa 36

Na osnovu člana 4 st. 2 i člana 6 Pravilnika o postupku pribavljanja, ocjenjivanja, odobravanja i pripreme udžbenika i nastavnih sredstava („Sl. list RCG“, br. 31/2004, 38/2005, 22/2007 i „Sl. list CG“, br. 84/2009 i 23/2012), Zavod za udžbenike i nastavna sredstva (u daljem tekstu: Izdavač) raspisuje

KONKURS

za pribavljanje rukopisa

za priručniku literaturu za osnovnu školu:

- Priručnik za nastavnike za Poznavanje društva za IV razred osnovne škole,
 - Priručnik za nastavnike za Poznavanje društva za V razred osnovne škole,
 - Priručnik za nastavnike za Muzičku kulturu za IV razred osnovne škole,
 - Metodski priručnik za nastavnike za Istoriju – jedan priručnik za sve razrede (od 6. do 9. razreda) i
- Napomena: Metodski priručnik za nastavu istorije nastavnika treba da pomogne u izboru i korišćenju istorijskih izvora, osmišljavanju nastave koja razvija vještine razumijevanja složenosti različitih tumačenja prošlosti u zavisnosti od gledišta onog koji posmatra, kritičko mišljenje i tolerantan stav prema različitim tumačenjima. Priručnik bi trebalo da pomogne sistematičko uvođenje multi-perspektivnosti u procesu učenja.**
- U tom cilju priručnik treba da sadrži okvire za analizu i primjere:**
- ▶ pisanih izvora – pravni dokumenti; novinski tekstovi; izjave, misli i stavovi protagonista vremena; svjedočenja aktera događaja; opis nekog događaja ili osobe; književna djela i drugo.
 - ▶ slikovnih izvora – mape, fotografije, propagandni materijal, karikature, umjetnička djela, građevine, spomenici i drugo;
 - ▶ audio-vizuelnih izvora (film, dokumentarci).
- Potrebno je dati okvire za analizu i primjere i u zavisnosti od uzrasta.**
- Priručnik za nastavnike za Biologiju za VI razred osnovne škole.

za gimnaziju:

- Fizika (udžbenik i zbirka zadataka) za treći razred gimnazije,
 - Fizika (udžbenik i zbirka zadataka) za četvrti razred gimnazije i
 - Biologija (udžbenik i radna sveska) za četvrti razred gimnazije.
- za srednje stručne škole:**
- Prenos električne energije, 108 časova, za III razred srednje stručne škole, obrazovni program Elektrotehničar energetike, nivo IV 1,
 - Distribucija i potrošnja električne energije, 132 časa, za IV razred srednje stručne škole, obrazovni program Elektrotehničar energetike, nivo IV 1,
 - Osnove elektronike, 108 časova, za I razred srednje stručne škole, obrazovni program Elektrotehničar elektronike (ovaj udžbenik treba da sadrži teoriju, vježbe i zadatke),
 - Analogna elektronika, 144 časa, za II razred srednje stručne škole, obrazovni program Elektrotehničar elektronike (ovaj udžbenik treba da sadrži teoriju, vježbe i zadatke),
 - Digitalna elektronika, 144 časa, za III razred srednje stručne škole, obrazovni program Elektrotehničar elektronike (ovaj udžbenik treba da sadrži teoriju, vježbe i zadatke)

Napomena: Udžbenici 11., 12. i 13. bi nakon izrade mogli da se koriste za sljedeće module iz 6 obrazovnih programa:

- Analogna i digitalna elektronika, OP Elektrotehničar računarskih sistema i mreža, nivo IV 1, Elektrotehničar elektronskih komunikacija, nivo IV 1 i Monter elektronske komunikacione infrastrukture, nivo III
 - Elektronika, Tehničar mehatronike, nivo IV 1
 - Elektronika u elektroenergetici, Elektrotehničar energetike, nivo IV 1
 - Uvod u elektroniku, Elektrotehničar za razvoj veb i mobilnih aplikacija, nivo IV 1, izborni
- Priprema jednostavnih jela (ovakav naziv modula ne postoji, već bi ovaj naziv pokrivaio sljedeće module obrazovnih programa Gastronom, nivoa IV 1 i Kuvar, nivoa III):
 - Uvod u kuvarstvo, 180 časova, I razred
 - Priprema jednostavnih jela od povrća i jaja, 144 časa, I razred
 - Priprema fondova, supa i jela od riba, 180 časova, II razred
 - Priprema jela sa roštilja i dodataka, 144 časa, II razred
 - Priprema gastronomskih proizvoda od tijesta, 144 časa, II razred
 - Priprema hladnih i toplih predjela, 144 časa, III razred
 - Konfekcionisanje mesa u ugostiteljstvu, 72 časa, III razred
 - Priprema glavnih jela (ovakav naziv modula ne postoji, već bi ovaj naziv pokrivaio sljedeće module obrazovnih programa Gastronom, nivoa IV 1 i Kuvar, nivoa III):
 - Priprema glavnih jela I, 180 časova, III razred
 - Priprema glavnih jela II, 165 časova, IV razred
 - Kontrola kvaliteta gastronomskih proizvoda, 66 časova, IV razred
 - Estetika u gastronomiji i poslastičarstvu, 99 časova, IV razred
 - Poznavanje robe I, 108 časova, I razred srednje stručne škole, obrazovni programi Tehničar prodaje, nivo IV 1 i Prodavač, nivo III
 - Poznavanje robe II, 108 časova, II razred srednje stručne škole, obrazovni programi Tehničar prodaje, nivo IV 1 i Prodavač, nivo III
 - Poznavanje robe III, 108 časova, III razred srednje stručne škole, obrazovni programi Tehničar prodaje, nivo IV 1 i Prodavač, nivo III
- za strance:**
- Govorimo crnogorski za strance, nivo B 1 – udžbenik, radna sveska, priručnik za nastavnike, tekstovi za slušanje.

USLOVI KONKURSA:

- Na konkursu za pribavljanje rukopisa za udžbenike (u daljem tekstu: Konkurs) mogu učestvovati državljani Crne Gore, kao i strani državljani ukoliko čine tim s državljanima Crne Gore.
- Autorski tim mora imati najmanje dva člana, od kojih jedan mora biti naučni radnik, a jedan praktičar iz odnosne oblasti.
- Na Konkursu ne mogu učestvovati lica zaposlena kod Izdavača, kao ni lica koja učestvuju u radu organa nadležnih za odobravanje udžbenika.
- Rukopisi moraju biti pisani prema novim obrazovnim programima za naznačeni predmet i razred, kao i prema Standardima za izradu udžbenika i nastavnih sredstava.
- Rukopisi od 1. do 5. obavezno mora sadržati:
 - ▶ kompletan sadržaj priručnika koji će pratiti izdanja Zavoda (udžbenik i radnu svesku) koji su objavljeni 2018. godine (naslovi poglavlja, podnaslovi...) i
 - ▶ 100% rukopisa.
- Rukopis pod 6. do 8. obavezno mora sadržati:
 - ▶ kompletan sadržaj udžbenika i zbirke zadataka (naslovi poglavlja, podnaslovi...) i
 - ▶ 100% rukopisa udžbeničkog kompleta.
- Rukopis pod 9. do 18. obavezno mora sadržati:
 - ▶ kompletan sadržaj udžbenika, radne sveske, priručnika za nastavnike (naslovi poglavlja, podnaslovi...)
 - ▶ 60% rukopisa udžbeničkog kompleta i
 - ▶ koncept udžbeničkog kompleta.
- Rukopis pod 6. do 8. obavezno mora sadržati:
 - ▶ kompletan sadržaj udžbenika (naslovi poglavlja, podnaslovi...) i
 - ▶ 100% rukopisa udžbeničkog kompleta.
- Rukopis se predaje u 6 (šest) štampanih primjeraka.
- Rukopisi se potpisuju šifrom od najmanje 2 (dvije) svojeručno, čitko napisane riječi. Autorstvo se dokazuje identičnom kopijom rukopisa i potpisa šifre, u roku 8 (osam) dana od dana objavljivanja rezultata Konkursa. Rok za dešifrovanje rukopisa teče od dana objavljivanja rezultata Konkursa. Ukoliko se dešifrovanje ne izvrši u predviđenoj roku, gube se prava stečena na Konkursu.
- Rok za predaju rukopisa za naslove 1., 2., 3., 5., 6., 7. i 8. jeste 29. mart 2019. godine do 15 sati u prostorijama Zavoda, za naslov 19. jeste 26. april 2018. godine, za naslov 4. jeste 1. septembar 2019. godine i za naslove 9. do 18. jeste 15. mart 2019. godine do 15 sati u prostorijama Zavoda. Rukopisi koji budu dostavljeni nakon zaključenja Konkursa, neće se razmatrati.
- O rezultatima Konkursa Izdavač će obavijestiti učesnike u roku 45 dana od zaključenja Konkursa, preko sredstava javnog informisanja u kojima je Konkurs objavljen.
- Učesnici Konkursa čiji rukopisi budu prihvaćeni, ustupaju Izdavaču isključivo pravo objavljivanja rukopisa, prevoda na jezike koji su u službenoj upotrebi u Crnoj Gori i prevod na Brajevo pismo sve dok za to bude postojala potreba.
- Autori su obavezni da rukopis kojim učestvuju na Konkursu dostave na crnogorskom jeziku, koristeći jednu od dvije varijante (jotovanu ili nejotovanu).
- Autori čiji rukopisi budu prihvaćeni na ovom Konkursu sklopiće s Izdavačem ugovor kojim će se regulisati međusobna prava i obaveze shodno odredbama Pravilnika o autorskim honorarima, nagradama i naknadama Izdavača.
- Rukopisi koji ne ispunjavaju uslove Konkursa, neće se razmatrati.

Obrazovni programi (veb-stranica Zavoda za školstvo Crne Gore i Centra za sručno obrazovanje Crne Gore), Standardi za udžbenike i nastavna sredstva; Uputstvo za pisanje koncepta udžbenika i Uputstvo za slanje tekstova i grafičkog materijala dostupni su na veb-stranici Zavoda za udžbenike i nastavna sredstva (www.zuns.me).

Informacije u vezi s Konkursom mogu se dobiti pozivom na brojeve telefona: 020/210-185 i 020/230-413.

Gimnazija „30. septembar“ – Rožaje

U Crnoj Gori obilježen Globalni školski dan za igru UŽIVALI U OPUŠTENJOJ ATMOSFERI I DRUŽENJU

Globalni školski dan za igru (Global School Play Day) obilježen je u osnovnim i srednjim školama širom Crne Gore.

Učenici sa svojim nastavnicima igrali razne društvene igre: ne ljuti se čovječe, puzzle, pikado, šah, kviz... U sali za fizičko vaspitanje nadmetali su se u igrama spretnosti i brzine.

Ovaj dan ustanovljen je da bi se podigla svijest o važnosti nestrukturirane igre i afirmisala dječja prava i potreba za igrom. U svijetu se prvi put obilježio 4. februara 2015. godine. Ove godine je u njegovom proslavljanju učestvovalo preko pola miliona učenika iz preko 70 zemalja svijeta.

OŠ „Nedakusi“ – Bijelo Polje

OŠ „Ilija Kišić“ – Zelenika

OŠ „Braća Labudović“ – Nikšić

OŠ „Mileva Lajović-Lalatović“ – Nikšić

SMŠ „Bečo Bašić“ – Plav

OŠ „Anto Đedović“ – Bar

OŠ „Marko Miljanov“ – Bijelo Polje